de cẽe: olibani ana. ʒ. v. capho. ʒ. iij. cro. ʒ. j. maſti. ʒ. iiij. ſan
guis dra. ʒ. iij. ſuperunge: ⁊ ſuperaſperge puluer cor
ticũ granatorum ⁊ ſumac. Item. ℞. aque aliũ. vini pōti
ci ſuc. mente pulueris maſti. ⁊ ro. cum ſtipitibuſ: ⁊ fac bu
lire: ⁊ infunde filtrum: ſpongiam vel birraꝫ ſcarleti: ⁊ ſu
perpone deſuper pãnum fumigatum ex xiloa. thu. ſpi. ⁊
maſti expertũ eſt. Ad vomitũ infantium. ℞. ſuc. mente
cito. vini ponti. ana partes equales fac bulire: ⁊ miſce in
eis maſticis corticum thuris ana. ℥. vnaꝫ ſpice: cinamo-
mi gaſ nucis muſ. gallic: muſ. añ. ʒ. ij. ⁊ infuſa birra ſcar-
leti bene calida applicetur. Aliud ad vomitum ſangui-
nis. ℞. ſanguinis dra. vermicis lapidis ematitis ana. ʒ. ij.
boli armeni: ter. ſigil. ana. ʒ. j. pulueriꝫentur ſubtiliter: ⁊.
℞. ſucci arnogloſe. ℥. vj. aque decoctionis radicum arũ
dinis. ℥. iij. ⁊ miſce bene: ⁊ da. ℥. ij.

¶ Incipit ſumma tertia particule tertie ſectionis prime de cura ⁊ medicinis egritudinũ epatis ⁊ venarum continens capitula. xvj.

Sciendum eſt autem ꝙ epar v-
num ex principalibus mẽbris ex
iſtit: eſt enim baſis ⁊ fons natura
lis virtutis: que ad conſeruatio-
nem indiuidui ⁊ ſpetiei quodã-
modo neceſſaria cõprobat. Cu-
ius operatio eſt primum natura
liter generare ſanguinẽ: qui vltimus eſt in alimẽto quo
corpus perdurat in eſſe. Et proinde ſapientiſſima ⁊ ſum
me artificialis nature: vt dixit. Hip. Ipſius ſubſtantiã
procreauit ſanguineam ad modum coagulati ſanguinis
licet ex ſpermate mulieris ſit factum: vt chilum futuruꝫ
nutrimentum a ſtõaco ab eo ſuſceptum trãſformet ĩ ſan
guinem: qui in naturam aliti ꝑ virtutem eius aptus ẽ al
terari. Qua propter quatuor virtutibus dotauit ipſuꝫ
natura ad hec neceſſarijs in vẽas ab eo ortas: ⁊ fines ra-
morum ipſarum ꝓtẽſis etiam quibus res nutrimenti ĩ
membro vnoquoque cõpletur appetitiua. ſ. retentia: di
geſtiua ⁊ expulſiua: appetitiua quidem naturali ſola nõ
ꝯmixta ex ea: ⁊ ali: vt ſtomacus: lꝫ pro toto appetat ſicut
ſtomacus: epar ⁊ illud eſt: ſicut liliũ dicit: quoniam epar
ab intra trahit: quod appetit a proximo ſtomacus vero
ab extra ⁊ longinquo. Nos aũt facientes doctrinã diſci
plinatiuam non improbatiuam dicimuſ illud eſſe: eo ꝙ
talis virtus in epate eſt: ſicut in radice: in qua eſt forma-
lior quã in ramo: qualis eſt ſtomacus. Et proinde in eo
trahere pro ſe potuit: ⁊ pro toto excedens ſola. In ſtoma
co vero indiguit auxilio appetitus aĩalis quo ſenſu for-
tiori ſentiat inanitionem ſui epatis venarũ ⁊ aliorũ viſ-
cerum: quorum miniſter eſt: vt ſupra dictũ eſt. Et qꝛ co-
agulatio eius non fuit ſolida: vt carnis: ſed tenera circũ
dedit eum pãniculo ſubtili ex neruo adueniente ſibi a ce
rebro ꝓcreato ⁊ ſiphac: vt eo mediante ſenſuꝫ quo ex ſe
carebat haberet ⁊ ſua ſubſtantia atque forma in ſe diſtin
cta ab alijs ꝑmaneret alijſqꝫ viſceribus necteretur plaſ-
mauitque illud forma lũari ⁊ in homine maius quaꝫ in
ceteris aĩalibus eiuſdem ꝗtitatis: vt ſanguis generatio
ꝓceteris abundaret in homine propter labores corpo-
reos ⁊ animales plurimos ipſum reſoluentes: cũ ſit ma
xime reſolubilis: ⁊ cũ aditiõibus: ſeu ꝑculis. iiij. vel qn-
que diſtinctum: ⁊ a domeſtica parte concauum: vt eius
reflexu circa ſtomacum in amplectendo coadunante eꝰ
digeſtionis gratia ſufficiens eſſet ⁊ aptum: ⁊ a dextera ꝑ
te corporis iuxta coſtas fl'as ſituatũm: quibus alligatur
in quibuſdam: vt eis adherendo melius ſubſtentetur: ⁊
vt inſpiceret ſtõaci funduꝫ: cuiuſquã iuuat digeſtio ꝓ-
pria: ⁊ a ſilueſtri gibboſum ne diaflagmatis locũ in ſuo
laborioſo motu quod attingit in puncto ſua amplitudi-
ne coartaret. ¶ In quo venas implantauit in villos at
que poros vnam quidem magnam in parte cõcaua: que
epatis porta vocatur: per eam eniꝫ ſubintrat chilus: quẽ
ab inteſtinis meſeraicis rãificatis ab illa vt ſuis manibꝰ
ſugat cũ ſua virtu. attractiua vna ex quattuor ſupradictiſ
⁊ per eas redidtur inteſtinis ſi qua ſit ĩ ſima eius ſeu to-
to corpore groſſa preter naturam aggregata materia: vt
per ſeceſſum proprie vel vomitũ virtute ipſius expulſi-
uas operãte expurgetur. Ipſumque in ramos. v. ipſiꝰ
tendẽtes ad. v. eius ꝑculas ⁊ ramos alios corũ diffuſos
in epatis ſubſtantiam cũ ſecunda virtute retentiua con-
tinet: donec in ſanguinem alteret ⁊ humores villis cir-
cũtractis: ſic autem diffuſus ſua virtute meliuſ alteret di
geſtiua: cum enim totum corpus agens attingit patiens
aptior ⁊ perfectior operatio fiet. Aliam autẽ implanta-
uit venam magnam in parte gibboſa venam chilis vo-
catam per quã progredientem ex eo ſanguinem ſua vir
tute impelente cordi tranſmittat: ⁊ per ſuos ramos cor
pori toti a membris virtute cooperãte attractiua corpo-
ris ⁊ membrorum. Et qꝛ in alteratione chili in ſangui-
nem tria ſuperfluitatũ genera inſurgebant ſicut in vino
nouo buliente apparet ſcilꝫ feculenta melancolica: ſpu-
moſa colerica: ⁊ aquoſa: q̃ in tranſitu ſtricto meſeraicaꝝ
opitulatur chilo explanauit ex porta ſeu lactea poros q-
bus ipſas ſuperfluitates ſequeſtret a ſanguine ⁊ proprijſ
receptaculis ⁊ ex purgatorijs deſtinaret melancolicã fe-
cem ꝑ porum explanatum ex ea in parte cõcaua ĩ qua ge
neratio ſanguinis ⁊ humorum potiſſima in ſplenẽ trãſ-
mittat ab eius ſubſtantia ſeperatum: vt melancoliã ⁊ co
leram nigram nature maxie odioſas ⁊ in actione dige-
ſtionis ĩpedientes in membrum a ſe diſtinctum ſubalit
ſequeſtraret. Colerã aũt ꝑ porum inde etiam ortum in
ciſtiꝫ fellis traſmittitque ſue epati. s. ſubſtãtie mĩet aſſi
xa: vt ſuo calore: ſicut accenſio ignis ſub vaſe digõnis co
ctionẽ vigorãdo ipſuꝫ in ſua coagulatiõe ꝯſeruet. Sĩ. n.
ab eo auferatur ſtati ſubſtãtia euiſ diſſoluitur ⁊ corrũpi
tur: ſicut expiẽtia dictat. Ñ is. n. duabꝰ ſupflũta. ſangui
neꝫ oportet eẽ purgatũ antequã ad chilũ ꝑueniat ꝑ quẽ
in alimentum ad corpus. ⁊c. mẽbra deſtinatur: cũ non
ſint apte per vlteriorẽ decoctionẽ conuerſiõi in ſanguinẽ
⁊ ad nutrimentum membrorum ſcilicet melancolia ꝑꝑ
ꝯplonẽ ⁊ ſuperfluaꝫ groſſitiẽ ⁊ terreſtrinitatẽ colera in.
⁊ m. ꝓpter malam morigerationemꝰ ⁊ quia ſanguis red
ditur per eas nature horribilis non ſic flegma ⁊ aquo-
ſitas: cum fl'a nãle per vltiorem decoctionem conuerta-
tur ĩ ſanguĩe. ⁊ aquoſitas ĩpa ẽt iuuet ſanguinẽ per rãoſ
ſbtiliſſios chilis tranſire. Et quia ſi excreſcentia factꝰ ſã-
guis fluidꝰ membris non debite vniretur ꝑcreauit na-
tura renes in quos vẽa illa chilis inferiꝰ protenſa ĩfigi-
tur: vt aqua per ipſos ab illis virtutibus membri impel
lẽtis: ⁊ attrahentis ad ſanguinem tranſcoletur: ⁊ diſcer-

natur non virtute p ſe diſtictā ab illis pre dc̄is ꝛ per vri‑
tides poros i veſicam trāſmiſſa extra corpus fialit̄ exclu
datur necnō propria materia: ſiqua accidentalit̄ i ei⁹ gib
bo fuerit aggregata: Continuauit āt ipſū per dictas ve
nas cordi: cerebro: teſticulis: corpori toti: et oībus mem
bris et inteſtinis etiā ſtomaco per ſubtilē neruum: cordi
quoque per arteriam concauā venientē ab illo portātez
ſpiritū et calorē et ſanguinē quibus ſua innata caliditas
conſeruat̄: ꝛ temperatur eius pulſu ac diaflagmatis mo
tu. Ex quibus enarratis: ꝛ ſic ex anothomia collectis ſci
re ꝛ intelligere poſſumus epatis naturā: quales que ꝛ
q̄nte ſint egritudines ei euenire poſſibiles. Eas.n. igno
tas nec cognitas ſaltem quodā vltimo veritatis arbitrio
curari nullatenus eſt poſſibile. Inquit.n. G. qualiter āt
dignoſciturus modus curatiuus egritudinum erit quis
ig͞rans eas: quales: q̄nte ꝛ que ſint: quaſi dicat nullaten⁹
Loca quoqꝫ egritudinū cauſas ꝛ accidētia propria
ꝛ modos: vtrū ſcilicet ex ſe ꝓprie vel ex vicinitate ſeu
colligantia accidāt: q̄ oīa ſꝫ. G. in cura egritudinū mē‑
broꝝ ſūt neceſſario p̄noſcēda. Sciendū ergo ꝙ epati ac
cidūt egritudines in ſe ꝛ ex colligātia ꝛ vicinitate. In ſe
quidē ꝛ in eius ſubſtātia carnoſa ſimplices triplicis ge‑
neris. ſ. mala complexio: mala ꝯpō: ꝛ ſolutio cōtinui. Et
cōpoita ex quibus: puta apoſtēa: accidit quoqꝫ i ſuis po
ris ꝛ vēis. Et p̄io predicte egritu. ſiplices ꝛ plurimū opi
latio: ꝛ ſuo ēt panniculo. ſ. ſolutio cōtinui: ꝛ plerūqꝫ apo
ſtēa ſeu veſica q̄cūqꝫ ſcidit̄ egreditur aqua: ꝛ currit i ven
tre. Ex colligātia vero ꝛ vicinitate ad p̄dicta pati poteſt
predictas maxime in ſuis actiōibus nocumentum. Ad
quarū cognitiōez certam ꝛ poſſibilem inuocato xp̄i au‑
xilio: qui ſolus intuens cuncta reuelat: prout poſſibile ē
arbitrandum eſt ſeu: coniecturaliter veniendū ex his
videlicet nocumento operationum dolore exeuntib⁹ tu
more eius diſpoſitione totius corporis ꝛ membrorum
vicinorum ortorum: ab eoqꝫ colligatorum ſibi cōpatien
tium ſiti ꝛ aliis accidentibus notis ꝛ comparatis. vꝫ re‑
gimine circūſtantiis ſimilibus iuuantibus: ꝛ nocentib⁹
ꝛ conſuetudine patiendiqꝫ exercitatis: ꝛ abundantibus
intellectu ſunt nota: ꝛ infra ſpecialiter ſpiritu ſctō ānuē‑
te declarata ponemus. Cōtinet āt hec ſūma cap. xvi.

Cap. primum ē de generali modo curationis diſpo‑
ſitionū epatis.
Cap. ſecundum de cura male complexionis ei⁹ ſim
plicis ꝛ compoſite: que ſunt octo.
Cap. tertium de paruitate epatis ꝛ cura eius.
Cap. quartum de cura opilationū eius.
Cap. quintum de percuſſione: caſu ꝛ obuiatione ſu
per ipſū ꝛ cura eius.
Cap. vi. de figura et inciſiōe epatis ꝛ cura eius
Cap. vii. de apoſtemate epatis ꝛ cura eius.
Cap. viii. de apoſtemate meſeraicarum ꝛ lacertorum
ventris: ꝛ cura eius.
Cap. viiii. de epatis inflamatione.
Cap. x. de dolore epatis: ꝛ eſt actio leſa.
Cap. xi. de dolore ipocundriorum.
Cap. xii. de debilitate epatis.
Cap. xiii. de cacheſia: ꝛ eſt qualitas mutata
Cap. xiiii. de hidropiſi.
Cap. xv. de egeſtionibus: que ſunt ab epate: ſeu flu‑
xibus eius ꝛ eſt exiens a corpore.
Cap. xvi. de icteritia citrina.

Cap. primū d̄ generali mō. curatiōis diſpōnū epatis

Pecificatis egritudinibus ep̄is per capitu
la ꝛ diſtinctiones ad curam ipſarum ſecūdū
generalem modum veniendum eſt prius: ꝛ
ſecūdū ſpecialem deinceps. Inquit.n. G.
vniuerſalia ēt generalia precedūt ſpecialia artificialiter
ꝛ naturaliter. Talis autem modus generalis ex na‑
tura membri colligitur p̄narrata. ſi eniꝫ ſecundum. G.
in cura non ſolum ꝙ preter naturam eſt contrario ſit rō
nem dū immo ēt quod naturale eſt ſuo ſimili cōſeruādūꝫ
ſicut i morbis ſingulis eſt facere maxīe i cura p̄cipaliūꝫ
ꝛ virtutē iſluentē hn̄tiū quib⁹ totius machīa gubernat̄
illud ē aduertendum: ꝛ q: contrariū illud rebus conſer
uantibus eſt plerūqꝫ oppoitū: ꝛ naturalibus inimicum
ꝛ vtrunqꝫ ſimul oꝫ agere: iōqꝫ cōtrariū: qḋ ad rōtōem
rei preter naturā ipſi cōtingent approximanḋ ē ſic modi
ficādū ē appropatūqꝫ eligendū q: remouēdo illa natura
lia non offendat ſꝫ cōſeruet. nocumētū.n. eorū extēſibile
ē in venas alia p̄cipia: ꝛ et totū corp⁹ per cōſeruationē
āt eorū ad tēpamētū ꝛ naturā reducetur: ꝙ ē precioſiſſi‑
ma rerum ſanitas deſiderantibus viuere ſecūdum natu
rā vt ait. G. Tal āt modus ſeu modificatio ꝛ approxia
tio vt dictū ē a natura mēbri ipſius eligitur: ſicut ab egri
tudinib⁹ variatur contrariū curatiuū: q: natura ep̄is cō
ſiſtit i hoc ꝙ principalis ē aliiſqꝫ principalibus alligatūꝫ
in quibus virtus exiſtens ꝛ ſpūs gaudēt arōaticis medi
cinis et ſtipticis confortāt̄ et conſeruantur non dꝫ eē pu
ris cōtrariū: ſꝫ naturaliter iſitas tales habens i ſe ꝓprie.
et vtu. vel aliis habentib⁹ tales artificialiter mixtū. In‑
quit.n. G. tale melius eſt ſi iō farmacū ſimiliter ſtipticū
ſit ꝛ armoniacū i ſitas.n. virtu. habens melius operabit̄
ēt ſi aperitiū ſit in opilationibus eius datū illius mixtio
ne non careat taliqꝫ confortet a reſolutione ipſorūꝫ ꝓhi
beat: nō tamē noceat opilatio: nec propterea debꝫ eſſe ex
cedētis vtu. vl' qualita. ꝛ maxīe cū vt⁹ ipſi⁹ ꝛ ſps fūdata
in ſubſtātia tenere conſolida. ac ca. ꝛ hu. cō. exiſtat q̄ fri
gido ſ'ſtuo cōgelatur. induratur vt⁹ ſps ꝛ calido extin
guitur calido excedēti reſoluitur ꝛ humido aquoſo rela
xatur ſtiptico ſuperfluo in ſuis venis ꝛ poris: ac pontico
oppilat̄ quare ſuperflua ē i generatiōe ſāguis neceſſario
ſ'gētia a ſāguine non ſequeſtrātur: que oīa multa ſequūt̄
icōmoda que dicēt̄ ſāguinis alimēti exitus obſtruūt̄ qḋ
ē valde malū ꝛ arefcōis cā p'ō. G. ait aptos eē eos q ſe‑
cūda epā exit⁹ alimēti nō ſolū i ſāis ſꝫ ēt i egris ē ſecuriſ
ſimū. Itē lapſū faciēte diſſoluit̄ dꝫ ergo eē approximāḋ
ipſe ſue egritudinis contrariū tēpatū ſeu accidēs modi‑
cū ꝛ ſi nō ſit illis in neruis proportionatū in q̄ti. multa
frequenti: multiſqꝫ parti. ꝛ per eēꝫ modū approxiatū ei
ſaltē proportionabiliter effectiue ōbētqꝫ eē aperti: ꝛ abſē
ſi: ꝙ qr acuit ſāgui. generatqꝫ hūo. diuer. ꝛ icqua. vt eſt
ſiqua radi. opꝫ vt cum dederis eā ſecūdo vl' tertio dicit
cōſeq̄nter naturā ſoluas cū aliquo lenitio ꝛ alteratio vt
ſūt tamar. caſ. ꝛ māna: ꝛ cū ſit in profūdo pōitū nō dꝫ eē
ſubſtātie picbieris: ſꝫ lēptōeris: vt ana virtutis ei⁹ reſo‑
lōnē ad eū peruēiat: et ſua vehemēti ſubtili virtu. ſubito
de ep̄e trāſfūdat̄ ad vltimiora mēbra miſceatur ei aliqḋ
rafani vl' ſeminis eius ꝙ trahēdo ipꝫ ad ſto. i medio ſ.
cet ipſe remaneat diu: et que ipediatur in via ſit hora ma
nitionis ſtomaci: vel cōplete digeſtionis eius ablatū et

ſtra d̄ cu.ſple.dicetur ad plenũ.de facili ⁊ difficile trãſeũ
tibus ſi ſpiſſ.g.ſi ibut⁹.ẽt cũ ſit a ſima iteſtiſ ⁊ ſtõaco aſſo
ciatũ vicie ⁊ alligatũ vẽnis ⁊ poris ⁊ zirbo:rẽib⁹ ⁊ viis
vrie ac venis frigidiorib⁹ baſi.ſ.⁊ cepha.tẽdẽti ad caput
⁊ na.materia ſicca educẽdo d̄ ipõ fuit euacuatũ quodcũ
que dz eẽ tale q̄ p̄ illas ⁊ vicias p̄tes expellat natura.n.
q̄ iuſſit hipo.medicũ i oĩb⁹ ſcp̄ ſequi per ꝓpiq̃ ⁊ latio
ra ſp̄ expellit ⁊ p̄ lõgiq̃ q̃nq̧:q꞉ p̄ poros i ſudorẽ materiã
partis expurgat:q̃nq̧ materiã vnius p̄tis i aliã deriuan
do expellit ſicut teſtatur hipo.cũ dixit:vrĩa mlta noctu
facta modicũ ſeceſſũ ſignificat:⁊ ecõuerſo ẽt cũ diafrag.
attigat frigidum ei approximãd̄ exteri⁹ aſſis ſecedat co
ſtis:ne indurando illud ad ſpiritus difficultatẽ adducat
Debet quoq̧ eſſe nõ ſolũ virtute elementaria morbo
oppoſitum:ſed ẽt ꝓpetate vel ſaltẽ morbo a cõplexione
contrariũ a ꝓprietate vero cõueniẽs morbo:ſic.n.ſupra
de medicinis egritudinũ cordis recolimus fore dictum
Stud̄ ergo eligere medicaĩm quod ↄueiat epati a ꝓpeta
te ⁊ complexione ⁊ in ↄditionibus dictis ↄtrarietur ãt
egritudini a ↄplexiõe a ꝓprietate:ẽt ſi poſſibile fuerit na
turalter inueniri:vt ẽ abſinthiũ ⁊ eupatoriũ i flegmone
ſcliroſi ⁊ opilatione eius.ꝓut.G.edocuit:⁊ ſicut ↄtigit
repiri i coriãdro cui⁹ coplãtio cũ ꝓpetate ẽ i ꝓhibẽdo fu
mos ⁊ vapores a capite:quare cõmẽdat ipz i dolore ca
pitis calido pulſatio.vbi vero nõ cõueĩt:vt i ſolatro qd̄
proprietatẽ hz reſoluendi apoſtẽa cerebri.Et q꞉ frigidũ
natura ẽ ſtupefactiuũ reſolutionẽ vetat ⁊ in ſcorpiõe fri
gido q̄ ſua ꝓprietate lapides renuz cõminuit ⁊ reſoluit
certe p̄ligẽdũ ẽ qd̄ a ꝓprietate ↄtra opatur morbo ↄcha:
⁊ qd̄ ↄ agit a ↄplexione andara ergo in cura ſe.flegmati
ce p̄eligẽda ẽ iſo.Et olz d̄ ſcor.i lapide renũ p̄eligẽduz
ẽ olz de piperbus.quod eſt:q꞉ proprietas eſt potentior ⁊
⁊ efficatior cõplexiõe ac g̃nalior i opatiõe:ita vt p̄ueniat
opatiõi illi⁹.At q꞉ ꝓprietas r̄ſpicere p̄t egritudinẽ ⁊ mẽ
brũ cuius ẽ ſz ↄplõ i medicis curatis egritudinẽ reſpicit ⁊
nõ mẽbrũ ẽt opatio a ꝓprietate ẽ appropriatio:⁊ magiſ ar
ticulata diſpoſitiõi cui ↄueĩt q̄ opatio a ↄplexiõe.Pri
mũ pz:q꞉ ↄplexiõi q̄ ↄtriatur ꝓpetati põt meli⁹ obuia
ri q̄ ꝓpetati ↄriãti cõplexiõi vt pz ĩfra ẽ efficacior i ope
ratiõe:q꞉ aer frigid⁹ q̄tũcũq̧ ↄplexiõe ṽtute ſol ⁊ ſtella
rũ corpora nr̃a reſoluit vt ait.Abo.Et magnes cũ ſit fri
gida trahit ferrũ a ꝓpetate nõ obſtãte frigiditate ſua.Et
quoq̧ generalior cũ reſpicit m̃brũ ⁊ egritudinẽ i oĩ diſpo
ſitiõe ſua vt ꝓpide ei⁹ opatio ſit certior:⁊ ab errore rẽoti
or.Cõplexio vero reſpicit ipz i altera tm̃:vt ĩfra de me
dicinis ĩũcurarũ xp̄o duce dicetur.Secũdũ ẽ mãifeſtũ
q꞉ ẽdiuia reſpicit iſlamatiõez q̄titatis:vt epar.lactuca in
flamationẽ ei⁹ nõ vt epatis:ſz vt iflamatiõez.Sz tertiũ
ẽt liq̄t:q꞉ cõplõ opatur idẽ i plĩbus dr̃ntib⁹ ſpẽ ⁊ nume
ro:ſz ꝓpetas idẽ opatur i oĩb⁹ vel plurib⁹ differentibus
numero ſub vna ſpecie contentis vnde operatio a pro
prietate tota ſpecie dicta eſt ſeu forma ſpecifica:vt ait A
uer.Primum quoque:quia complexioni contrarian
ti ꝓpretati obuiari p̄t miſcẽdo ei ↄtrariũ:ſicut ẽdiuie al
be i epatis algore miſcem⁹ mel:qd̄ cõtrariatur ſue frigi
ditati:⁊ in oppilatiõe ei⁹ eligimus endiuiam rubeam vt
docet Abo.Sed ꝓpetati ſic nõ põt obuiari:cũ nõ ſit ſil
li ↄriũ i opatiõe ipi⁹.ſ.n.ſic apte ĩueĩtur:q̄ ſolatri ꝓpe
tate opatiõez ĩpediat:ſicut q̄ ei⁹ frigiditatẽ a cõplexione
alteret ſeu rẽttat:eo q̄ mlto plura ſũt q̄ ↄplõni ↄtrarian
tur:q̄ q̄ ꝓprietati ſaltẽ cogñita quoq̧ ad nos ⁊ dato qd̄
inueĩãtur:vt ẽ in napello:cui⁹ proprietati ſola obuiatio
ni interficienti natura aſſociauit ↄriũ.ſ.murẽ in eo inuẽ
tũ:⁊ aliis venenoſis alia tiriaca iã g̃nalia:⁊ ſpecialia pro
creauit.⁊ h̄ q꞉ nihil fecẽ cui ↄriũ nõ oppoſuit:vt An.dic
ſicut iuxta fabã barbã hircinã ꝓcreauit necatiuã ipſi con
trariã ⁊ lino cuſcutã:nõ tñ ẽ ſic mutabile ⁊ variabile per
gradus ⁊ manſiones ſicut alterans cõplexionẽ quare nõ
ſic apte obuiari poteſt:vt igitur electuario taliũ ↄriorum
curãtium ⁊ cõſeruãtiuz ſimul:⁊ cõfortãtiũ a natura pre
dictas cõditiões h̄ñtiũ:ac propriorũ:quib⁹ i cura diſpo
ſitionũ epatis indigem⁹ tibi ſit facil añpõem⁹ archã corũ
de quibus eligere valeas que ſũt ſue itentioni ↄformes
Sciendũ ẽ ergo q̄ rerũ cõueniẽtiũ epati ⁊ diſpoſitioni
bus eius quedã ſunt ſimplices:⁊ quedã cõpoite:⁊ ſim
pliciũ q̄daz ſũt cõueniẽtes a cõplexiõe:q̄dam ꝓprietate
quedam vtroq̧ modo confert.A complexione ãt que
dã ſunt q̄ in tẽpamẽto ipz ↄſeruãt:vel ad illud reducũt
⁊ ſubſtãtiã vniunt:⁊ harũ quedã ſũt calide quedã fri.q̄
dam ſic.quedã humide:⁊ quedã tẽperate.Calide ſũt el
bub:acor⁹ ziզi.iſopus humida bibita:⁊ linita:coſtũ:gal
lia:amomũ croc⁹:ciamo.caſſia lignea:ſuitates ſquinãti
mirtus:aranabũ:naſturcium:apium:maſtix:ameos:ci
perum foliũ origanũ:ſpica:xiloa.garc:mumia ⁊ ſi.Fri
gide vero ſũt:ſãdalũ:ſpodiuz:viole nenufar cãpho.aq̄
or.acetũ:vngula caballia:roſe ⁊ aqua earuz:ſolatrũ po
litricũ:coriandrũ proprie adiantos:aque lactis ꝓprie ca
pre:⁊ lac acetoſũ:granata acetoſa ⁊ muza:pruna acria
⁊ ceteri fructuſ frigidi iſipidi.Si v̄o ſint ſtiptici:ſint pau
ci:⁊ p⁹ cibũ ſũpti ne veſtigiũ oppilatiõis dittãt:ſcia cõia
⁊ ſcia frigidorũ acetoſa ⁊ aque or.ace.⁊ vngula caballina
Sicce ⁊ hũide colligũtur ex his.Tẽperate ſũt zucharũ
⁊ proprie albuſac:⁊ cuſcuta:⁊ lacha.A proprietate cõue
nientes ſut q̄ ſũt cibi ⁊ medicĩe:vt ẽ ẽdiuia vtraq̧ cicorea
⁊ ẽpica ⁊ ſpiachia:batecbia:melõ id⁹ citrulli:cucumeris
lactuca:portulaca:⁊ proprie muz:⁊ abſinthiũ:⁊ eupato
riũ ſz.G.Et q̄ ſũt cibi abſolute.vt epata aĩaliũ boni chi
mi ⁊ proprie epar adib.carnes limatiarũ ⁊ ericii perdicuz
turturũ gallinarũ piſciũ petrinorũ:⁊ ficus auelane fiſtici
amig.fruct⁹ ſerbin vua paſſa:⁊ potus vini odoriferi ſub
tilis ⁊ dulcia ſubſtantiam eius inpinguãtia q̄:ſi ſint groſ
ſe ſubſtãtie oppilant:ſi ſubtilis inflamãtur facile niſi cuz
ſubtilibus ⁊ acidis miſceantur:⁊ breuiter oĩa bõi chimi
nõ groſſa:nec viſcoſa cibaria:vtroq̧ mõ cõueniũt vtra
que ⁊ que ipſum mũdificãt ⁊ ab eo mãs euacuant ⁊ pur
gant quarũ quedã ſũt euacuãtes materias gibbi:vt ẽ fle
botomia baſi dextre:⁊ p̄ rouocatio fle.ſã.ex narib⁹ ⁊ vri
na prouocantia:quorũ quedã ſunt calida quedam frigi
da quedã tẽperata.Tẽperata ſũt capil.ve.ſquinã.iſuſio
ſiſãi:decoctio.v.radi.cõium.⁊ ſemẽ ipſarũ ⁊ fenugre.⁊
aq̄ altee ⁊ ſi q̄dã calid̄ ⁊ fortiores vt dauc⁹:aco.ſpica cro.
vrti.camepitheos:albaſce:ariſtologia:⁊ ſimilia quedaz
fortiſſime:vt cantarides rubea meſtrameſis:⁊ ſimilia
Frigida ſunt ſemina cõmunia:⁊ fructus eorum har
bag.⁊ ſunt ſimilia.Purgantium vero materiã ſime
quedã ſũt purgantes:per vomitũ ⁊ inteſtina:⁊ horũ q̄
dã purgant coleram:vt tamarindi reubar.aloes rectifica
tus mirob:citrini:diagridium in robuſtis corporib⁹ ad
ſoluendum duris.Eſt enim de furioſe ſoluentib⁹ quar
rectificatione indiget.Quedam ſſa:vt agricũ:quedam

mlāꝫ vt epithimuꝫ mirob.nigri indi: quedam humores
aduſtos vt aqua lactis: quedā vtroſqꝫ vt ſcene: quedā a-
quā citrinā vt ciclamē: ⁊ ireos ſerapinū euforbiū: cucu-
mer aſinin⁹ laureola aſcerbā: nocēt tñ epati: q̄re oꝫ recti
ficare q̄ educunt materiam vtriuſqꝫ eius partis ſunt ſu-
dorem prouocantia que dicta ſunt ſupra in cura apoſte-
matum cerebri. ¶ Compoſite ſunt que ex his compo-
nunt: ⁊ in noſtro antidotario dcā ſunt: ⁊ ab aliis ſum-
pta infra ſpūs ſancti gratia ponemus. Nota tñ ꝙ pre-
dcoꝝ oīum quedā ſunt q̄ ꝯferūt ei⁹ diſcraſiis: q̄dā ipi⁹
oppilationib⁹: quedā ictericie: quedā cacheſie: ⁊ idropiſi q̄
dam ꝑcuſſionibus ⁊ vulneribus eius: quedam apoſtēa
ti: quedam inflationi: q̄dam doloꝛib⁹ ei⁹: quedā debili
tati: ⁊ quedā fluxibus q ab eo ꝓcedūt: quoꝝ ſūmā ſigila
tim ponemus in caplis ꝓpriis qb⁹ ī diceť de eis. Et ex
his ſunt que cuꝫ ſtipticitate tempata cōfortant ⁊ matu-
rant vt crocus ⁊ darſeſaha. Et ex eis ſunt que exiccando
mundificant virus maluꝫ: ⁊ contrariantur putrefactōi ⁊
expellunt cām coꝛrumpentē: ⁊ reſiſtūt medis moꝛtiferis
⁊ veneno: vt cinamomū ⁊ caſſia: q̄ ſunt foꝛtioꝛes in his
oībus aromaticis: ⁊ vt ſpica: ⁊ alia: ⁊ vinū etiam odoꝛi-
feꝝ cōtrariať putrefactiōi. Et q̄dā vni ꝯferūt ſꝫ alteri di
ſpōi nocent: ⁊ ꝓprie vbi ſūt diſpōnes eiuſ cōtrarie vnde
Ga. ait itaqꝫ difficilimū eſt inuenire qđ multuꝫ ꝓſit. obſit
autē nihil ⁊ quedā diſpōni ꝯferunt: epati vo nocēt ⁊ eꝫ
uerſo q̄ doctrine ſimpliciū relinquantur ꝑꝑ bꝛeuitatem
Mirabile aūt ē ꝙ ꝓprietas a ꝯplōne ī aliqbus vt pre-
diſtinctis diſcrepet: cum ſemper ei debeat ꝯuenire ꝯple
xio.n. diſpōit ad ꝓprietate ſemꝑ vt ponit Abo. ⁊ ea coꝛ
rupta nō remanet ꝓprietas q̄re diſcrepare nō debēt: ſal
teꝫ in opatōe. Sed ſꝫ Ga. plima q̄ ſimplicia videtur ad
ſēſū: ꝯpōita ſūt ſꝫ v̄tutē itaqꝫ ex tali ꝯpōitōe acquiritur
alia cōplo quā ſeqtur ꝓprietas diuerſa a prima ꝯplōne
a qua pn̄r dependet actio ſicut in ꝑdiſtictis. ſ. ſolatro: ⁊
ſcoꝛpione eſt videre. In prima eni eaꝝ ſubſtātia dn̄atur
ſritas ſtupefactiua. in ſa vo ſubſtantia ſuperficiali pau-
ca caliditas qua ſequitur caliditas reſolutia que in oper-
atione reſoluendi conueniunt ſemper.

¶ Capitulum ſecundum de cura male complexionis
epatis ſimplicis ⁊ compoſite.

Mala ꝯplo epatis ē diſcraſia q̄litatū q̄ttuoꝛ: ꝑ-
maꝝ elloꝝ eius cois exñs ei: ⁊ alijs ꝯſilibus
inq̄tū ꝯſilia ſūt. hꝫ āt ſuas diōnes ⁊ ſbdiſtincti
ōes: vt ait. G. aut ꝯmixta ⁊ h̄ plimū ē ⁊ vna
q̄ ē quadruplex: ⁊ ē aut pura aut ipura ⁊ ē plimū: ⁊ qua
libet aut diuerſa: aut equalis: ⁊ ē raro. Et cā eius eſt du
plex: interioꝛ ⁊ exterioꝛ. exterioꝛ ē vna vel plures ex pro-
catarticis cāis ſ̄ in mala complōne ſtōaci dicť. interioꝛ aut
ē ꝓpria aut ex cōitate ꝓpria ē male q̄litať hūoris ꝯñati ī
eo ⁊ mala compōitio vel apoſtēa. Ex cōitate eſt vt ma-
la complo coꝛdis ſtomaci cerebꝛi ⁊ totius coꝛpoꝛis vt fe.
qbus nō pōt ꝯtradiceř epar. variātur aūt ille cāe ⁊ ſpeci
ficātur ſꝫ varietatē ſpēꝝ eius ꝑmiſſā: nā q̄lꝫ ipaꝝ ꝓpriaꝫ
hꝫ cauſā ꝓpria ſigna ⁊ ꝓpriā curā. Si ſit mala ꝯplo epa
tis calida ⁊ ſit pura: ⁊ diuerſa apparebit vna vel plures
⁊ ꝓcatarticis cāis ſ̄ in mala ꝯplōne ſtōaci dcīs abſqꝫ ſi-
gnificatione aliq̄ añcedentiū cāꝝ iterioꝝ ⁊ contriſtatio
nis ſenſu: ⁊ nocumento ꝯñatiōis ſanguinis ⁊ hūoꝝ. Et
eius ſigna eſſentialia ſunt qualitas mutata ad tactū ⁊ ad
viſum puta caloꝛ in totū coꝛpus extenſus: ⁊ maxime in

ipocundrio dextro perceptuſ ſi nihil aliud ꝯtradicit. Et
cum augetur vt non ſolum contriſtet: ſed vniuerſas le-
dant actiones ⁊ paſſiōes fit febꝛilis ⁊ coloꝛ citrinus ⁊ ac
tio leſa: q: ſitis magna appetit⁹ cibi l' fames nulla vl' mo
dica: quare egeſtio modica ⁊ ſicca deſideriuꝫ frigidi quo
iuuať ⁊ leditur cōtrario multiplicatio colere ī ſanguis ge
neratione: etiā ex frigidis cibis: vt etiā augeātur hūoꝛes
aduſti: qbus ſanguis pauc⁹ fit ⁊ nature hoꝛꝛibilis: quare
membꝛa ex eo nō nutriunť: ſꝫ fiūt macilēta: vt fiſr in ma-
la ꝯplōne ſtomaci calā dcꝫ eſt retentio debilis ⁊ expulſio
foꝛtis q̄re mltiplicatur vrina: ⁊ fit ticta: cōcurrit cuꝫ cir-
cūſtātijs cōſilibus ⁊ ꝯſuetudie īflamādi. ¶ Cura male
cōplōnis calide eius ē tres res: quarū vna ē cāe exterio-
ris: ⁊ procatartice remotio. ſecunda eſt alteratio diſcraſie
tertia eſt accītium coꝛrectio. primam rem ꝯplēt ab eis ab
ſtinētia: ⁊ ꝑmutatio vbi obediat: vbi vero ñ abſtinere ab
coꝝ intemꝑantia vbi vero neutruꝫ poſſibile ſic: cura eſt
nulla. Inqt.n. Hyp. in. affo. Opoꝛtet aūt nō ſolū ſe pre
bere q̄ oꝫ faciētem: ſed ⁊ egrotantē. ⁊ Ga. nō ē poſſibile
vllam diſpōneꝫ curare finaliter adhuc manēte cā facien-
te cā. Secundā rē cōplet admiſtratio frigidoꝝ ciboꝛuꝫ ⁊
potuū ⁊ medicinaꝝ hñtiū tēꝑamētū paſſiuarū ſimplici-
uꝫ ꝑdcoꝝ ⁊ cōpōitorū ex eis aggregātiū ī ſe cōditiones
ꝑdcās ⁊ proprietas: q̄ tua intereſt vt eligas: prout exigit
diſpō: ⁊ approxies interius cum mō oꝛdinate incipiēdo
a leuioꝛibus ⁊ ſimplicibus ⁊ gradati vbi nō ſufficiant ad
foꝛtioꝛa ⁊ ꝯpōita tendas ⁊ maxime vbi membꝛi vicini: ⁊
ꝓprie ſtōaci diſpō te iuitat. Si ergo ſtōacus ñ toleret fŕa
ex cibis ⁊ potibus ⁊ medis oꝫ vt eis calā ⁊ ꝓpria illi ad-
miſceas: ⁊ calis actu illis vtaris. Sitqꝫ illoꝝ caliditas
talis vt ñ extēdať ad epar. Si dab̄ quoqꝫ calā ꝑꝑ illō ſit
groſſe ſbe: ⁊ vinuꝫ leue pauce ſtipticitatis vel approxia
bis exterius calā ſtomaco: ⁊ epati fŕa vel dabis modo
calida ꝓpter ſtōicum: mō frigida ꝓpter epar. Tertiam
rē ꝯplent q̄ infra dñr de cura fe. debilitatis epatis ⁊ no-
cumenti ⁊ actionū eius ad ea ꝯ ꝓcedas. Si vero fuerit
mala ꝯplexio epatis fŕa pura ⁊ ſimplex cauſa: ſigna ⁊ cu
ram ecōtrario itelligas ſupꝛadictis. Inquit eni Galie.
vnū cōtrarioꝝ per aliud itelligitur. Sed ſi ſit humida:
pura ſimplex: licet ſit raro tum quia membꝛum genera-
tiuum humoꝝ cui⁹ diſcraſia ſit: humoꝛē nō hāt ꝯñt ſta-
tiꝫ ex cibis ⁊ potib⁹ quottidie ꝑaſſumptis: tum quia hu
midus naturaliter ⁊ ꝑncipium vēarū ꝯfluētiā hēt hūo-
rum pregēitoꝝ contētoꝛum in eis. Cauſa eius erit vna
vel plures ex ꝓcatarticis cauſis humectantibus ſupꝛa in
mala ꝯplexione hūida ſtōaci dictis. Et ei⁹ ſigna ſūt albe
do coloꝛis īflatio faciei ⁊ oculoꝝ: mollicies carnis ⁊ laxi
tas coꝛpoꝛis: q: coꝛdis ſiccitas nō reſiſtit: paucitas ſitis
⁊ faſtidium attractō ⁊ retentō debilis: quare ergo mol-
lis ⁊ aquoſitas ī ſanguis generatōe quare vritur mem-
bꝛis vrīa eſt multa ſpiſſa niſi aliud cōtradicat: ꝯtrariū cū
circūſtantijs ꝯſimilib⁹ et conſuetudie hūcfiendi. Cura
male ꝯplexionis fŕe humide eius ſimiliter eſt tres res: ꝑ
ma aufert cauſā ſecunda itroducit ꝯtraria ipſi diſcraſie.
tertia coꝛrigit accñtia. Prima cū notis. ſecūda cū admi-
ſtratione rerū exiccantiū ꝯpletur hñtium temꝑiem acti-
uarū vel declinantiū ad caliditatē parūꝑ generaliū quaſ
ſupꝛa de cura male cōplexionis hūide ſtomaci habuiſti
⁊ ſpālium propꝛiarum: quas tibi hic ſupꝛa narrauimus
necnon cum aliquibus euacuantibus humoꝛeꝫ ꝑꝯñatū

vel generandum. deinceps debilibus tamen ne ſuo ex-
ceſſu ad areſfactõem perducant. Tertiam rez complent
que corpus hitum confortant: exiccando vt eſt ſticados
mirtus camomilla glãſ mirra gallia: xiloaľ. lupne cordu
meni olea ipſorum folia pomi citrini ſandaracha ſquil-
la: ⁊ ſimilia. ſi autẽ mala complexio epatis ſicca fuerit pu
ra et ſimplex cauſa: ſigna et cura eſt illis contraria: et eis
quibus cura fieri habet ex dictis hic ſupra in cura male
ꝯplexionis ſtomaci ſicce colligere poteris. ſi vero ſit con
mixta commixte erunt cauſe predcẽ ſigna et cure differẽ
tes tñ ſꝫ diuerſitatẽ ꝯmixtionis q̃ eſt q̃druplex: quaꝝ co
gnitiones ex ſimplicium cognitione premiſſe ſunt ſupra
hic ⁊ in cura malitie ꝯplexionis ſtomaci cõmixte habui-
ſti. Et ſi qdẽ ſit mala ꝯplexio epatiſ impura ſiue ſimplex
ſiue cõmixta ſimiles p̄dcis hẽt cauſa: ⁊ ſigna ⁊ curam ad
dit tñ cãz iterioꝛẽ humoralẽ ⁊ ſigna eius ⁊ euacuationez
ipſius: cuius euacuatione ſed recens fuerit: nec impreſſa
mala cõplexio ceſſat. Si vero imp̄ſſa fuerit poſt euacua
tionem digõne premiſſa ſi expedit alterabis cũ cõtrarijs
ex p̄dictis electis: put diſpõni ꝯuenit ſꝫ condictiões p̄di
ctas. Sirupus de endiuia ad epatis calefactionem ⁊ de-
bilitatem mirabilis. ℞. endiuie vtriuſq; añ. ꝟ. i. ſeiuꝫ
coiuꝫ recẽtium. ℥. ij. aceti al. ℥. ij. zuc. tab. lib. i. ⁊ ſirupen-
tur cũ aqua oꝛdei ⁊ aromatizentur cũ ſandalis vtriuſq;
⁊ ſpodij añ. ʒ. i. Item ſirupus de ep̄ica ad idez. ℞. epice
ꝟ. i. lenticulaꝝ aq̃. ꝟ. i. floꝝ cucurbite violaꝝ ro
ſaꝝ añ. ℥. i. cimarũ ſq̃nãti. ʒ. i. zuc. tabarzet lib. i. irroretur
cum ſucci granatoꝛum. ℥. iiij. ⁊ aromatizetur cũ ſandali
⁊ ſpodij añ. ʒ. iꝰ. Itẽ ſirupus de nenufare efficaciſſimꝰ ⁊
vniuerſalis. ℞. floꝛum nenufaris. ℥. ij. vngule caballine
aq̃tice: pſilij integri: acetoſe añ. ℥. i. ſeminum coium. ʒ. ij.
ſeium ſfroꝝ. ℥. ß. radicũ ſeiculi. ℥. i. bulliant i aqua oꝛdei ⁊
addatur zuccari lib. i. aceti albi: ⁊ ſucci granatoꝝ añ. ℥.
ij. ⁊ aromatizeť vt ẽ: ⁊ addatur parum ſpice: ne ſfriditate
opilationẽ iducat. Alius ſirupꝰ. ℞. ſuc. ẽdiuie albe ſuc.
ſolatri. ſuc. cucurbite añ: lib. i. ſuc. granatoꝛum muzoꝛuꝫ
lib. ß. zuc. lib. i. ⁊ aromatiza vt ẽ: da. ℥. ij. cuꝫ aqua roſtri
poꝛcini: ⁊ vno trociſcoꝝ de cãphoꝛa. Diacaſſia fiſtula
tũ educens coleram ⁊ refrigerans epar. ℞. mellis caſſie
fiſtule lib. ij. penidiarum. ℥. iiii. ſuc. violarũ. ℥. iiii. cãdi.
roſ. ℥. iii. tamarindoꝛum. ℥. iiii. ſirupi violati. ℥. ß. fiat cũ
decoctione herbaꝝ ſfraꝝ ⁊ q̃ttuoꝛ ſeium vſualium ⁊ pru
noꝝ ꝙ ſuffic̃ ⁊ reubar. ℥. i. ⁊ ſũt qui addunt mãne. ℥. iiij
Item operaŧ ellꝫ diaprunis ſine diagridio. Marã ad
calefactõnez epatis: ⁊ ꝓprie iter agẽtibꝰ ꝯuẽit: q epithia
ta ⁊ cerota nõ valent expectare. ℞. vtriuſq; ſãdali: ſpo-
dij: añ. ℥. q̃rtum folioꝛuꝫ roſaꝝ: ⁊ folioꝝ nenufare añ. ℥
ß. cãphoꝛe. ʒ. ij. ſeium ſfroꝝ quattuoꝛ: añ. ʒ. ij. puluerizent
⁊ conficiant cũ cera alba: ⁊ malaſſentur cũ aceto: ⁊ oleo
ro. bñ: ⁊ adde floꝝ abſinthij. ʒ. ij. ⁊ extendaŧ ⁊ ſupra epar
applicet ⁊ feratur iter agẽdo. Epithia ad ep ſupcalefac
tum. ℞. vtriuſq; ſãdali ſpodij añ. ʒ. iij. roſaꝝ. ℥. i. farine
oꝛdei: pugillũ. i. capitum violarũ: lenticulaꝝ aq añ. ʒ. ij.
ſucci endiuie depurati. ℥. ij. ſñtatuꝫ ſq̃nanti. ʒ. i. aceti. ℥.
i. olei ro. ℥. ij. aq ro. albe lib. i. Tepida fiant: ⁊ intincis
pecijs ſucceſſiue applicent ſuper epar hoꝛa meridiana.
Aliud maranarum. ℞. ſuc. granatoꝝ muzoꝝ aceti leuiſ
⁊ aque ro. añ lib. ß. iſundant petie ⁊ ſupponãtur. Itẽ ali
ud. ℞. ſuc. ſolatri vel cucurbite lib. ij. aceti. ℥. iij. calefiãt
ſuauiter ⁊ infunadntur pecie: ⁊ ſupponant: valꝫ paupi-
bus quibus ſuccus ſolatri vel endiuie vel lactuce vel lea
tis acetoſi ſeruꝫ vel ſuccus macianoꝛum cũ pauco aceto
vel ſuccus roſtri poꝛcini vel ſuc. lupili vel plãtaginis: vl
ſempuiue: cucurbite cum pauco aceto idẽ opať. Troci-
ſci ipo. ℞. ſe. citruli melõis vtriuſq; cucurbite: añ. ʒ. i. ſe.
lactucarum ſcariolarum poꝛtulacarum papaueris al. li-
quiritie añ. ʒ. vij. ſpodij ſandali ru. añ. ʒ. i. ſpice grana. v.
ꝯfice cum mucillagie pſilij: ⁊ fiãt troci. ʒ. i. dab. i. cum a
qua lacť caprni vel ſecaniabĩ mãe ieiuno ſtõaco vel cũ aq̃
oꝛ. Siru. ex noſtra iuẽtõe ꝯ oẽs egritudies epatis calas
valẽs ẽt potẽter ad fe. oẽs ⁊ ethicas audaciã fellis ⁊ co-
lere extinguit ⁊ releuat infirmum ab icteritia ſi deus vo
luerit. ℞. berberis floꝛum boꝛa. cico. ſcario. poꝛtula. pſi-
lij cõquaſſati i aqua frigida epatice: añ. ℥. i. planta. pipi.
ſolatri nenu. añ. m. ß. ſuc. epatice: ſuc. cico. ſuc ſcario. ſilue
ſtris ⁊ domeſtice: ſuc. ſemperui. ſuc apij depuratoꝛuꝫ añ
℥. iij. ſpodij: ſanda. ſeminum comunium mundatoꝛum
añ. ℥. iiij. camphoꝛe. ℥. i. ß. aceti. ℥ iiij. violarum: ro. añ.
℥. ß. lenticularum aque. ʒ. i. zuc. lib. ij. ſuc. granatoꝛum. ℥
iiij. ⁊ fiat ſiru. doſis eſt. ℥. ij. in auroꝛa cũ frigida ſi non ſit
opllõ vel ſenectus febricitantibuſ ſolum de mãe: ſi ex pu
ra coľa patiantur ⁊ modicum ante acceſſionem febꝛis.
Si volueris eam pꝛohibere vel abꝛeuiare ⁊ in fine paro
xiſmi potus. ℥. iij. cum aqua frigida extinguit tertianaꝫ
duplicem ⁊ cauſonem ſi xp̄s annuat. Auer. dixit nenu-
far ⁊ ſirupus eius ac vſus eius ſecundum omnem admi
niſtrationis modum eripit colericos a febꝛe. Alias que
ras infra de cura icteicie citrine.

¶ Capitulum tertium de paruitate epať.

Egritudinibus ꝯpõnalibꝰ epatis quid di
ci opoꝛteat ſiue in figura ſiue in quantitate:
ſiue in ſuis ſitibus exiſtant ſupra de egritudi
ne ſtomaci in quantitate habuiſti illuc ergo
recurre. Et ſecundum modum illum hic cum pꝛopꝛijs
epati operare: que ex dictis: ⁊ dicendis intelligere te oꝫ

¶ Capitulum quartuꝫ de oppilatione epatis.

Opilatio epatis eſt moꝛbus in vijs eius ꝓ
hibens tranſitum eius ex humoꝛibus bonis
⁊ ſuperfluis ꝙ per ipſum tranſire naturali-
ter conſueuit. eſt autem duplex: quedam in
venis: ⁊ quedaꝫ in poꝛis eius. ⁊ vtraq; eſt duplex. Que
enim in venis eſt aut eſt in paruis aut in magnis. In ma
gnis vt que accidit in poꝛta ⁊ in ramis eius groſſis: ⁊ ẽ
plurimuꝫ: ⁊ in kili ⁊ eſt rata. In paruis vero vt in ramiſ
earum ſubtilibus: ⁊ pꝛopꝛie in capitibus ipſarum ſibri
nicem occurentibus: ⁊ infra epar. ⁊ hoc eſt frequentius
pꝛopter earum ſtrincturam ⁊ lutuoſam eius ſubſtantiaꝫ
non pꝛopter materie delictum ſicut in ſplene conuenit:
vt. G. diſtinxit. ⁊ ſequitur plerunq; eam fluxus pꝛimo
ventris ⁊ poſtea epatis. Que autem in poꝛis contingit
duplex eſt. aut enim eſt in poꝛis excreationis ſuperflui-
tatum ⁊ eſt plurimũ: ⁊ ſequitur eam pꝛimo citrina icteri-
ciam vel nigra criſipilla vel cãcer. aut eſt in poꝛi ſubſtan
tie eius per quos tranſit de parte in partem ipſius nutri-
mentum ſanguis ⁊ hẽ rarius ⁊ ſequitur eã groſſities ſb
ſtantia cũ duritie ⁊ extenuatio coꝛpis totius quod ẽ cõe
ſignum oium: ⁊ poteſt eã quelibet egritudo alia ꝯcõitari
cum oppilatõ ep̄is niſ ſit egritudinum oium. Et vnaq;
aut eſt antiquata: aut noua: aut ſimplex: aut compoſita
Cauſa ⁊ mõus cauſarũ eius ſecundũ. G. ẽ triplex: aut

enim eſt coartatoꝛia coꝛpea: puta humoꝛ groſſus multꝰ ꝛ viſcoſus coartatus in eis: ꝛ eiꝰ cā ē malitia regis ꝛ debilitas digōnis tibi nota ſupiꝰ: aut icoꝛpea puta res gſſe ſbe vt aqua turbida lacūalis ꝛ ſtagni ꝛ dulcis aſſūpta: ꝛ kilꝰ gſſꝰ ꝛ viſcoſꝰ ꝛ ē freqntiꝰ eneiens. Aut ē attenuato naq̄ ē duplex iterioꝛ aut exterioꝛ. Interioꝛ ēt eſt duplex diſponēs ꝛ pficiēs. diſponēs ē qꝛ ſit naturalit̄ creatū āguſtum i exitibꝰ ſuis: ex quo ſecuta ē foꝛtitudo attractiue ꝛ debilitas expulſiue. Et perficiēs ē ꝯpreſſio apoſtēat ad iacētis ptibꝰ: ꝛ mala cōplō ex re ſūpta maleq̄litat frigide aut aq̄ frigoꝛis vehemētis ꝛ ſicce pontice ſeu ſtiptice aggregātis ptes viaruꝫ vt aq̄ aluioſe ſeu groſſe: ꝛ ꝓpꝛie pꝰ exercitium ꝛ balneū calꝫ luti ſigilati armeni gipſi: ꝛ aliorum ſiliū q̄ in coꝛrupto appetitu aſſumi ꝯſueuerūt vt ſ̄ in egritudibꝰ ſtōaci habuiſti. Exterioꝛ ē ꝯſtrictiō vehemēs cāūs ꝛ percuſſio ſ̄ ipſū ꝛ eſt freq̄nter ꝯtingēs. aut cauſa ē carnoſa: vt puſtule in lateribꝰ ꝛ parietibꝰ viaruꝫ ſeu botoꝛ caro cicatricis addita ſeu v̇uca natal: q̄ tamen nō eſt gn̄alis in oībus vijs: ſꝫ in aliq̄ potius cōtingens ꝛ raro. Signa opllōnis epatis inquātū huiꝰ ſūt mutata q̄litas puta quo ad viſū coloꝛ: citrinꝰ vel palidꝰ in toto coꝛpe diffuſus: quoniā ſanguis cū totalitate ſua ꝓpter ſtricturā viarū ad cutis ſuperficiē nō accedit ſꝫ ſubtile eiꝰ potius aquoſitate vel colera mixtū tractibus mēbꝛis ex inanitis: vt donec ceſſꝫ oppilatio iuuat actio leſa, qꝛ grauitas in ipocūdrio dextro circūſcripta vlr in toto: q̄ ſequit̄ plectoꝛiā tū ꝓpter materiā oppilātēꝫ tū ꝓpter ex ꝯoppilatione retētam ꝛ īpedimentū anhelitꝰ in motu: ꝛ ꝓpꝛie i aſcenſu ꝓpter frenon īferius tractionē: ꝛ cōpꝛeſſionem vel lacertū. Et licet in his cōicet apoſtēati duro: tamen hoc in apoſtēate duro exiſtūt maioꝛa ꝛ plrimū abſq̄ fe. quoniā talis opllō humoꝛibꝰ retentis: ꝛ ſuperfluitatibꝰ euentationē q̄ per venarū ꝛ arteriaꝝ oꝛificia poꝛis occurrētia fieri habet nō vetat exiens etiā a coꝛpoꝛe. qꝛ fluxus vētris ex materie groſſe regurgitatiōe opllōne ſibi tranſitū pꝛohibēte ꝛ vrine multitudo ꝛ ſubtilitas ꝓpter ſubtile aq̄uꝫ multiplicatū ex indigeſtiōe penetrans ſi aliud ſcilicet epatis. ꝛ totiꝰ ariditas coꝛpis n̄ obſiſtat. Sed ſignū diſtinctiuuꝫ inter opllōnem venarū ꝛ poꝛoꝛum eius eſt: qꝛ opllōnē venarū p̄dicta ſigna ſeqdūt̄ a pꝛincipio ꝛ coꝛpis conſūptio: ſꝫ i opllōe poꝛoꝝ eiꝰ illa nō ſūt a pꝛincipio imo mltitudo ſāguis: q̄ ad nutrimētū eiꝰ nō acceſſit apparet i vēis: ſi opllō fuerit i poꝛis ſbe eius: ꝛ tranſitus nutrimēti ꝛ coloꝛ rubeus i cute. Si vero fuerit i poꝛis excreationis ſupfluitatum appebit i ſanguie multiplicatio colere ſeu mlie cū coloꝛe citrio vel nig̃ i cute. ꝛ h̄ ē ſignuꝫ diſtinctiuū iter opllōnē poꝛoꝝ. In proceſſu aūt debilitato epate nō nutrito appet in venis ipiꝰ diminutio: ꝛ per ꝯn̄s in toto coꝛpe ꝯſūptio ꝛ ariditas: ꝛ ſiqdē nocumētū extendat̄ ad vēas p̄dēa ſeq̄ntur ſigna. Signū v̇o diſtictiuuꝫ inter oplōnē venaꝝ magnaꝝ ꝛ puarū eſt: qꝛ p̄dēa ſigna i oppilationibꝰ magnaꝝ ſūt foꝛtioꝛa: i puaꝝ v̇o d̄biloꝛa. Sed ſignū diſtictiuū iter opllōnem vene poꝛte ramoꝝ eius ꝛ vene chil: qꝛ opllōnē vēne poꝛte ſeq̄tur fluxus kiloſus niſi ſit pp debilitatē attractiue ipſius: cuius ſigna diſtictiua ī ponemus kilo neq̄unte pēetrare ad epſine pp opllōnē aſcedentē meſeraicaꝝ que manꝰ epiſ ſtē qbus trahit. Exeunte. n. opllōnem i poꝛta ꝛ ramis eiꝰ vl meſeraicis totus kilus nō pōt recipi nec ꝯphēdi i ea vt ramis eiꝰ ꝛ virtutē ſbe carnoſe epatis ꝯuertatur ſanguinē ꝛ hūoꝛes q̄re redit ad inteſtina nulla alteratōe apparēte in eo ꝛ cito egreditur: ſi opllō pꝛecedat i meſeraicis vl pauca ꝛ tardius egredit̄ ſi opllō ſit i poꝛta ꝛ ramis eiꝰ: ꝛ ſenſus tactus nec groſſiciē nec duriciē ꝯphendit i ipocūdrio dextꝰ. Opllōnē autē kilis ꝛ ramoꝝū eius: ſeqt̄ fluxꝰ ventris ſanguis ꝛ humoꝝ iaꝫ gn̄atoꝝū i epate ꝛ eiꝰ. ſima nō potētium penetrare ad m̄bra opllōnē kil' trāſitū ꝓhibēte ad totiꝰ ābitū. ꝛ ꝓpꝛiū quātū ad ptē eoꝝ groſſā: q̄re regurgitāt ad poꝛtā: ꝛ inde p meſeraicas ad iteſtina. Et vrie ſubtilis mltitudo ꝛ tictura pp d̄bilitatē digōnis mltiplicātis aquoſitatē: ꝛ pp trāſitū ſubtilis ptis ſāguis ꝛ aquoſitat mēbꝛis trahētibus inānitis. Groſicies quoq̄ ꝛ duricies ipocūdrij d̄xtri: ſenſui ē māifeſta. Et ſiqdē ſit opllō ex cā coartatoꝛia coꝛpea ſit ſigna plectoꝛie pꝛedēis gn̄alibꝰ addita: ſi mltitudo hūoꝝ fuerit i cā: vl' ſigna cachochimie ſi groſſicies ꝛ viſcoſitas ꝛ regiēꝫ p̄cedēs cuꝫ mala digeſtionis q̄ ſi mltiplicet ventoſitatem apparebit groſſicies: ꝛ duricies augeri ꝛ diminui ſubito vl' i bꝛeui ſi vero nō pmanebit de ſe ſemp eq̄lis duricies ad quod iuuabit regis variatio debiti ꝛ mixtio hūoꝝ i egōnibus vel vria erit aparēs. Si vero incoꝛpea ſit p̄aſſūptō alicuius ex extrinſecis rebꝰ p̄narratis ꝛ memoꝛia eiꝰ. Sꝫ ſi cā eiꝰ fuerit attenuatoꝛia iterioꝛ ꝛ diſponēſ ſignū eſt diuturnitas paſſiōis a pꝛincipio gn̄atōis apparēs cū foꝛtitudine retētiue ꝛ debilitate v̇tutis epis expulſiue. Sed ſi ſit pficiēs ſigna erūt apoſtēat epis q̄ dn̄r: l p̄aſſūptō alicuiꝰ ex p̄narrat aggregātibꝰ ꝛ ꝯſtrigētibꝰ materias eiꝰ. Si v̇o fuerit exterioꝛ ꝯpꝛimēs ē māifeſta. ¶ Poꝛro ſi cā eius fuerit carnoſa puſtula: puta ſeu bothoꝛ ſigna apebūt apoſtēatis ꝛ bothoꝛ. Si āt ſit carnis addite ſeu v̇uce nate ſignū ꝙ opllō nō ē vlis i oībꝰ vijs epis: ſꝫ ptial in aliq̄ ſui via vel poꝛo pp quod opllō nō erit mlta ꝛ magna: ꝛ per ꝯn̄s ſigna opllōnis debilia: ꝛ cū h̄ erit pꝛitas iuuamēti apitiuoꝛū appꝛoximatoꝝ illi. Cura opllō epis: q̄ cū naturali diſpōne ātiquata ē: ꝛ ad ſcilirosiꝫ r̄ducta curā nō hēt: vel difficilē maxie ſi ꝯpōita ē. Que v̇o ē acētal: ꝛ ſimplex ꝛ noua ē curabiliſ. Inqt. n. G. ꝙ natura ē ſemp ē maxie ſi ꝓnec efficiēs ꝛ ꝯſeruās foꝛte exiſtat: q̄ acētalis ē nec firmātē cāꝫ accipit curabiliſ ē. In cuiꝰ cura duplex ē intētio gn̄al' ꝛ ſpālis. Gn̄alis ē tres res. pꝛma ē opllōnl aptio cōſiſtit aūt i abſciſiōe cāe. ſic. n. ſiēs ꝛ fēm i opllōne ſūt ſibi iuicē cohērētes ꝙ ceſſāte cā ſil' ceſſat fiens: ꝛ fēm. Secūda ē mēbꝛi ꝯfoꝛtatō ex eo ꝙ pn̄lr ē d̄ egritudie debilitatū. Tertia ē acētiū cōrectō quoꝛū lꝫ poꝛiſmalr ꝯtigētium i eoq̄ opllō mr̄ ē erigitudtnū oīuꝫ: q̄ pp eſt diligēter ꝛ ſolicite medicāda. Spālis i ſpāli triū dcoꝛum ꝯſideratōe ꝛ auxilioꝛū inuentiōne qbꝰ p̄dēe res ꝯpelant̄ i tentōes. Et pmo i abſciſiōe ſpālis cāe ipiꝰ. Si g̃ ſpāl cā ipiꝰ ſit coartatoꝛia cura ſpālis eſt. v. res pꝛima erit abſciſio cauſe. Complet̄ aūt cū admiſtratiōe euacuatiōis ꝛ pticularis cauſe: ꝛ pꝛopꝛie ſi fuerit in cauſa multitudo pꝰ ꝯus cum flebotomia de cōmuni: ſi adſit repletio vniuerſalis. deinde de baſilica ſi remaneat particularis ſola de baſilica tantum virtute tolerante: ꝛ etate concedente: vel cum pꝛopoꝛtionali flōie vt eſt emoꝛoidas pꝛeclauſas aperire vel mulieribus per matricem menſtrua pꝛomouere vel' quibꝰ nihil hoꝝ poſſibile. fuerit ſcarificare crura quibus non conuenientibus: ei euacuatio facienda erit cum exercitijs temperatis non tolerantibus illa fricatōnibus euapoꝛationibus farmaticiis ꝛ ieiunijs ſic eni vo

uit. G. h enim euacuant ⁊ deriuant. vel completur cuȝ
purgacione ex farmacijs proprijs prenarratis in canone
curōis eius ſecundum modum [vtilem]. ſi in cauſa fuit
humoris groſſicies ⁊ viſcoſitas quibus ꝑmittēda ſūt far
maca ⁊ riptica vt ē oximel ſimplex vel ſecaniabi ſimplex
vel ꝯpōit⁹ cū radicib⁹ ⁊ ſēibus vel oxi.ſqli. ⁊ alie aperi-
tiue medie ſimplices ⁊ ꝯpōite q̄ dñr ī dei aux⁹. Et ē ſci
endū ꝙ ſimpliciū quedā ſūt frē: quedā calē: ⁊ alie ſunt e
qualitati vicie. Frigide ſūt ſicut endi. ortulana ⁊ campe
ſtris ⁊ caraſacon ⁊ aq̄ planta. cū folijs ⁊ radi. ſuis: ⁊ oia
prouocātia cū infrātōe ſit ſemina cōmunia: ⁊ aliq̄ ex ap
ꝓpriatis ⁊ cōfortantibus dictis ſupra: quib⁹ vtēn. eſt in
opilōne cum caliditate. Calide vero ſūt diuretica fortia
vt aſſarū caſſia petroſi. ariſto. ro. rub. tinctorū ireos fiſti-
ci agari. epithi. ſqla poliū ſpica centa. minor ⁊ ſuc. eius ⁊
gentiana ſiru. aceto. fcus cum rubea ⁊ melle: ⁊ ſiru. ſqli. ⁊
ficus ſicce iſuſe in oleo amigd. ⁊ ſūt fortes in ꝓuocatiōe
menſtruorū: ⁊ ſimiles q̄ dicte ſūt in proprijs: quibus vti
oportet in frīs ⁊ ātiquis oppilationibus. Equalitati aūt
vicine ſūt lupu. ⁊ cuſcu. ⁊ lacha ⁊ capil. ve. ſūt. n. ambo a
pitiua valde cū equalitate ⁊ meliora in oppilatione cum
caliditate vel friditate proprij ſic autēȝ ei ſūt reub. abſin.
⁊ eupatoriū: cime ſquinanti: amig. amare: ⁊ feniculi ſuc.
humidi ⁊ camepitheos: ⁊ ꝓprie quādo oplīo eſt in vijs
ſtrictis acetum ſquili. aſpagi. radix lilij ⁊ ſiles: ⁊ iſta potē
ter ſecūdū neceſſitatē īfrigida cū vino vel aqua ſc. calorꝫ
vel lupinorꝫ cicerꝫ vel abſinthij ⁊ ſilium. Et etiā exteri⁹
ſecūdum oēȝ modū approximent in cal̄a cū aqua endi. ⁊
cuſcu. lȝ cōueniat h vterqꝫ: ⁊ ꝓprie cū oplīo ē in felle ap
pit eni oplīonem epis ⁊ fell vel cori. vel ſeminū frorꝫ cō
munium l ſine his: ⁊ ꝓprie ſi frigide nō ſufficiunt: nec
curañ de inflatione cū iuuamentū aprōis īfrando preua
leat nocumēto qđ effic calor earꝫ inflamādo eo ꝙ ad ex-
tinguen facilis ē poſt apiōem. Et ex ꝯpoſitis ſūt q ex pre
dcīs ꝯponunt ſecūdū triplicem modū dēȝ: ⁊ i noſtro ā-
tidotario diximus plā ex his ſm oēȝ ſpēȝ. ſ. ſirupos tro-
ciſcos decoctōes iuleb ellorꝫ pillarꝫ cerotorꝫ eplorꝫ ⁊ ole
orū qbus ēt vti oportet ſȝ neceſſitatē predcāȝ: ⁊ alie ſūt
q̄ ī xpo duce dñr. Secunda res ſpāl in cura eſt mēbri cō
fortatio cōplet aūt cū exhibitōe aliquorꝫ ꝯfortantiū pre-
dictorꝫ ſupra debēt ꝫ apitiua: aut ex ꝑdictis eē ꝯfortanti
bus ſupta: aut alicui ex eis ad mixta: ⁊ ꝓprie ē athanaſia
pp illud qđ ſcipit ab epate adhib. Tertia res ē ſitus ſeu
ptis opillate ꝯſideratio: aut enim ē oplīo iſima: ⁊ tūc api
ētia oȝ eē min⁹ fortia abſterſiua ⁊ vētris ſolutiua ſimpli-
cia: q̄ ſupius nota ſūt. Et ꝯpōita vt yerapi. ieralo ſeodo
ri ⁊ ſilia. Aut ē i gibbo ⁊ vijs nutrimti: ⁊ tūc debēt eē fō
tio: ⁊ vrine ꝓuocatiua q̄ ſupi⁹ dcā ſt: qb⁹ parꝫ ſe. raſai vl
radicis ē admiſceñ. ꝙ dcorꝫ apiētiū ꝟtutē trahētibus ad
ſtōacū ꝓhibeat velox ei⁹ trāſitus ad vrialia mēbra ſicqꝫ i
medio diu remaneat qđ ē ep. Quarta res ponit ſtudiuȝ
in via cū ordinatiōe regīis i oībus ſex rebus nō naturali
bus viuat ꝫ i aere ſubtili ſicco ⁊ tēpatōiter actiuas. Exer
citet temperate nō dormiat i die: vtat dieta cibi ⁊ potus
extenuatiua. Eſt āt ſecūdum. Galie. leguium aptiſſima
ptiſana olerꝫ vero lactuca piſciū vero petrini. pāis ciliba
banacie ⁊ fermentati ⁊ puri moderate: auiū mōtane: po
tuum: oximel melicratum: vinum ſubtile album. ſimili
ter vero diceñ quecunqꝫ euchia eſt purgatiua. i. abſterſi-
ua non viſcoſa nec groſſa ⁊ humoris vretica. i. generati-
ua vitet replōneȝ temperatis ⁊ oportunis vtatur exercitijs
bus ⁊ gaudio temperato: ⁊ breuiter omnibus operanti
bus a digeſtionis ꝑfectione. Quinta res corrigit acci-
dentia ꝓpria: vt eſt fluxus ventris epicus icterecia arcta
tio ⁊ alia de qbus dicetur. Si ꝟo cā ſpālis ſit cauſa atte
nuatoria ⁊ ꝓprie ⁊ pticul ſit iterior. ſ. apoſtematis adiacē
tis ptis cura eſt cura apoſtematis illius de q̄ infra dicet.
Si autē ſit exterior cura eſt due res. ſ. amotio cauſe exte
rioris illius ⁊ vſus apitiuorum temperate caliditatis: ⁊
humiditatis alterantiū malam ꝯplōnē impreſſā: que ex
predcīs ſimplicibus eligas: vel ex eis cōmiſceas ex quib
eſt lac camelarū fetarum paſtarum fenicu. apio or. bor.
⁊ ſimilibus ⁊ ſerū lactis capri. cū decoctione abſin. ⁊ eu-
pa. ⁊ vinū ꝑdcēȝ aqua cicerū ⁊ decoctio radi. coium cū flo
ribus boragis ⁊ bugl. lupu. cuſ. ⁊ fiſti. ſilr regiem in om
nibus ad calitatē ⁊ humiditatē temperatam decliet. Sȝ
ſi quidē cauſa ſpālis ſit carnoſa: ⁊ ꝓprie puſtula ſeu bo-
thor in lateribus viarū. Cura ē reſolutio vel eius ſaia-
tio. Inquit. n. Yp. Quibus i vriali via puſtule naſcū
tur ſanie fcā ⁊ erupta ſolutō: ſimiliter in ꝓpōito quibus
aūt h ꝯpleant i cura apoſtematiſ dicetur. Si vero fuerit
carnoſa ⁊ neruoſa icurabilis eſt: vt dic Abo. tentañ aūt
eſt eam extenuare ꝙ accītibus ſubtiliantibus: ⁊ abſter
gentibus ⁊ reſoluentibus ſit apitiuis: que ex predictis e
numeratis eligere oportet: vel ex illis ꝯponere vel mo-
lificatiuis ex balcīs calis cerotis ⁊ ēplis leniētibus quo
quo mō materiā hilitātibus ⁊ mēbrū diſponentibus di
latatiōi: p quā materiā tranſire ꝯſueta virtute ipellente
valeat penetrare: vt infra in cura ſtrāgurie dicetur duce
xpo. Solutiuū bonū filij Serapi. ad opillationeȝ epa
tis ex groſſis ⁊ viſcoſis hūoribus. ℞. iere pi. ſimplicis.
ʒ. i. agari. puluerizati. ʒ. i. da cum aq̄ poli. abſin. apij. an
ñ aſari ⁊ maſti. añ. ʒ. i. Aliud mīdicamen fcȝ cū cauſe p-
theos ⁊ ſpica ro. ad ideȝ: ⁊ maxie qñ oplīo eſt in venis ⁊
poris ſtrictis. ℞. ſpice ro. ptes. iij. abſin. parteȝ. i. camep.
partes. ij. Terantur cribellentur ⁊ cōficiantur cū melle
diſpumato ⁊ adminiſtrentur. ¶ Sirupus vrſōis cōtra
oplīoneȝ epis ⁊ ſplenis bonā digōneȝ operat: diſſoluit
ventoſitateȝ caloreȝ repatur: renes ⁊ veſicā apiendo mū
dificat. ℞. maſti. cina. gar. croci: nucis muſ. ʒiʒi. gallā. añ
ʒ. i. aniſi apij carui: fenicu. petroſi. cap. añ. ʒ. iij. ſaxifra. ſti
ca. folic. ſene thimi epithi. añ. ʒ. iij. ʒuc. qđ ſuffic. Sirup⁹
expertus ad oplīones epis ſplenis ⁊ matricis i muliere
q̄ nō hēt mēſtrua ꝓuocat precedēte flōia ſapenarꝫ. ℞. cu
pa. lupu. cpice: ſcolopē. cū radice: añ. m. i. calamenti flumi
alis ⁊ cāpeſtris rubee tictorū maioris ⁊ minoris: pulegij
añ. m. i. corticū ſumitatū tamariſci. ʒ. i. corticū radi. cap.
⁊ ſalicis añ. ʒ. i. quinqꝫ radicum cōmunium añ. ʒ. i. ache
lote. ʒ. ſ. ſeminis burſſi ſparagi añ. ʒ. i. paſſu. enucle. ʒ. i
ariſtolo. lon. ⁊ rotū. rube tinctorum abſin. ſeminis apij:
aniſi feniculum ameos: nigelle: dauci: acori ana. ʒ. iij. ci-
co. m. i. ſeminum cōmunium. ʒ. ij. ʒucari lib. iij ſucci lu-
puli depurati apij: fenicu. endi. depuratorum ana lib.
ſ. radices vero ſtent in aceto per diem ⁊ noctem: deinde
purgetur cum pilis infraſcriptis. ¶ Pillule reubarba
rate experte ad omnem oppillationeȝ viſceruȝ antequā
caput ſtomacum articulos viſcera ⁊ cutem mundificant
⁊ pectus idropiſim curant aſcitem ⁊ ipoſarcam quar-
tanam ⁊ iectericiā. ℞. ſuc. abſin. ſuc. eupa. cuſcu. ſeminis
fumiter. epithi. folicu. ſene añ. ʒ. ſ. agari. reub. ierapi. la

patiua añ.ʒ.ij.foliorum ro.capitum, violarum ſeminis
portulace ana.ʒ.ſ.ſpice lignialoes ſquinanti:zinzi.gar.
aniſi ſeminis apij añ.ʒ.i. pulpe collo.ſerapini armoni
aci lache lote oppopo.lapidis lazu.loti pluribus vicibus
cum ſuc.bugl.foliorum meze.repreſſorum in aceto ſaliſ
gemme polij añ.ʒ.ij.turbit pulpe mirab.citrini añ.ʒ.ij.
diſſoluantur gummi in vino odorifero: ⁊ cum ſuc.fumi
ter.vel endi.informentur pillule doſis eſt.ʒ.ii. Decoc-
tio conferẽs ad oppilationez epatis ⁊ ſplenis. ℞.ſquille
capil. ve. amig.amararũ:fenugr.extremitatũ abſin. añ.p
tes equales:ſeminis raſãi.ʒ.i.decoquant: ⁊ fiat decoctio
eorum cum melle. Et eſt valens ad eam: que ẽ lõgi tpis
Confectio valens ad oppilationem epis que eſt ꝓpin
qui tpis. ℞.piperis.℥.i.ſ.ſpice aromatice carmet.vi.fe
nugreci:coſti aſari añ carmet.vi.mellis lib.i.ſ.cõfice cũ
eo. Et ſit doſis coclear.i.cum aliquibus ſirupus cõueni-
entibus ad hanc cauſã: vt ſirupus aceſoſus de zuchcaro
cum ſeminibus: ⁊ fortior illo eſt mellinus cum ſeminis
bus: ⁊ ſquiliticus: ⁊ aqua mellis in qua fortiter decocte
ſint ſpẽs aromatice in quibus eſt ſtipticitas: ⁊ decoctio-
lupinorum amarorum in qua põitus eſt ſuccus eupato
rij. Et ex aperientibus etiam oppilationem ſunt trociſci
de lacha de abſithio: de eupatorio: de ſcolopendria ⁊ al
ſo. Solutiua autem conuenientia ad hoc capitulu; vbi
oportet: vt ſolo ventris fiat non oportet vt adminiſtrẽ
tur fortia niſi cũ vehemẽs fuerit neceſſitas: vt qz ſit anti
quata ⁊ indurata parump: qm̃ materia que eſt in eo: eſt
ꝓxima medeciine ⁊ qm̃ membrum cuz virtuoſum ſit ſuf
ficiẽ qlibet adiutorium ad expellendum ipſam. Et medi
cine bone ad hãc rem ſunt ierapigra: polipodium: agari
cum abſinthiũ: turbit: ⁊ poliũ. Et deſ i po. de ierapigra
forti vſqz ad aur.i.ſ.ð ðbili vſz ad aur.ii. Et pill'e ſtõati
ce ⁊ ð ſapinõ: ⁊ ea q̃ ſt ſiĉ teodorio. ⁊ ieralogo. Inqt.n.
ꝑnceps Abo.deide facta ſolutiõe cũ ꝑdc̃is neceẽ ẽ vt ðſ
diacurcuma dialaca omoroſiam ⁊ atanaſiam et ſimilia.
Et his q̃ exterius approximant ſũt empla ex quibuſ eſt
empl'm factum ex polio ⁊ farina lupinoꝝ ⁊ ſeminibus diu
reticis ꝯfect cũ melle ⁊ aceto. Itẽ ẽplz ſcm ex fenugreco
armoniaco abſinthio ameos maſtice croco oleo de neſi
den ⁊ cera. Item ex predictis cataplaſma facere poteris
Et ex ſuccis ⁊ aquis eorũ epithimata: ⁊ infuſiones que
celerius penetrabũt. Medicamẽ ſcm cũ ſpica rõana eſt
valde iuuatiuum ſz ſerapionẽ. ℞.ſpice rõane partes.iij.
abſinthij partẽ.i.terant ⁊ cribellentur ⁊ ꝯficiãtur cũ mel
le diſpumato: ⁊ adminiſtretur ſpice.n. vtuſ ẽ fortis i huioi
egritudinibus imo poſſibile ẽ vt curet cũ eo epar quod in
frigidatũ ẽ ⁊ duratum: ⁊ nõ iuuamentũ trociſcorum di
ctorũ in hoc puũ. Medicamẽ laudabile ⁊ expertũ ex i
uentione nr̃a. ℞.carnes ſpentis albi nõ ãtiquati nec mõ
tani abſciſis mẽſura digitoꝝ.vij.a capite ⁊ cauda ẽt mori
atur: ⁊ bulliat in aq̃: ⁊ prima aq̃ proijciatur: deide buliat
cũ cicenbus: ⁊ floribus roriſmarini ⁊ paꝝ croci ⁊ diptami
⁊ bibatur aqua mire valz ad oppilationez eius. Carnes
etiam eius corrigũt qlz qð corrigibile ẽ. ⁊ valz diuturniſ
eius egritudibus: qꝛ mater fuit colã: ⁊ maxime aduſta. ⁊
hũorum oĩum aduſtionẽ aut ſanguis iſectionẽ corrigũt
⁊ eſt propria medicia leproſis ⁊ ethicis ꝓprie cũ lacte ⁊ ic
tericijs ⁊ ſupercalefactis i epate ⁊ felle. Dixit Agaz. ex-
perimentator magnus de athenarum ciuitate. Lacha
remouet omnes epatis opilones: ⁊ affert iuuamentum
magnũ idropicis ex calida cauſa. Dixit grecus ſu.meve.
⁊ lacha ſubtiliſſime pulueriz ata cum decoctione iſopi ⁊
ſaturegie eſt magni iuuamẽti. doſis eſt.℥.iij. Sirupus
Hyp.vlis epati inflamato ⁊ poſſeſſori oppilationũ ve
narum. ℞.foliorum tamariſci biberis ana.℥.ij.endiuie
epice ſcolopẽdrie apij lupulorũ añ.℥.i.miraſol'. M.i.
ſandali albi ⁊ rubei añ.℥.ij. zuccari lib.ij.doſis.℥.ij. da
ieiuno ſtomaco cum tepida vel frigida non viri frigoris
Dixit Ameius de ſimplicibus aqua decoctionis ex-
terioris corticis fiſticorum data mundificat canales epi-
timis. ⁊ maxime confortat ſtomacum. Pillule hypo.
contra opilationem epis ⁊ egritudines inueteratas. ℞.
agarici.ʒ.ij.ſcorie.ʒ.i.aloes.epitimi ⁊ loti.ʒ.iij.lacce florũ
tamariſci: añ.ʒ.i.maſticis zinzi.añ.ʒ.i.reubar.ſpice añ.ʒ.
iij.confice cum ſuc.fumiterre.doſis eſt a.ʒ.ij.vſqz ad tres
Lotura vero aloes cum aqua decoctionis ſpecieruz ele
fangie boni odoris eſt facienda. rectificat enim aloem ⁊
bonificat operationem eius. Sunt enim ex his que cõ
fectionem ierepigre ingrediuntur: que illud habent o-
perari: prout docuit Galienus ſeptimo terapentice ⁊.
Aboaly quinto canone aſſignauit cauſam.

¶ Capitulum quintum de percuſſione caſu ⁊ obuiati-
one ſuper epar ⁊ cura eius.

Percuſſio caſus ⁊ obuiatio rei dure ſuper e-
par non eſt egritudo: ſz eius egritudinuz ex
terior cauſa: puta ſolutionis: ⁊ apoſtematis
plurimum ⁊ aliarum puta complexionis: ⁊
compõitionis ⁊ eſt manifeſta. Curam eius in cura egri
tudinum epatis: quarum cauſa eſt primitiua ⁊ exterior
inuenies: ſed in quid ⁊ quibus conſiſtit ex his que dic-
ta ſunt ſupra i paſſione ſtomaci diſces. Illuc ergo recurr
⁊ illas intentiones ⁊ res hic proſequaris cuz epi approp
atis: quorum aliqua ex narratis hic ⁊ ibi ſunt cõmunia
ex te videas: ⁊ ex appropriatis inhoc loco ſunt ſimplicia
⁊ compoſita. Simplicia quedã ſunt frigida ſtiptica rep
cuſſiua humorum fluentium: ex quibus timetur apoſte
ma: ⁊ retinentia, ſeu prohibentia fluxuz ſanguinis qui ti
met: vt ſãdal' ſpodiũ corallus ⁊ ſt ſpẽs ñ aromatice cãpho
ra terra ſigil.lutuz armenum.lutum ſeniũ ⁊ alie ſpecies
luti ematites maraſita ſanguis draconis herba ⁊ ſuccus
corrigiole ſuc. conſolide vtriuſqz lingua ceruina. cauda
eqna citoniũ mirra roſa neſpula ſorba albuũ ouorũ gũ
mi dra. ⁊ gũmiarabi.cũ fari.ſiligis pãicij ⁊ milij rizi ⁊ or.
mirabolãi zarur: acatia ipoqſtidos: ⁊ acetũ pue acredis
⁊ agreſta: ⁊ alia que in cura fluxus dicentur, quibus opz
in ꝑncipio. Quedam ſunt ſtiptica temperata vel parũ
calida vt karabe lacha alumen: maſtix thus ⁊ cortex eius
cipreſſus ⁊ nux eius ⁊ ſubſtantia reubarbari: quibus vta
ris i proceſſu cum repercutere ⁊ retinere volueris ⁊ re-
ſoluere. Et ex proprijs in hoc caſu eſt plantago corian-
drum extra approximatum ⁊ mumia rubea ⁊ vinuz ni
grum ſtipticũ vt calabrenſe. Et quedam ſunt dolorem
mitigantia vt eſt abſinthium: ⁊ proprie cum oleo de al-
chãna facto ceroto lacha acorus ⁊ ſimilia que in cura do
loris eius dicentur: ſi ſancti ſpiritus gratia nobis adſit.
Et quedam ſunt calida reſolutiua pauce ſtipticitatis q-
bus vtẽn eſt in fine cũ reſolutione materie intendis vt ẽ
crocus ſanſucus eupatorium abſinthium ſpica flos ſq-
nanti arſenicum citrinũ in pua quantitate: quoniam eſt
mirabilis virtutis in repercuſſione ⁊ reſolutiõe ſangui

apium calamentum: ⁊ calamus aromaticus iſopus ſicca
ciminum ⁊ huiuſmodi que interius ⁊ exterius per om-
nē modum approximabis. Et ex ꝯpōitis medicamē cō-
ferens ad illud in ꝑncipio cū ē caliditas ⁊ īflamatio: ⁊ ti
mef de curſu ſanguis. ℞. ſubſtātie reubarbari balauſtia
rū ſanguinis dragōis aluis iamēi aā. ptes equales pul-
ueriza. Et doſis eius ſit aur. i. cū zuc. ro. antiq̄to: ⁊ ꝓpe
ex roſis albis cum aq̄ citoniorum. Et ex vltimis in hoc
caſu ſunt trociſci noſtri quos in antidotario noſtro dixi
mus de terra ſigillata. Aliud medicamen qñ fuerit il-
lic caliditas plurima: ⁊ volueris repercutere reſoluere:
⁊ confortare. ℞. karabe. ʒ. x. roſarum rubearum. ʒ. v. aca
tie. ʒ. iiij. ſpice inde croci amborum ana. ʒ. vi. maſticis cor
ticum capparis ana. ʒ. iiii. luti armeni. ʒ. vii. nucum ci-
preſſi. ʒ. viij. Conficiantur cum aqua arnogloſſe: ⁊ fiāt
inde trociſci vſq; ad aureum vnum. Et ex vltimis in
hoc caſu ſunt trociſci de karabe: quos in antidotario no
ſtro diximus. Aliud medicamen ad idem. ℞. aque ne-
riden. ʒ. x. lacce ablute. ʒ. vij. reudeſeni. ʒ. iij. croci. ʒ. iij. ⁊
ſ. baſſe. ʒ. iij. cicerum nigrorum. ʒ. vij. luti armeni. ʒ. x.
Conficiantur cum oleo de lilio in quo diſſoluta ſit mu
mia. Et fiant ex eis trociſci. ʒ. i. doſis ſit in. ij. iij. cum a-
qua roſata ⁊ ſirupo. myrtino. Et ex pertis eſt reudeſe-
ni lutum ſigillatum ⁊ grana myrti aā. ʒ. i. pulueriʒati: ⁊
ſumpta cum ſucco caude equine lingue ceruine vel con
ſolide. Aliud medicamen quo vteñ eſt in fine cum ſan
guinē mortuū ⁊ congelatum reſoluere intendis. ℞. reu
deſeni lacce zinziberis aā. ℥. ſ. fiant ex eis trociſci. ʒ. i. cū
vino predicto: ⁊ adde parum arſenici citrini: ⁊ da cum
vino vnum. Item linimentum ad hoc. ℞. xiloaloes:
croci ⁊ ſac lauāri ⁊ bdelij ⁊ calami aromatici maſticis aā
ʒ. ij. mumie. ʒ. iij. Confice cum oleo zarak: ⁊ almeiſus ⁊
cera ⁊ ſuperponatur. Item aliud ex ſola mumia cum i-
ſto oleo: ⁊ non eſt ei ſimile. Emplaſtu; conferens ei qđ
ex percuſſione incipit apoſtemari ⁊ indurari eſt empla-
ſtum roſaceum cum ſcebran.

¶ Cap. vi. de ſciſſura ⁊ inciſſiōe ep̄is ⁊ cura eius.

Ciſſura ſeu inciſio accñs i epate: ē reſolutio
ꝯtinui: i eo ꝯueniēs aut in pāiculo eius tātū
aut i ſubſtātia eius: ⁊ hoc aut eſt i carne pen-
nulis ⁊ vēis eiꝰ ſubtilibus diſſeiatis eis: aut
i ꝓfūda eius ſubſtātia: ⁊ ē ꝑueniens ad magnas venas: ⁊
vbicūq; ſit aut ē ſimplex aut ꝯpōita. Et cā eſt duplex in
terior ⁊ exterior. interior ē mltitudo ⁊ acuitas ſāguis: ⁊
ē icipiēs a vēis: ⁊ ꝓcedit ad carnē vt apoſtema: ⁊ ꝓprie
dubelatū ⁊ vlceratiuū: ⁊ ē icipiens ecōuerſo. ſ. a ſbſtātia
carnoſa ⁊ ꝓcedit ad venas. Exterior ē percuſſio enſiſ vł
gladij ⁊ ſiliu;. Signa nā ſiquidē ſit i pāiculo eius tm̄ do
lor ⁊ pūctio in ipocundrio dextro ſentitur: ⁊ quod cur-
rit ex eo deſcendit i ventrem: ⁊ tūc grauitas ſ̄ pectinē ꝑ-
cipitur ex illius aggregatiōe ibidē cū tūore ſi fuerit m
tū. Quod ſi ſit i ſubſtātia ⁊ venis eius ſigna erunt do-
lor grauatiuus i ipocūdrio dextro: ⁊ fluxus ſanguinis ꝑ
vrinā ſi ſit i parte gibboſa vel per ſeceſſum ſi fuerit in cō
caua parte ⁊ ſi fuerit i paruis paruus erit: ⁊ ſi in magnis
magnus erit fluxus: nec aliquod deſcendet ex eo in ven
trem: ⁊ proprie cum fuerit extrinſeca: nec tangat pānicu
lum: ⁊ eſt palledo coloris defectio naturalium virtutu;
omnium ⁊ in ſtomaco ⁊ toto corpore. Et ſiquidem a cā
interiori puta multitudine ſanguinis fuerit ſigna appa
rebūt plectorie preuia. Si vero eius acuitas ſigna cacho
mie calide que ſunt nota. Si vero apoſtema ſigna pre-
cedentis apoſtematis illius dubellati ⁊ aperti ſeu vlcera
ti que infra dicentur. Si vero fuerit a cauſa exteriori ſi-
gna ex preceſſione eius manifeſta. ¶ Cura eius duplici
ter conſiderabis generaliter ⁊ ſpecialiter generaliter aūt
ex cura ſolutionis ſtomaci dicta ſuperius comprehēdas
Conſiſtebat eni; in quattuor rebus quas te oportet hic
ſimiliter proſequi ⁊ complere cum adminiſtratione me
dicinarū appropriatar; epati: ex quibus ſūt ſtiptica ⁊ con
glutinatiua que ſint leptomeris ſubſtantie vel aliquibuſ
aperitiuis ⁊ diureticis admixta: ⁊ proprie ſi inciſio ſit in
gibbo: ſic enim in cura opilōnum eius aperitiuis ⁊ diu-
reticis ⁊ proprie fortibus oportet admiſceri aliquod de-
tentiuum quod retrahendo ipſa ad ſtomacū prohibent
eorum velocem penetrationem ad vrīalia membra ita i
cura ſolutionis continui ipſius ſtipticis ⁊ conglutinanti
bus oportet admiſceri: que eorum virtutem difficilem
pertranſibilem ad ipſum epar aduenit penetrare. Talia
aūt ſtiptica conglutinantia tam ſimplicia q̄ compoſita ex
his q̄ dicta ſūt ſupra in cura ſolutionis ſtomaci: ⁊ fluxus
ſanguinis nariu; atq; ſputi: ⁊ ex his que in cura fluxus
epatis dicentur eligere poteris: ⁊ ſimiliter coadiuuātia
ꝑtrāſire ex cura opilōnis iam dicta. Specialiter aūt cōſi
derabis: nam ſi ſit i pāniculo cuius tm̄ ⁊ ſimplex cū ꝑ-
dictis ſtipticis ⁊ cōglutinātibus curabis interius ap ꝓ-
ximatis: ⁊ exterius magis. Si vero ſit i ſubſtātia pēnulſ
⁊ venis paruis: ⁊ ſimplex curabis cū predictis exterius
approximatis ⁊ interius magis. Si vero ſit cum dimi-
nutione partis magne vel penule maxime: ⁊ ꝓprie cum
cibis multū ſanguinem generantibus que partē ſangu-
neā hēant generarſ: licet ſꝑmaticam ſēper regenerare nō
poſſint: nec oēs nisi capita paruaru; venarū tm̄ ⁊ in cir-
cunſtantijs calidis ⁊ humidis. Et ſi cum vlcere compo
ſita eſt: mundificabis prius: deinde conſolidabis. Si ex
plectoria euacuabis: ſi ex cachochimia expurgabis. Si
ex apoſtemate dubelato: ⁊ vlcerato cura eſt cura illius:
que infra xp̄o duce dicetur. Quod ſi inciſio peruenerit
ad magnas venas eſt incurabilis: ⁊ proprijs ſi cum dep
ditione ſubſtantie fuerit. Inquit. n. Hypo. veſicā iciſa;
aut epar mortale eſt. ait. n. G. verū eſt cū inciſſo ad con
cauam veniat venam: ⁊ quia inde multus ſanguis flu-
xus peruenit: ⁊ q: non poteſt apponi medicina quare i
firmus moritur: ātecꝫ conſolidatio fiat. Trociſci ð reu
deſeni conferentes ad grauitatem in epate ⁊ ſplene ⁊ a-
poſtemate in eis: ⁊ percuſſionem cadentem in epate. ℞
reudēſeni. ʒ. viij. rubee: lache aā. ʒ. iiij. ſemiſ apij: ſucci eu
patorii āiſi: aā. ʒ. iij. terant ⁊ cribellēt: ⁊ fiant trociſci. ʒ. i.
⁊ detur. i. cum eo quod conuenit materie: ſunt enim ef-
ficaſſimi dixit filius ſerapionis. Et ex expertis eſt me-
dicamen ſecundum inuentionem noſtrā quod diximuſ
in antidotario caplō de reubarbaro ⁊ reupontico eſt ꝑ-
prium cum ſucco caude equine pulueriʒate ſumptum.

¶ Cap. ſeptimum de apoſtemate ep̄is ⁊ cura eius.

Poſtēa ep̄is ē tūor preter naturā eueniens
ei aut i velamie eiꝰ: aut i ſbā ⁊ hoc aut i pte
gibboſa: aut in cōcaua aut in aliqua pēnular;
ſuar;: aut i toto: ⁊ illud raru; ē ⁊ mortale pli
mū. Cā aūt eiꝰ ois ex cauſis apoſtematū ī fectione ſcda

numerat̄ vbi de cura apoſtēatū ſecundū vtilem moduȝ
locum erimus duce ſacro flamine erit manifeſta. ¶
Et ex cauſis materialibus eius: qđ in velamine ꝓuenit
plurimū ē aquoſa vel vētoſa. ꝓut anathōia declarat. Et
ꝯinuentio eius in aīalibus degentibus ī locis aquo-
ſis ⁊ paludoſis eſt magna: cuius cā eſt vapor ex eius di-
gōnis malicia reſultās petēs circūferētias: ſȝ pp dempſi
tatem velaminis non reſoluitur. Sȝ eius qđ ī ſbā eue
nit plurimum eſt hūoroſa ſanguinea vel colerica raro fleg
matica vel mīlica non ventoſa: cum ſit ventoſitas ī ra-
mos ⁊ venas expanſibilis nō colligibilis ī vnum cupū
imo ī eis retenta pp oppilationem: vel vſqȝ ad velamē
ꝓpulſa coadiuuante caliditate ⁊ raritate ſbe mēbri ibi-
dem ꝓpter ſoliditatē velaminis cōgregatur. Et ſecun-
dum diuerſitatē cārum ipſarum materialium diuerſe e-
runt ſpēs apoſtēatis eius q: calidū: ⁊ frigiduȝ: ⁊ calīn pl̄
rimū ſanguineū ⁊ frigidū flegmaticū mlicuȝ ⁊ aquoſū.
Et ex cauſis effectiuis eius plrimū eſt oppilatio ꝓhibȝ
n. nutrimētum ī ipſius ſubſtātiam diffundi: ⁊ ſupfluita-
tes ex eo expelli imo eas quas cōſueuit iterdum recipe
ꝗb oībus mēbr. s ad iteſtina: ⁊ ſtomacum nō tranſmittit
et G. dixit cū ait. Ego autem egrediens a natura for-
taſſe ſignificat q membra que ſunt ī ventre ſunt tantum
īfirma ⁊ fortaſſe ſignificat q effūditur ad hec membra
que ſunt ſuper ea humiditas qđ eſt quia ſtomacus con
tinuatur omnibus membris mediante epate: ⁊ rcipit ſu
perfluitates omnium membrorum mediāte ipſo. Et for
taſſe qđ effunditur ad ipſum expellitur a natura cuȝ ve
lit mundificare totum corpus: aut aliqđ ex membris e-
ius: aut duo membra: aut multa ⁊ multotiens eſt illud
ſecundū viam accidentis: quare remanentes ī eo neceſ
ſarium eſt venas eius replere magnas ⁊ paruas vſque
ad minimas ⁊ ex eis preter naturam effundi aliquid re-
ſudans in vacuas regiones ſbe eius etiā chilus: vel nu-
trimentum ſi qđ diffunditur ipꝛimedo: vel pp malā cō
plexionem nec ꝯuertitur: nec expellitur: quare ſupfluēs
neceſſe eſt ipm aggregari: ⁊ vtroqȝ mō neceſſarium eſt
ipſum opilari ac etiā apoſtēari: nec etiā icōueniens cum
chilus ſimilis ſit flegmati: vt dixit Abo. vel ī ipſum cō
uertatur: ſi per digeſtionem nō ī ſanguinē ⁊ humores a
lios cōuertatur: licet illud ſit raro. Sed ipſius preterea
apoſtema cōuenit terminari vel ad bonum: q: ad reſo-
lutionē ⁊ euacuationem per fluxum ſanguinis narium
vrinam ⁊ ſudorem ſi fuerit ī gibbo vel vomitū ⁊ ſudo
rem ſi fuerit in ſima vel ſaniatōem vel permutationē ad
minus periculoſum membrū: puta renes inteſtina vel
ſpleneȝ aut ad malum: q: ad ſuffocationem ⁊ pmutatio
nem ad nobilius mēbrum puta cor ⁊ cerebrum putrefa
ctioneȝ vel ſcliroſiȝ: ⁊ quādoqȝ perducit ad idropē. Si
gna apoſtematis eius quedā ſunt cōia: ⁊ quedā ꝓpria.
Cōia ſunt iuētio doloris ⁊ grauedinis ī hipocūdrio de
xtro maioris q̄ ſint ī oppilatione īſepabilis etiaȝ abſqȝ
vehemētia hanelādi iuēte ⁊ cū extenſiōe vſqȝ ad furcu
lam ⁊ attractio furcule ad inferiora pp attractionem ad
īferius ſuſpenſorū: quare accidit durities ī anhelitu: ⁊
magis ſi fuerit in gibbo. Et qñqȝ accidit ī apoſtēatibus
epatis q non poſſunt dormire ſuper latus dextruȝ pp
compreſſionem ⁊ grauat eos dormire ſup ſiniſtruȝ pp
tenſionem ſuſpenſorij ad īferius: imo plrimū iclinātur
dormire ſupine: ⁊ accidit alteratio ī forma ⁊ colore: q:

īflatio in facie ⁊ membris ⁊ color ad citrinū tendens vel
palidum: ⁊ vrina ī color vergens ī opos ī ſba ſpiſſa ob
umbrata in ſuperficie cōfuſa manifeſte liuens ſuperius
cum ſpuma citrina rubea vel alba: ⁊ egeſtio chiloſa ⁊ vi
rulenta: Propria vo ſunt duplicia q̄dā q̄ idicāt locuȝ
q̄dam naturā apoſtēatis locum nā ſi in velamine fuerit
ſigna erunt grauedo cū dolore acuto: lȝ minor ⁊ ꝓprie
apud ꝯpreſſionem tactus febris pmittitur: ⁊ proprie ſi
fuerit colericū pulſus quaſi ſerinus: qm̄ arterie eius ſūt
diffuſe ī panniculo eius ⁊ cū rūpitur curritur ī vētreȝ: ⁊
cū fuerit aquoſum ſeu ventoſum tolerat̄ abſqȝ impedi
mto multo: niſi ſit valde magnuȝ. Si vero ī eius gibbo
ſigna proprie erūt durities ⁊ tumor ī dextro ipocūdrio
tactu ꝑceptus: ſi corpus non ſit pingue: ⁊ in hoc lȝ com
municet apoſtema lacertorum ventris: tamen differt ab
eo in figura tumoris: quoniam appoſtematis epatis tu
mor eſt figure rotunde lunaris: ſed apoſtematis lacer
torum tumor eſt oblongus procedens ſecūdum ſitum
lacertorum ad modum caude muris. Etiā differt in ac-
cidentibus alijs proprijs que ſunt apoſtēati epatis: ⁊ ēt
cōibus epati ⁊ alijs interioribus mbris Et ex eis eſt nā
cū vides mirach declinare ad tenebroſitatē ⁊ tenuitatē
tunc extima q nō eſt apoſtema lacertorum ſed epatis: ēt
accidit tuſſis ſicca ⁊ cōſtrictio ſeu durities ī anhelitu pro
pter tractionem ⁊ compreſſionem diafragmatis ꝓprie
cum adeſt vehemētia hanelandi ⁊ minoratione nē. Et
qñqȝ retinetur omnino pp oppilationeȝ gibbi ⁊ ꝓprie
cū apoſtema eſt magnum: ⁊ vrina cum rubore: ceperit ī
febre acuta ⁊ cum rubedie fuerit turbida ⁊ taliter pmā-
ſerit apoſtema ſignificat in epate. Et vt dixit Abo. quo
niat caliditas apoſtematis ipſaȝ rubeā reddit: ⁊ ebulitio
nem faciens diſſoluit mater am: quāq̄ oppilatio ſit qua
re redditur ſpiſſa cum perſeuerantia marie cū humores
cōcurrant ad ipſum: ⁊ fit liueſcens pp caloris ſuffocatio
nem a materia collecta ⁊ cōcurrēte ſimul. Et cuȝ apoſte
ma eſt magnū: egeſtio eſt chiloſa virulenta: ⁊ retinetur
hūoroſa. Et cū ei aſſociatur vētris ſolutio hūoroſa mor
talis eſt ait G. ſi hoc apoſtema ſine epatis defectiōe fue
rit egeſtionem prohibebit: ⁊ maxime ſi fuerit in ſima ⁊
calidum: Item predicta accidentia cū eſt ī gibbo ñ erūt
vel ſi quidem ſint pp epatis ptiū ꝯtinuātiū miorantur
⁊ ſunt debilia. Et plurimū ſequit̄ idropiſis pp nocum
tum digeſtiōis q̄ celebratur ī ea. Signa vero eius qđ ē
in pēnulis ſunt proportionalia illis: ſed ſunt debiliora.
Si vero ſit adeo magnū q ꝯprehendat totū ⁊ oēs par
tes eius ſigna predicta cōcurrent oia. Que vo indicant
naturam ipſius ⁊ materiā ſunt: nam ſi apoſtēa fuerit ca-
lidum illic erit febris acuta ⁊ proprie ſi fuerit in carnoſa
parte: ⁊ fit vehemens ablatio deſiderij: nauſea: vomi-
tus: ſingultus: rubedo lingue: deinde nigredo: frig⁹ ex-
tremorum: ⁊ ſincopis: ⁊ totum cum eſt ī ſima. Cum ve
ro eſt in gibbo accidit cum febre malitia anhelitus: ⁊ do
lor extenſus a dorſo vſque ad furculam ⁊ tuſſis: ⁊ com-
municat in his accidentibus cum pleureſi: verum dif-
fert ab ea quoniam ī pleureſi fe. eſt acutior dolor lateris
eſt acutus malia anhelitus maior tuſſis eſt ſemper: ⁊ p-
mo ſicca: ⁊ ſecūdo hūida cum maturatur pulſus ſerius.
In apoſtematibus vero epatis dolor eſt grauatiuuſ ſub
coſtis incipiens. Et tuſſis ſemper ſicca ⁊ pulſus eſt vn-
doſus. Et ſi eſt flegmōicū apparent ſigna dominij ſan-

guinis. Si vero colericū ꝑdicta erūt ſigna acutioꝛa ⁊ cū
ſignis dn̄ij cole: ⁊ cū reſoluitur ceſſant accidētia. Si vō
colonem fecerit accidētia intendūtur cū facta eſt ſedātur
⁊ augetur grauitas in loco. Et cum rūpitur accidit oꝛi
pilatio ⁊ exitus puris ⁊ ſaniei ꝑ egeſtiōem ſi fuerit in ſi
ma: vel ꝑ vrinam ſi fuerit in gibbo. Et cū fuerit alba: ⁊
ſequitur alleuiatio eſt bona: ſi vero cēoſa vel ſicut amur
acha ⁊ ferens ⁊ ſequitur debilitas eſtimala vt hipo. aut
in affo. Si vero frigidum ſigna erūt ꝯtraria vel mino-
ra quamq; ſūt ⁊ cū ſignis dn̄ij flegmatis vel melancolie
vel ventoſitatis de qua infra dicetur. Et cum indura-
tur ꝙ eſt plurimum ꝑꝑ iobedientiam mē ⁊ exceſſuȝ dia
foꝛicoꝛum ⁊ admiſtrationem ingroſſantiū apocruſtico
rum ſigna ſunt grauitas multa tumoꝛ ſine doloꝛe ⁊ fe.
⁊ cōicat in his cum oppilatiōe ſȝ differt ꝑꝑ reliqua que
ſunt dicta ⁊ ſequitur illud idropiſis ⁊ egeſtio ꝯturbata
nigra in ꝑncipio egritudinis acute ſignificat apa eſſe ca
lidum magnum in ep̄e: ⁊ in ꝓceſſu eſt virulenta: dein-
de ſaioſa cū puenerit ad dubelati: grauitas quoq; i ipo
maioꝛ eſt ea q̄ fit cū apoſtema eſt in ſima: qn̄ pars ſime
ſubſtentator ſuꝑ ſtōacum gibboſa vero nō ſubſtētatur
ſupꝛa aliqđ niſi in eo qđ eſt vehemēter adherēs ⁊ ꝯtiua
tum coſtis falſis Sed eius qđ eſt in ſima: ſigna ſūt pri-
uatio duricici: ⁊ tūoꝛis in dextro ipocundrio niſi ſit ma
gnum. ⁊ ꝓpꝛie in pigui grauitas mioꝛ ꝑꝑ dictam cauſā
⁊ doloꝛ vehemētioꝛ ꝑꝑ ꝯpreſſionē. Et in hoc licet cōicet
apoſtemati meſeraicarū: tn̄ differt ab illo qn̄ ḡu tas in
apoſtēate meſeraicaꝝ eſt minoꝛ ⁊ eſt cū tenſione magna
⁊ ꝓfunda verſus ſtōacū ⁊ ventrem: ⁊ egeſtio eſt chiloſa
ꝑꝑ oppilationem ⁊ debilitatem ipſarū ⁊ ſubtilis ꝑꝑ ſto
maci debilitatem in digōne: ⁊ ſi quidē ſit fe. ꝑꝑ eius ca
liditatem erit leuioꝛ quā in eo qđ eſt in ep̄e. In apoſte-
mate aūt ep̄is eſt ecōtra. Itē ex ſubſequentibus nam ſi
egrediatur aliquod ſpumoſum poſt dies aliquos ſi q-
dem ſit illud ad rubedinem ⁊ citrinitatem declinās erit
ab epate ⁊ vomitus abominatio deſiderii ablatio atque
ſingultus ꝑꝑ illud qđ effunditur: de ep̄e ad ſtōacuȝ ꝑꝑ
vicinitatem: ⁊ ꝑꝑ colligantiā inter epar ⁊ ipſum in ner-
uo ſubtili ⁊ ꝓpꝛie cum apoſtēa eſt magnuȝ ⁊ calm: ⁊ ſm
hipo. cum ait. In ep̄e flegmonē patienti ſingultus ſup-
uenit ait G. non ſupuenit apoſtēati ep̄is ſingultus niſi
apoſtema ſit magnum: ⁊ ꝓpꝛie calidū. Cura apoſtema
tum ep̄is calidoꝛū duplex eſt intentio generalis. ſ. ⁊ ſpā
lis: generalis conſiſtit in quatuoꝛ rebus. ſ. in eūone vl'i
totius coꝛpoꝛis in euacuatione ꝑtis ſeu materie apoſtēa
tis in regimine: ⁊ quarto in accidētium coꝛrectiōe ſpiri-
tualis aut conſiſtit in conſideratione ſpāli apoſtēatis. ſ.
cauſe eius materialis ꝓpꝛie nature loci. ſ. membꝛi: vt e-
patis ⁊ partium eius: de quibus dictum eſt ſupꝛa: ac iuē
tione auxilioꝝ ꝓpꝛioꝛum: quibus ꝑdicte quatuor com
pl'cantur res generalis itentionis: nec nō ⁊ aperti modi
vtendi eis. Si ergo apoſtema epatis ſit flegmonicuȝ vt
ꝑmam rem cōpleant generalis intētiōis flebothomiam
⁊ ſaphena vel de baſilica ꝑtis cōtrarie vel eiuſdem pre-
mittes: ꝓut exigit diſpō. ſ. vſq; ad defectioneȝ. Inqt. n.
hipo. Et vbi oȝ vſq; ad defectionē ducere. ⁊ hoc facere
ſi ſuficiat egrotans. Qđ approbans G. ait i acutiſſimo
eni apoſtēate maximo doloꝛe ⁊ in febribus pacutis nul
la medicina melioꝛ hac eſſe pōt: adducit eniȝ materiā ge
neratam ⁊ influentem ⁊ foꝛtaſſe iſluxam: ſȝ oȝ cā ꝑmitter

ait. n. G. qđ ante eam oē aliud auxilium ꝑ recurſuȝ. ſ. ꝑ
ꝑ extractū eſt inefficax et ꝑiculoſum: ꝙ ſi virtus non ꝑ-
miſerit partiri oȝ eā cum reiteratiōe nō obmittere: etate
vero non ꝯcedente aliquid ꝓpoꝛtionale illi ꝑmittes vt
eſt ꝓuocatio ſanguis narīū cū inſtrumēto ex ſetis poꝛco
rum facto qđ eſt notū ⁊ ꝯfuſo intromiſſo in nares: vl' cū
vnguibus: vel ſaltē cū ſanguiſugis appoſitis naribus: ſi
apoſtēa fuerit in gibbo vel apertione emoꝛoidaꝝ cū fri-
catiōe ex folijs ꝑitarie vel ficus: vl' cū naſtali ex pāe poꝛ
cino ſeu bꝛionia et ſcarificatio crurium et ꝓpe ſi fuerit
in ſima. Deinde pꝛemiſſa eūone vniuerſali ad ſecundā
rē. ſ. eūonem ꝑtis ſeu materie apoſtēatis vēiēdo oȝ antē
vt eam ꝯpleas cū admiſtratione eoꝝ: q̄ mām recurrere
fatiunt repellūt et tranſmittunt: ⁊ ſi quidē iſluat trahūt
⁊ deriuāt: ⁊ q̄ fluxa eſt: nec recurrere poterit euacuant ⁊
etiam que ꝑ modū ꝯgōnis fuerit aggregata recurſū vel
repulſum ⁊ trāſmiſſum ꝯplet frigida ⁊ ſtiptica interius
vel exterius appꝛoximata ſm oēm modū ſimplicia ⁊ cō
poſita que ifra dicetur: hec. n. non ſolū iſluentē repellūt
materiā: ſȝ confoꝛtant epā ne tranſmittat nec nō eam q̄
ꝑ moduȝ ꝯgōnis aggregatur pꝛohibēt generari. Sim-
plicia pꝛopꝛia que interius ſunt appꝛoximanda in prin-
cipio ſunt aqua endi. cum ſirupo acetoſo de ȝucc. aqua
poꝛtul. virge pa. aqua grāto. acrium: ⁊ muȝoꝛum: aque
cucume. ⁊ cucur. aqua oꝛdei habens virtutem cuſcu. ca.
aroma. abſinthij ⁊ ſimilium. Exterius appꝛoximāda in
ipo inito ſunt ſucci ſtiptici frigidi ſicut aqua mirte de fo
lijs maloꝛum et citonioꝛum ⁊ ſpongia infuſa in aceto ⁊
aqua frigida ſuccus poꝛtulace ſemperuiue aqua ro. ſan-
dali pꝛepucia vitium contrita: ⁊ emplaſtata cū roſis im
maturis: vel ſiccis maturis ⁊ huiuſmōi tempatis in ſtip
ticitate ⁊ frigiditate. Excedentia enim in eis apoſtēma
indurant ⁊ cōſtipando retinent coleram: quare addunt
i apoſtematis magnitudinē ⁊ magis ſi ſit in ſima quaȝ
ſi fuerit in gibbo: qn̄ ad gibbum non perueniunt cum
virtute integra: ſed cum ipa ꝯfra. Et quandoq; accidit
ex eis vehementia doloꝛis ꝓpter ſuffocatiōem materie
⁊ ſoliditatē membꝛi: quare tardatur reſolutio: ⁊ accidit
moꝛtificatio membꝛi. Opoꝛtet ergo ꝓpterea vt eis ſil
lis cares admiſceas aliqua ſubalia ⁊ aperitiua q̄ ſupius
nota fecimus nec oȝ vt ea adminiſtres actu frigida etiaȝ
ſi ſit apoſtēa calidū: ſed tepida aut nō veri frigoꝛis. Cū
vero verificatū fuerit ꝙ iā ſit apoſtema vt ꝙ mā nō ceſ
ſet aggregari: imo ſit in fine ꝑncipij: ⁊ ꝑncipio augmē
ti oȝ vt tu adminiſtres: tunc emplaſta facta de citonijs ⁊
aceto ⁊ aqua ro. quia ſunt melioꝛa. Et de illis eſt vt te-
rantur citonia cuȝ farina oꝛdei ⁊ aqua ro. Et emplaſtē
tur aut citonia decocta in aceto ⁊ aqua ro. donec bis co
cta ſint: vel miſceantur cum ſandalis: ⁊ oleo ro. Et ex il
lis eſt vt decoquantur citōia cum vino odoꝛifero i quo
ſit ſtipticitas: ⁊ addatur eis virga pa. vel plantago ⁊ fa-
rine oꝛdei ⁊ cōfoꝛtetur cum abſinthio vel ſpica vel cipe-
⁊ adminiſtretur. Et quandoq; fit ex citōijs decoctis cū
abſinthio. Et ex illis eſt oleuȝ de citōijs ⁊ maſti. ⁊ ſimilia
cum preceſſerit in augumento. Tractionem autem ⁊ ō
ruationem complebis cum fricationibus fomētis mo-
dacibus vētoſis i cruribus: coſtis: bꝛachijs: āchis: ⁊ doꝛ
ſo nec non emplaſtis calefactiuis in eis applicatis ex fla
mlā capſia. ſ. qlla cantarídibus calce nō extīcta ⁊ ſimilib'
factis Cū vō iaȝ fuerit i fine augmēti a ꝑncipio ſtatus

addes p̄dictis maſticem camomillam: melilotum: ſe
nugrecum: ſemen lini ⁊ ſimilia. ¶ Procedente vero ſta
tu cum iam tota fluxerit mā ad eius eūonem flebotōa
baſilicam dextrā ⁊ ſi quidem reſoluatur bñ quidem: ſi
aūt non ſtudebis euacuare materiā i apoſtemate contē
tam ⁊ virulentā ⁊ reſudatam ab eo. Et ſi q̄dem fuerit
in gibbo cū diureticis q̄ ſunt nota ſupra: ſi vero in ſimā
cum ſoluentibus ventrem ⁊ trahentibus ad inteſtina: q̄
lia ſunt que docuit G. cliſteria ꝓprie ex ſale nitro ⁊ me
licrato q̄ omni tempore competunt: ⁊ proprie lenitiua:
vt naturam lenem teneāt: ⁊ materiam ſime ad regionē
⁊ venientem ſue expulſioni. Inclinet vt vrticam ſcabio
ſam mercurialem epithimū ⁊ polipodiū: ⁊ quecūq̄ꝫ mo
derate ducūt cōmiſcendo ſeu coquendo cibarijs ⁊ ꝓpe
ptiſanā: ⁊ etiam fortiora illis vt cortices nigri elebori pa
rum adminiſtrabis ⁊ magis cum fuerit in declinatōne.
Exterius vero ſuppones cataplāta ⁊ emplā ex diafore
ticis qualia ſunt eupatorium camomilla mellilotuꝫ flo
res abſinthij ſpica crocus caſia lignea calamus aromati
cus ⁊ alia cōſimilia: debilia non fortia cum indurent a
poſtema reſoluendo ſubtile: ⁊ dimittendo groſſum na
turam debilitēt ſuperflue reſoluendo. Quare oꝫ ſtipti
ca illis fortibus cum expedit admiſceri que virtutē de
tineant ⁊ conſeruent robur ipſius: ⁊ ſine acuitate ne mor
dicent ⁊ ꝯmouendo materiam apoſtematis: atq̄ꝫ reuma
ꝓuocando apoſtema augumentent: q̄ ſi apoſtema co
lericuꝫ fuerit flebotomiam minoratiuam miſtrabis de ba
ſilica in principio cū ꝑ naturam mēbri raro ſit ſine pec
cato ſanguis: deinde minorabis coleram īfluenteꝫ ⁊ ge
neratam cū admiſtratione colegogi ex aqua fructuuꝫ ta
marindis melle caſſia manna aqua ordei ⁊ zuccaro vio
lato: ſucco roſaꝝ ⁊ reubarbaro: ⁊ aloe rectificato: ⁊ ſimi
libus leuiter educētibus ſine agitatione, ⁊ confortanti
bus. Et cliſteria ex lenientibus ſi apoſtēa fuerit in ſima
vel diuretica frigida nota ſi fuerit in gibbo: deīde cali
da gradatim perueniendo ad fortiora ⁊ deinde apocru
ſtica interius fortiora qualia ſunt coriandrum aqua me
lonis indi: ⁊ ſimiliter nenufaris alkekengi iuiubarum:
⁊ aqua pſilij ⁊ ſirupus eorum cum endiuia cuſcute: vel
ſpica. Et exterius emplīn ex p̄dictis ⁊ epithimata cum
camphora ſandalis: ⁊ lenticulis aq̄ actu frigidis parum
Et diaforetica debiliora vel mixta vel pura ſuis tēpori
bus qualia ſunt cuſcute lacha abſinthiū eupatoriū: ſpi
ca ⁊ ſimilia: ⁊ zuccharum intus ſumpta ⁊ exteriꝰ appro
pinata ꝑ omnem mōꝫ ſimplicia ⁊ ꝯpoſita. Et ſi quideꝫ
totum reſoluatur ſana remanebit particula: ſi vero non
ſed tranſeat in dubelati ⁊ ſuppurationeꝫ ꝑ materie diſ
poſitionē: quod oſtēdit ꝓlongatio eius vſque in diem
quadrageſimum ſine defectu fe. ⁊ doloris vt dixit hipo.
tunc oportet vt maturationem eius ad ſtatuꝫ perducas
incolumen: qđ ſtudiū tuuꝫ exerceas ſecundum regulas
ſex quas in cura pleureſis diximus illuc ergo recurrere
⁊ eas cū proprijs medicinis compleas. Et licet q̄ ibi di
cta ſunt epati non ſint propria tamen a ſecunda virtute
in his intentionibus complendis opationem habent ꝓ
pter propinquitatem. Sicut enim que frangunt lapidē
in veſica frangunt ⁊ in renibus. Ita que maturant api
unt ⁊ mundificant incarnant: ⁊ conſolidant in pleura il
la agent: in epate multo magis: ſicut etiam aperitiua op
pilationum ſplenis ſunt aperitiua earum epatis. Et ex

medicinis appropriatis adiuuantibus in maturatione a
poſtematis epatis ſunt lac aſininum cum zuccaro alba
aut zuccharum almuſet: ⁊ ſicut aqua de radicibus cū pa
ſis ficubus dactilis ⁊ alijs ſimilibus cōmunibus ⁊ de
coctio polij in ieiunio. Et ex illis ſunt emplaſta ex fario
ordei calamēto cepe aſſato. radice lilij farina fenu grec
⁊ radice altee. Et potus aque mellis cum aqua ordei: ⁊
de taraſacon ſicco. ʒ. j. ⁊ cū lacte aſine. Et ex medicinis
iuuantibus ad eruptionem apo. epatis appropriatis in
quibus etiam cum ſubtiliatione eſt confortatio eſt ſca
bioſa ⁊ ſuccus eius: naſturtium: ⁊ ſic abſcinthium crocꝰ
⁊ ſpica radix peonie ⁊ radix albaſce ⁊ radix rubee ⁊ gra
na alſagredi ⁊ ſuccus eupatorij ⁊ radix centauree ⁊ olm
de neriden ⁊ oleum de arbore maſticis ⁊ de lilio. Et ex
illis eſt emplaſtum de farina ordei baurach fimo colum
bino: calamento glutine albotin ⁊ pice ⁊ magnis ⁊ ſimi
libus. Et ex illis eſt balneationis aſſiduatio ⁊ dormire
ſupra epar ⁊ exercitari ⁊ deambulare quantum poſſibi
le eſt. Facta eruptione oportet vt adminiſtres mundifi
cantia ⁊ abſtergentia ex parte declinationis materie. Et
ſi quidem declinet ad vias inteſtinorum ſanies: dabis a
quam mellis ſimplicem cum ſucco ſcabioſe vel cum diu
reticis ſi declinet ad vias vrine: ſed oportet vt diuretica
non ſint fortia que ledant ⁊ vlcerent ſimul cum ſanie me
atus vrine: qđ ſi accidat tunc rectius eſt vt ſit aqua mel
lis decocta cum equalitate ⁊ permixta cum aliquo glu
tinatio pauco ſcilicet amido ouo ⁊ oleo ro. ⁊ cibetur cuꝫ
candaruſio ⁊ maluis. Et potetur cum aqua ordei cum
guma draganti. Cum autem fuerit mundificatio facta
perfecte oportet vt ſumat in ieiunio incarnantia ⁊ con
glutinantia. Ex proprijs eſt vt ſumatur thuris ſanguiniſ
dra. ana aure. j. ſeminis endiuie ſeminis apij ma. ana au
re. j. Et ſumatur in potu cum aqua mellis vel iuleb: ⁊
poſt illud cibetur cum ſtipticis vt confortetur. Quod ſi
materia ſeu ſanies erupta effundatur ad ſpatium ventrꝭ
tunc neceſſarium eſt vt incidatur cutis apud inguina ⁊
diſcooperiatur lacertus adeo vt apparet ſiphac nomia
tus biteron: deinde fiat in eo foramen ⁊ ponatur in eo
canella per quam curat pus: paulatim: deinde cum em
plaſtis appropriatis conſolidabis: ⁊ totum hoc ſi ꝑ ma
teriam non reſoluatur quod plerunq̄ꝫ fieri conſueuit ꝑ
ipſam trahentem ſaniem per medium oſſis. Tertiam
rem principij complet debita ſex rerum non naturaliū
admiſtratio ⁊ etiā quartā rem complent auxilia pura ⁊
diuerſa ⁊ vnicuiq̄ꝫ propria ſm pluralitatem ⁊ diuerſita
tem accidentiū: que dicta ſunt: ⁊ aliorum q̄ dicta ſūt ſe
cundum modum ſupra in cura apo. ſtomaci declaratuꝫ
illuc ergo redi. Qđ ſi apā frigidum fuerit ⁊ flegmaticū
vel melancolicū: qđ eſt raro ecōtra in pluribus eſt ꝓce
dendum ꝑmo. n. facta flebothomia de baſilica ꝑ cām
iam dictā in minori q̄titate tām̄ in p̄cedēti. Et loco cole
gogi admiſtrabis flemagoga in via minoris cāe leuia: vt
eſt aq̄ albulet ⁊ geleniabin: vl' melagogū vt aq̄ ſene bo
raginis ⁊ bugloſe ⁊ polipodiū. Et prius cliſteria ex ab
ſtergentibus: ⁊ aperientibus mixta cuꝫ aromatibus in
principio ſimplicia ⁊ compoſita que ſupra dicta ſunt in
cura oppilationis. Et ex proprijs eſt oleuꝫ de keruа ⁊
đ geſemis qđ de zābrica nūcupat ⁊ ſabucinū. Et ex em
plaſtis proprijs melius eſt emplīn ſtomaticū ſeu cerotū
ſtomaticon G. ⁊ de ſeminibus. Et ex electuarijs dia

curcuma dialacha ⁊ ſimilia: ⁊ trociſci de ſpica ⁊ fiſtici ſſt
magni iuuamenti. Et ſirupus de ſcibus cū camedreos
polipodio ⁊ ſimilibus. Et diaſoretica fortia illis mixta
vel pura tēporibus ſuis qualia ſunt q̄ ſupius dicta ſunt.
Quod ſi perueniat ad ſclıroſim qđ eſt plurimū ꝓpter
indiſpōnē materie ad reſolutionē ⁊ exceſſuꝫ diaforeti-
corū ⁊ malitiam regimis tūc ſi ꝯfirmatū ſit ac quietum
non curatur. Si vero fuerit in pꝛicipio ſui curatur. Et
quandoqꝫ perdurat cū vita ⁊ qn̄qꝫ tranſit in idropē ſꝫ
G. Et ſi ſequitur fluxus moritur. ¶ Cura apo. frigido
rum ē due res vt ibi ſupra in cura ſtōaci dictū eſt. ſ. mol
lificare ⁊ reſoluere quas complere oꝫ cū his q̄ dicta ſūt
ibi: ⁊ cuꝫ ꝓprijs epati q̄ hic dicent̄ ſimplicibus ⁊ cōpoſi-
tis intus ⁊ extra approximatis. Siplices ad has intētio
nes ſūt g̃na pini maioris medulle ⁊ adipes tēpate calide
ſe. lini fenu gre. altea: glutē alboti ⁊ pot⁹ apoꝫiatis coſti
⁊ eupatorij ſe. gre. ⁊ paſſula. ⁊ oleum amig. dulciū: ⁊ de
nucibus recētibus. Et ex eis q̄ valde ꝯferūt ad reſolu-
tionē poſtq̄ tres regulas attēdiſti icā q̄x pma eſt vt api
as cum ſubtilibus rebus vt virtus reſoluētiū ⁊ mūdifi
cātiuꝫ ſubitret. Secunda eſt vt p̄mittas calefactiētia ſō
tiliantia ⁊ icidētia humorē groſſum ⁊ frigidum atqꝫ viſ
coſū q̄ eſt mā eius. Tertia ē vt p̄mitas mollificātia vel
admiſceas ea cū eis vt ē ſōn⁹ ſup latus dextrū. Et coſt⁹
eſt vehemētiſ iuuamēti cū ex eo ſumitur i potu ana. ʒ. ſ.
vſqꝫ ad aure. j. cū aq̄ mellis: aut vio ⁊ qn̄qꝫ ꝯfert ſume
re in potu oleū coſtinū aut de neriden de kerua aut de
balſa. cū aq̄ decoctiōis ru. ⁊ āeti: ⁊ ſi q̄titas olei de neri
den. ʒ. iiij. ⁊ admiſtret̄ p ebdomodā ⁊ cōfert maxie: ⁊ ex
illis eſt ſem̄ agni caſti in ſiru. de eupatorio ⁊ de arnoglo
ſa ſicca cū aq̄ ſe. apij: ⁊ endi. ⁊ decoctio lupiorꝫ cū ſpica
aromatica ⁊ amig. amaris ⁊ in vio ⁊ bace lauri: ⁊ radix
ſu. ⁊ cicer nigrū ⁊ poliū ⁊ camedreoſ ⁊ porroꝝ. Et ex cō
poſitis ꝯfectiōibus ꝯferētibus ad illud eſt diacurcuma
athanaſia tiriaca diateſerō dialacha: diacoſtū ⁊ ſagenea
⁊ ex trociſcis tro. de ſpica: ⁊ ex ēplaſtis bōis ad illđ ē em
plaſtū de meliloto i antidotario dictū aut de diamoron
decocto cū vio pōtico aut ſpica ⁊ oleo de fiſticis ⁊ de p̄ſ
ſio ⁊ de aneto decocto: ⁊ ex cerotis cerotū iſopi: ⁊ diapē
te. Et ex medicis bonis eſt ſecūdū G. vt ponātur ſupra
mēbꝝ vētoſe calefacte ſine ſcarificatiōe: deide admiſtrē
tur medicie fortiores i ſubtiliatiōe ⁊ reſolutiōe ⁊ fac ad
heret̄ ea loco q̄ ſt ſicut nitrū ⁊ ſulfur citrinū p ebdomo
dā vel mediā: deide admiſtra epithimata cū ſinapi ſin-
gulis. x. diebus poſtea fac vomere egꝝ cū raphāo. Qđ
ſi iobedičs fuerit apoſtēa admiſtra cerebꝝ albū. Et qn̄ꝫ
deuēit ad cācrū nō eſt ſpes in eo inqt. n. hipo. qbuſcūqꝫ
cācri abſcōditi ſiūt nō curari eſt melius curati. n. citiuſ p
eunt nō curati lōgius tēpus ꝓficiunt.

¶ Capitulum octauū de apoſtemate meſeraicarum ⁊
lacertoꝝ ventris ⁊ cura eius.

Et cū apoſtēa fuerit i miſeraicis cura ē cura
apoſtematis ꝯcauitatis epatis. Etiā cū apo
ſtēa ē in lacertis almirach: curat̄ cū apocuſtri
cis reſoluētibus fortioribus: qm̄ itentio que
ſumitur a pticula in illis eſt nulla vel modica: in ep̄e ma
gna. Qua pp oꝫ q repcutias in ep̄e ⁊ reſoluas cautius
⁊ cū minori audacia q̄ in illis. Cōpoſite ſt̄ medicie que
ex p̄dictis ꝯponūtur ad vnāq̄qꝫ intētionē ꝓpꝛijs q̄ ſe
quūtur. Deſcriptio empli reſoluētis apoſtēata epatis
laudabile ⁊ exptum. ℞. ſtoracis cere ana dauich. iiij. olei
de arbore: maſticis oli roſacei an̄ dauich. iiij. vi cotilas
ij. ſ. liq̄ fiat cera ⁊ olim ⁊ miſceat̄ cū eis. Aliud ad idem.
℞. lilij. amomi folij: ana dauich. j. ſtoracis cere: an̄ da-
uich. j. oli đ arbore maſticis quantum neceſſe eſt. Aliud
℞. ceci. aloes. ℥. iij. maſticjs. ℥. j. cāomille ⁊ meliloti ana
℥. vj. oli de lilio q̄tū ſuf. Aliud reſolutiuū ⁊ ꝯfortatiuū
℞. croci. ℥. ij. bdelij. ℥. vij. fordes vrceoli. ℥. iiij. amomi
ſpice romane carpobalſami ana. ℥. vj. oli de lilio q̄tum
ſuf. Aliud reſolutiuū. ⁊ ꝓpꝛie ei q iduratiōi ē ꝓrimū ⁊
ꝯfert in doloribus ſplenis ⁊ renū. ℞. ſquille aſſate lilij:
celeſtis aſſari. dauci ſemis apij: aniſi ſpice arōatice: caſ.
caſto. calamēti mōtani ⁊ fluuialis cimini acori piretri pi
pis lō. nu. muſ. amomi apij: euforbij ſcis altee ſticados
polij ſiſeleos: ſcis rute: ſemis feni. corticis radicū capa.
ariſto. ru. ciamo. groſſi ꝫiꝫiberis bachaꝝ lauri: ſcis iuſq.
albi coſti ameos ſcis karui oium ana ptē. j. Cōficiantur
cuꝫ melle diſpūato ⁊ applicet̄ poſtq̄ applicatum fuerit
ſufficienter ēplim de mucilagibus. Medicamē aliđ fa
ctū ex aliis cāpeſtribus: ℞. aleoꝝ gentiāe albe eupatorij
coſti ariſto. keiſin: ſiſeleos pipis lon. ana dauich. iiij. ſcis
apij: aſſari meu. ſa. nuc. muſ. ameos. anuidē nigre an̄ da
uich. xv. caſtorei ⁊ aqua ro. an̄ dauich. xij. ſoluant̄ oia iſta
cū vio ⁊ alea terant̄ ⁊ miſceant̄ cū melle ⁊ approximent̄
in mōꝫ cataplaſmatis. Inqt iſaac ſi apoſtēa fuerit ex p-
cuſſione vel cāu: vel coliſiōe p̄cedēte flebotōia: dent̄ re-
ubar. ʒ. ij. cū vino vl' ſero capno. De rubee. ʒ. j. cū vino
⁊ ariſto. ro. ʒ. j. cū aq̄ calida. Et ſi ifirmus patiatur i ep̄e
calorē damus balauſtiā bolū ar. cū aq̄ arnogloſe vl' ſuc-
co ſolatri. Puluis valens ad pcuſſionē epatis ⁊ caſuꝫ
℞. balauſtiaꝝ violarū mirte boli amidi: ana. ʒ. iij. ſāda.
dra: lach. ana. ʒ. j. ſ. doſis. ʒ. j. cū apoꝫiate de ro. maſt. ⁊ ar
nogloſa. Medicamē aſclipiadis factū cum melle: ipꝫ
namqꝫ exptum eſt conferre pp illud q in ipſo eſt de ſpē
bus medicinarū valētiuꝫ ad illud ſm cōditiōes ſuas qs
diximus. ℞. camepitheos ⁊ praſij: ſcis apij montani gē
tiane ſeminis agni caſti: fellis vrſi ſeminis cucume. ſco-
lopēdrie radicis oppoponaci: amilorum latiū rubee: ſe
minis caulis: ariſtologie piperis ſpice inde coſti: ſemis
apij ortulani ⁊ eruce erbe iudaice: polij apij eupatorij. g̃
norum iuniperi ana partes equales terātur ⁊ ꝯficiātur
cū melle doſis pōdus auellane cū vino.

¶ Capitulū nonū de iflatiōe epatis.

Inflationis epatis modum cauſam ⁊ locuꝫ
habuiſti in precedenti capitulo. Et genera-
liter cauſas ⁊ ſigna eiūs atqꝫ curam ex dic
ſupra in cura inflationis ſtomaci poteris cō
prehendere: illuc ergo recurrere: ⁊ cum proprijs intentō
nem complentibus operare que tibi enarrata ſunt ſupe
rius. Et ſi quidem fuerit in ſima cuꝫ cliſteribus cibis ⁊
potibus operare magis. Si vero in gibbo cum diureti
cis intus a cataplaſmatibus exterius magis. Si i vtra-
que parte cum vtriſque ⁊ febris ſuperueniens eſt cura
vtriſque: ⁊ febris ſuperueniens eſt cura vtriuſqꝫ cū ꝯſu
mant iflationis cauſaꝫ.

¶ Cap. x. de dolore epatis ⁊ ipocūdriorū.

Inquit hip. quibuſcūqꝫ dolor fit circa ipocō
dria ſine flegmōe fe. his ſuperueniēs ſoluit
dolorem qui eſt accn̄s actiōis leſe ipſius ſe
quens predictas egritudies eius. Et eſt gra-

natiuus:ſed non fit vehemens niſi cũ apoſtemate calido
aut ventoſitate ⁊ ſimilatur dolori ipocundrioꝝ. differt
tñ ab illo vt ſuperius dictũ eſt. Qui cum fuerit in ipocũ
drus:quandoq; eſt proprius quandoq; ex communita-
te epatis cum eſt in dextro quandoq; ex communitate
ſplenis cum eſt in ſiniſtro:quandoq; communitate dia
fragmatis:⁊ eſt in vtroq; et quandoq; commũitate ad
coſtas apo.in lacertis:⁊ quãdoq; cõmunitate totius vt
cũ accidit in febribus:⁊ cũ tenſione multiplicatur in pe
ſtilentialibus ⁊ qñq; accidit propter apoſtema intrinſe-
ca alia:⁊ qñq; accidit in criſibus cũ materia tendat ad in
feriora vt egrediatur per ea:⁊ qñq; accidit etiã propter
tenſiones ſpaſmoſas ſequentes malitiam complexiõis.
Cauſas ⁊ ſigna eius locũ:⁊ curam ex iã dictis in hac ſũ
ma ⁊ ſupra in dolore ſtomaci poteris cõprehendere. Il-
luc ergo recurrere ⁊ canones illos iſtuc reducas ⁊ com-
pleas cũ adminiſtratione propriaꝝ mediarum epati que
ſuperius hic ſunt narrata naturam epatis in omnib⁹ at
tendendo. Et ex medicinis ſpiritualibus in dolore epa
tis in quibus fiducia eſt habenda ſunt ſimplices ⁊ cõpo
ſite. Ex ſimplicibus vero eſt abſinthiũ emplaſtum cum
oleo de alchãna: vel decoctum in oleo ſimplici ſecũdu;
G.⁊ cum oleo camomilino in ipo. Trociſci de reubar
baro cũ deſcriptiõibus predictis diuerſis in antidotario
noſtro. Confectio de reubar. ⁊ diacurcuma. Confectõ
meu.ſolutiua de cordumeni ⁊ de ceſare athanaſia mino
re ⁊ cõfectio aſclipiadis dicta ſupra:⁊ ex expertis eſt ſuc-
ci folioꝝ perſici.℥.ij.cum ſir.ace.aut decoctio corũ cu;
reubar.ʒ.ſ.⁊ croci.℈.j.⁊ ſemine apij ⁊ feni añ.ʒ.ſ.⁊ G.
vidit in ſonno ꝙ flebtõia arterie inter pollice; ⁊ indicẽ
extrĩſ curat dolorẽ eius. Confectio medicaminis ad do
lorem epatis experti. ℞.ro.ʒ.iiij.ſpi.ma.añ.ʒ.ij.ſucci eu
pato.abſinthij.lache:reubar:croci ſuperiorum cortici;
ſquianti rubee tinctorum aſſari trium feminum xiloal.
crudi ana.ʒ.j.xilobal.ʒ.ſ.confectio medicaminis cũ do
lore ⁊ cũ ſolutiõe vẽtris. ℞.fecis vini decocti:lache ſpi
ce reubar.ana.ʒ.j.ſcorie ferri.ʒ.viij.bibantur de eiſ pſue
rizatis:permixtis.ʒ.ij.cum.℥.ij.aque coriandri.⁊ ex em
plaſtis eſt emplaſtum de cordumeni de mellilotо de eu
forbio ⁊ ſimilia ſunt meliora:⁊ regimen ⁊ dieta ſint ex-
tenuatiua:confec.trociſ. Azenſis frigidorum ad dolorẽ
epa.℞.ſo.mezc.tritorum agari.mir.citri.ſera.ana.ʒ.v.
ireos.ʒ.iii.ſucci eupatorii:ſpice:ana aure.ii. Confician-
tur cum mel.doſis ana.ʒ.iii.vſq; ad.iiii. Cõfectio troc.
Azenſ:calidorum ad dolorẽ epatis fortẽ. ℞.mezereon
calcecumenõ ſtercoris columbi:ana equaliter et quarta
pars harum euforbij. Conſiciantur cum iuleb.doſis.ʒ.
ii.ſ.aut cum ſiru.viola.informẽtur pillule de quibus in
potu tribuantur cum aqua paſſularum de coraſcẽi. Sit
que cibus eius eſca aut cibus cũ ſumach aut acetum cũ
oleo:aut ſirupus acetoſus. Confectio ad dolorem epa-
tis calidũ. ℞.azenſich.ʒ.v.ſeminis citri.endiuie portu-
lace feni añ.ʒ.ii.ſ.ſucci liqui.ʒ.i.ſ.ro.ʒ.i.fiant trociſci cũ
aqua ro.et dentur in potu cum ſirupo aceto.aqua endi
uie et aqua ſolatri vel abſinthii. Serapio confectio pil-
lularum de eupa.ad dolorem epatis ictericiam et ſe.iu-
natiuarum. ℞.aloes ſucci eupatorii.mirab.citrinoꝝ añ
partes equales cõfice cum aqua apij. Iude⁹ qñ ex groſ
ſa ventoſitate fuerit dolor epatis intrare tinã decoctio-
nis abſinthij florũ camo.⁊ ſquinanti eſt vtile valde ſi ſe.

⁊ apo.non adſint. Et ex proprijs ad idẽ ſpongia iſuſa in
aqua:decoctionis abſinthij:eupatorij:ſquinãti aniſi aco
ri ⁊ ſpice. Et emplaſtũ ex abſinthio ⁊ oleo ro.i prin.⁊ p
prie vbi timetur apo.⁊ in prin.cum ceroto facto ex eo o-
leo de alchanna vel ſtercore caprarum montanarum ⁊
oleo ſacto emplaſto ſm Abo.

¶ Cap. vndecimum de debilitate epatis.

Debilitas epatis eſt leſio virtutis ⁊ actionis
naturalis ipſius ſicut dolor eſt leſio virtutis
⁊ actionis eius ſenſibilis. Simpliciter autẽ
⁊ ſpecialiter ſumi põt ⁊ quid ſit vtroq; mo-
do ſumpta ⁊ cauſe eius:que ſint extrinſece ⁊ itriſece ⁊ q̃
proprie ſunt ei ex cõitate aliorum mẽbrorum vicinoru;
vt fellis ⁊ ſplenis:⁊ remotorum vt ſtomaci inteſtinorũ
renum veſice ⁊ ſpiritualium vt cordis pulmonis ⁊ dia-
fragmatis ⁊ alium vt cerebri ⁊ totius corporis vt i febri
citantibus ⁊ algorati ⁊ reſolutis corporibus:⁊ etiã mẽ
bri currentibus ex eis ad ipſum ex quibus maxie ⁊ plu-
rimum contingat ex cauſis ſupra capi.de debilitate ſto-
maci: habes ⁊ ſpecialiť ſumpta poteris colligere ex ge-
nerali. Sed ſigna ipſius habes ſumpta: vel ſimul:nec ñ
⁊ cauſarum eius i ſpãli ꝓut ea variat ipſi⁹ natura a na
tura ſtomaci diuerſa inueſtigando ſic vnicuiq; applica
bis. Na; ſi quide; debilitatẽ epatis quis abſolute ⁊ ſim
pliciter patiatur quẽ G.epaticũ appľauit: ſigna erunt
mutata qualitas ad citrinũ vel albedinem vel virida-
tẽ ⁊ qñq; ad fuſciditatẽ ꝓut ſup.in ſignis complexionũ
ſtomaci ⁊ epatis fuit dictũ. Cum.n.color corporiſ ex ru
beo ⁊ albo fuerit admixtus ſanitatem ei⁹ ſignificat. Et
exeuntia.ſ.vrine ⁊ egeſtio mutata ſecundum plurimu;
pp illud ꝙ ſupra dictum ẽ a naturali i colore citrino vel
pallido rubeo vel glauco ⁊ ſubſtantia ſubtili groſſa ⁊ a-
quoſa:⁊ ſedimie multo vel pauco ſm diuerſitatem faci
entis cauſe ⁊ etiã actio leſa nã plurimos eorum qui de-
bilitatẽ hñt:i ſuo epate cõcomitatur ⁊ proprie cũ pene
trat cibus dolor leuis extenſus vſq; ad crura. Si vero
debilitatẽ patiatur ſpãliter ⁊ ꝑncipaliter digõnis ipſius
ſigna erunt qñ ſanguis egrediens i flebothomia erit a
quoſus:qñ membris non vnitur nec aſimiliatur quare
iſlamatur ⁊ proprie facies ⁊ oculi. Etiam vria ⁊ egeſtio
ſm plurimum ẽ:ſicut lotura carnis:qñ non ſepatur a-
quoſitas a ſanguine:ſed tranſit ſanguis cũ ea vel ſubti-
le eius niſi illud ex debilitate retentiue ſit:que tam diu
non retinuit donec digeſtiua pfecte cibum in ſanguinẽ
alteraret. Et ſigna debilitatis digeſtionis quãdo ẽ pn-
cipalis:⁊ qñ eſt ex peccato adminiſtrantiũ ſupra de debili
tate ſtõaci habuiſti aũt q: generatũ ſanguinem totu; cõ
tinere non põt ſed pars aliqua egreditur non retenta cũ
vrina vel egeſtiõe: vnde ſequitur ſicut dixit G. fluxus
ſan.⁊ proprie vrina ſanguica. Inqt Abo.⁊ eſt preterea
cũ egritudinibus acutis ſanguineis vrina ſicut ſanguis
ipſe emittitur apertione vene in ea non exiſtente ſignifi
cat repletionẽ ſanguinis ſuperfluam ⁊ talis fluxus lon-
gus in proceſſu non muttatur:⁊ fit in habente complo
nem calidam colericus viruſentus: deinde ſicut fex ⁊ ſi-
cut ſanguis nigrefactus aduſtus ⁊ in habente cõplexio-
nem frigidam fit ſicut ſanguis nigreſcens congelatus
differens ab aduſtio in multitudine opacitate ⁊ obſcu-
ritate nigredinis ⁊ odoris priuatione ⁊ puenĩũt ãbo ſiľ
a dfluxũ diuerſoꝝ colorũ i fine ⁊ illud oſtẽdit ꝙ dige-

ſtio ſit mutata ad corruptionē. Quod ſi egeſtio fuerit alba
et vrina propɼie alba tranſiēs erit ſignū ꝙ eius digō
oīmode ſit ablata vñ debilitas corporis ſeqtur mlta nec
erunt ſigna ſupfluitatis cū nō ſupfluere poſſit vt ſup̄ de
debilitate ſtomaci eſt oſtēſum. Debilitatem autem at-
tractiue ſpiritualr̄ et pncipalr̄ ſignificat egeſtio ⁊ chilo
ſa: niſi ſit ꝓꝑ oppilatiōē meſaraicaꝝ cuꝰ ſignū diſtictiuū
ē qñ in oppilatiōe eaꝝ citius egreditur chiloſa egō et
ē groſſio: ꝓꝑ ſubtile chili ꝙ tractū fuit ad epar groſſo ne
queūt penetrare et eſt minoris quātitatis propter hoc.
Et qñ cum hoc fuerit vrina tincta ſignificat quod nocu
mentū eſt in attractiua tantū: nō in digīua: vrīa.n.ē ma
gis ſignificatiua debilitatis digeſtiue: egō aūt magis at-
tractiue. Et certificat debilitatē digeſtiue debilitas cor
poris: debilitatem vero retentiue ipſius ſpāliter ⁊ ꝓpꝛie
ſignificat ꝙ ab eꝭe feſtinat expulſio cibi: qñ ad debilita
tē vnius ſeqtur fortitudo alterius ⁊ ecōuerſo vt ait G.
Quo expulſo āte quā fiat hūoꝝ generatio ſeqr̄ ſupflui
tatū triū minoratio nō tm̄ hūoꝝ ⁊ ēt vrīe ⁊ tīcture eius: ⁊
ēt tinctura egōnis minorat̄: qñ colera non generat̄ q̄ tin-
gat vtrunqꝫ ⁊ minorat̄ ēt neceſſitas ſurgēdi ad ſellā cum
colera nō trāſmittat̄ ad inteſtina: qr̄ ꝑducit qñqꝫ ad co-
licā: ⁊ mlia cū nō generet̄ ad ſplenē nō trāſmittit̄: nec d̄
eo ad os ſtōaci vt excitet appetitū qr̄ minorat̄. Et appa-
rēt ſigna debilitatis digīue ex debilitate ipius ⁊ ſī q: nu
trimentū ꝑueniens ad mēbra eſt illaudabile impfecte di
geſtū ⁊ aquoſum: qr̄ nō bene vnit̄: nec ꝯuertit̄ in mem
bra: ſꝫ ſupfluēs in eis cāt inflationē cū mollicie ⁊ colore
ſubalbido. Et qñqꝫ ꝑducit ad idropiſin. Sed ſigna cā-
rū debilitatis abſolute ⁊ ſpāliter ſumpte extrinſecarūꝫ ⁊
intrinſecaꝝ ⁊ ꝓpꝛiaꝝ: ⁊ ex cōitate exñtiū ex ſignis ꝑdi-
ctaꝝ cāꝝ eius cognoſcere poteris: nec nō ⁊ curaꝫ. Cura
ergo intuere illic ⁊ illa reducas in hūc locū: ⁊ ꝓut oꝫ cu
rain cū ꝓpꝛijs opare ꝑdictis ſimplicibus ⁊ ꝯpoſitis: ⁊ q̄
hic ſubiūgemus cū auxilio ieſu xp̄i omnipotētis cuius
nomen ſit ꝑ iſinita ſecula bñdictū. Medicamē bonuꝫ
ad debilitatē ep̄is abo. ℞. lacce ablute ariſtologie aloes
ana.iij. ſucci eupa. ſemiris feni. ⁊ attriplicis: ana.ʒ.v. ab
ſinthij rōani.ʒ.vij. ſeminis endi. ⁊ āeti: ana.ʒ.v. ſcis. apij
ʒ.iiij. fiant ex eis troci. aut ſufuf. Aliud medicame G.
exptū. ℞. paſſu. enucleataꝝ aure.xxv. croci aure.j.ſ. ca-
lami aro. aureos duos. bdelij iudaici.ʒ.ij.ſ. cinamomi
aureū vnū: caſſie aure.ſ. ſpice: aure.iij. ſqnāti: aure.ij.ſ.
mir. aur̄.iiij. gūi alboti aure.iiij. darſeſahā aure.ij. mel.
aure.xvj. vini q̄tū ſuf. ⁊ q̄tū ponit̄ in ipo opiū ⁊ ſemen
iuſqami cū aſſociata eſt debilitas caliditati: ⁊ ꝓꝑ hoc fi-
loniū ꝯuenit. Et eſtiauit G. ꝙ hoc medicamē eſt ex cō
uenientibus ei cū ſuis ꝓpꝛietatibus. Euaporatio confe
rens valde. ℞. cinamomi caſie ana.℥.ſ. ſpice.ʒ.j. ſubſtā
tie abſinthij: eupatorij ana.ʒ.v. buliāt in vīo odorifero
ſtiptico in quo ſint cōmixte tortelle ⁊ addat̄ olei de neri
den.℥.j. ⁊ infuſa lana fiat euaporatio ſi debilitas ex cā
fuerit frigida. Si vō ex calida fiat hoc. ℞. endiuie cū ra
dicibus. M.j. ſandali vtriuſqꝫ ſpodij ana.ʒ.ij. cuſcute
floꝝ abſinthij ana.ʒ.vj. buliāt in aqua ro. cū ſucco grana
toꝝ muzoꝝ vel paꝝ aceti: ⁊ ꝑdicto mō fiat euaporatio.
Emplm bonū ad idē in cā calida. ℞. ro. ꝑputioꝝ vitis
albe: cimaꝝ rubi: añ. M.j. vio.℥.ſ. ſpodij. ſandali ēdi
uie: flo. ſqnāti ana.ʒ.ij. ⁊ ꝯfice cū oľo ro. ⁊ cera. Empla
ſtū bonū in cā frigida. ℞. cipi. maſticis ſpice thuris gal
lie nucis cipſſi ana.℥.ſ. cimaꝝ ſqnāti aniſi fenic. apij ſe-
minis ana.℥.iij. muſci.ʒ.j. aceti.℥.j. ſucci eupatorij.℥.ij.
olei de reubar. ⁊ cere qd̄ ſufficit: ⁊ qñqꝫ addit̄ aloes. In
qt Albo. cū vides impreſſiōeꝫ debilitatis epatis ꝑuenien
tē ad digeſtionē: cōforta cū his i qbus eſt ſtipticitas ⁊ ca
liditas cuꝫ menſura ⁊ aromaticitas. Et ſi in eis matura
tio ſit ſicut ſūt medicine cōpoſite ex his vt ſpica folium
nux muſ. coriādrū vľ cardamomū: maſtix calamus aro.
cipi ⁊ ſimilia. Et ſi fuerit ꝑueniēs ad retētiuam adde in
ſtipticitate ⁊ minue de calefactiōe: aut ꝯforta huiuſmōi
medicinas cuꝫ medicinis cōpoſitis ei cū infrigidatione
ſicut ſūt balauſtie ro. ipo. ⁊ ſimiles. Et ſi ꝑuenerit ad at-
tractiuā ꝯforta cū eis in qbus eſt ꝑua ſtipticitas ea men
ſura q̄ cōſeruet virtutē epatis ⁊ ſit in eis caliditas ⁊ aro-
maticitas que ex ꝑdictis eligere debes ſimplices ⁊ cō-
poſitas ſm̄ moꝫ approximatas ſtudēdo in apitione opi
lationū: ⁊ ſi ꝑuenerit ad expulſiuā ꝯfortabis cū calefaciē
tibus aromaticis: ⁊ hūectātibus. Et calefac renes ſple-
nem ⁊ viſcera ⁊ aperi opilatiōes his ꝑdictis medicinis
obuiabis malitie ꝯplōnis ⁊ aq̄ plurimū debilitas abſo
luta ⁊ ſpecialis ꝓuenit. Et q: ex oī malitia ꝯplōnis pro
uenire poterit ſtudebis ipam cognitā cū ꝑdictis altera-
re ⁊ cū dieta extenuatiua vel reſūptiua ſibi ꝓut oꝫ ⁊ vbi
ꝓſpera inuenies ſi xp̄s voluerit G. electuariū valens
ad debilitatē epatis mūdificat canales eius ⁊ fellis ſubti
liat hūores ꝓuocat vrinā ꝯfortat epar cōfortatione ma-
gna. ℞. ligni. alo. roſ. ſpice nardi cinamomi bar. ana.ʒ.
ij. lache reubar. garc. añ.ʒ.ſ. aſſari ani. maiora. maſticis g̃
natoꝝ balſami: ana.ʒ.iij. ſu. meu. ſquināti ſpodij ana.ʒ.
i. camepiteos cuſcute ana.ʒ.i.ſ. Conficiantur cū aq̄ ſim
po de ligno aloes aq̄ ro. et zuc. doſis añ.ʒ.i. vſqꝫ ad.ii.

Capitulū.xii. de caceſia et eſt q̄litas mutata.

Caceſia ſm̄. Alb. generaliter ſumpta eſt ma-
la corporiſ diſpō quā ſeqr̄ egritudo. Speci
liter aūt ē mutata q̄litas ſeu habitudo cor-
poris añs idropiſiꝫ. Cuius cā mediata ē de
bilitas epatis et ꝓpꝛie digeſtiue cuiꝰ cās imediate ꝑmiſ-
ſimus. Cū.n. debilitatur ipius digeſtia ſanguis genera
tio ſit flegmatici et aquoſi: cū digō ſm̄ G. iſpiſando ꝓ-
cedat qui mēbris nō vnitur vt ait G. q̄re remanet in fa
cie ipoꝝ: et ſuperfluēs habitudinē ipoꝝ imediate natu-
ralē ꝑmutat alterat et iflat et tūc dicit̄ caceſia. Et cū ſup
fluit ita quod flegma vel aqua adeo vincat in ſanguine
ꝙ natura ſegregare nequeat: ſed trāſeat cū ſanguine ad
mēbra: et in coꝝ vacuitatibus aggregetur ſeqtur idro-
piſis: dr̄ens a caceſia inquāto eius ꝙ eſt ex toto genere
ter naturā ⁊ cognoſcitur ex ꝑmutatione coloris corpo-
ris ⁊ faciei ad albedinē ⁊ citrinitatē: ⁊ apparet iflatio in
palpebris ⁊ extremitatibus manuū ⁊ pedū: ⁊ qñqꝫ ſpgi
tur in totū corpus ita vt fiat ſicut maſſa i qua expreſſio
nes dimittūt veſtigia ⁊ ꝯcauitatates. Et qñqꝫ appetiꝰ
multiplicatur ꝓpter flegmatis acris multiplicationem
ex debilitate digeſtiōis. Et qñqꝫ debilitatur appetitus
creſcit ſitis cū digeſtio corrupitur in ꝓceſſu ⁊ ſeroſe et ni
troſe ſuperfluitates veniūt ad ſtomacū: et accidūt tūc vi
gilie et in icomiſſuris ⁊ giginis caliditas et pruritus ꝓ-
pter vaporem corruptum aſcendentem: et minoratur vri
na et ſudor: et multiplicatur vētoſitat̄: ex aqua accidit in
flatio in mirach: et deſcēdit et iflat̄ burſa teſticuloꝝ: et cū
accidit in eorum corporibus vlcus ſit difficilis cōſolida

tiōis pp' complōnis corruptionē ⁊ hūiditatū abūdātiam

¶Cura caccſie eſt duéres. vna eſt epatis confortatio ⁊ digeſtiue eius proprie nec non ⁊ alioꝝ ſcilicet ſtoma ci ⁊ membroꝝ: vt materie non generent. Alia ē exiccatio generante humiditatis multiplicate in ſanguine. Pri mā rem ꝯplēt q̄ in ꝑcedenti ca. habuiſti ⁊ in cura debili tatis ſtomaci ⁊ digiue eius illa ergo ꝑ te videas. Scdā rem ꝯplebis cū his q̄ in cura male ꝯplōnis ſtomaci hu mide men ⁊ epis diximus ⁊ ſpāliter ⁊ ꝓprie cum eua cuationibus hūiditatū ꝑ oēm regionē ꝯuenītē ei pu ta ꝑ ſeceſſū: ⁊ hoc cū cliſteribus ⁊ abſtēſiuis cum aperiti uis ſubtiliātibus ⁊ icidētibus: ⁊ ꝯfortātibus ⁊ ſoluētib' in ꝑncipio cū facilitate. Deide cū fortiorib' q̄ ſit ex ꝑdi ctis nō cū farmacijs ⁊ ꝓprie ex iera. g. factis ſi calās fue rit mixta vl' cū ieris magnis. ſ. coloqntide pp flegma ⁊ ieralogodion rufina ⁊ alijs. Mūdificāt. n. hec ſāguinē ⁊ mēbra ꝑdicta a ſupfluitatibus abſq͡ humiditatib' ina nitis. Flebotho. aūt in hoc locū nō habet niſi raro. ſ. cū debilitas fuerit ex repletiōe ſanguis: vel retētiōe: ⁊ ꝓpe menſtrualis i mlieribus ⁊ emoroidalis in viris: ⁊ tūc in ꝑncipio locū hēt anteq̄ debilitas creſcat: ⁊ in pauca q̄ti tate ⁊ diſpartita dōec ꝯpleatur indigētia: ⁊ vtus melius toleret: ⁊ cū vōitu ꝓuocato cū his q̄ materiā reſpiciūt ꝓpriā q̄ ſupius in cura ſtōaci dicta ſunt. Et cū ꝓuocan tibus vrinā hic. ſ. in cura oppilationis ⁊ apoſtēatis epa tis dictis ⁊ ſudorē ꝓuocātibus: vt ſunt vnctiōes potio nes ⁊ balnea nālia termaꝝ ⁊ artificialia ſicca non humi da. Fricationes ⁊ exercitia ſupra i cura ſtōaci dicta: ⁊ cū regimie exiccatiuo in oībus non naturalibus reb' ſupi us declarato: q̄ oia infra in cura idropiſis ſerioſe ſpecifi cata ſubiūgemus duce xp̄o.

¶Capitulum. xij. de hydropiſi.

Ydropiſiſ vario mō notificaꝛ a Iohānitio n. q̄ ſit mala ꝯplō humida mālis: ab Abo. apoſtēa aquoſū vel egritudo male ꝯpōnis i q̄titate ſupfluitatis magnitudinis mēbroꝝ ꝯ. G. q̄ eſt diſpō vel mala q̄litas ſeu habitudo corporiſ ſequens peccatū digeſtiōis ⁊ vnionis act. nutritiue vir tutis. Nec mirū cū ſꝫ cum nihil mirāduꝫ eadem ſigna tres habere rōnes in d'ntibus habitudinibus ⁊ ſana ⁊ egra ⁊ neutra dici ſimiliter eandē egritudinē diuerſis ꝯ ſiderationibus in diuerſis generibus egritudinū ⁊ diuer ſis ꝑter nām rebus reponi nō eſt mirabile. ¶Cuiuſcūq͡ aūt generis ſit tres ſūt eius ſpēs. ſ. aſclites ipo. ⁊ timpa nites: ipo. v̇o anaſarcha ⁊ leucoflantia ſinonima ſūt ſpe cie ſc. Eius aūt cauſa duplex eſt cōis ⁊ ꝓpria vnicuiq͡ ſpēi. Cōis eſt quincuplex naturalis: localis efficiēs fō malis ⁊ finalis. Material' eſt mā frigida de generꝫ fleg matis aquoſa vel vētoſa. Localis eſt vacuū ventris i ter girbū ⁊ ſiphac in quo mā ꝑdicta colligitꝛ: aut ſpōgio ſitas mēbroꝝ corporis vniuerſi. Efficiens eſt triplex cō iuncta ańs ⁊ ꝑmitiua: ꝯiuncta eſt duplex: vere ⁊ q̄ſi ve re: ꝯiuncta eſt mā ipa frigida mēbra alterans: ⁊ in tumo rem eleuans q̄ſi ꝯiuncta eſt debilitas epatis: ⁊ digeſtio nis eius ꝯtinue illam materiā regenerās dicēte. G. om nis idropi. cā pp infortuniū ſāguificatiōis eſt fiēs. Ańſ eſt mala diſpō epatis ⁊ alioꝝ membrorum digeſtionis de genere male cōplexionis pure: vel hūoralis ex ſe vel vicinitate ſolutio ꝯtinui ⁊ apoſtēa habēt efficere nocu mētū in digōne. Primitiua eſt oīs cā exterior nocu mentū in digōne imprimēs: ⁊ debilitatē maiorē q̄ in ca cheſia ꝑdicta: que ſuperius dicte ſunt hic ⁊ ſupra de cura debilitatis ſtōaci: ⁊ digōnis eius. Cā aūt formalis ē ſua eſſentia hita ꝑ notificatiōē ipius. Cā finalis eſt vt de ſtruat totalr digiam epis: ⁊ ad interitū ꝑducat ⁊ plrimū ita eſt cū fuerit antiq̄ta ⁊ ꝯfirmata ⁊ ꝓpe aſclites deinde tipanites: deinde ipoſarca vt infra patebit. Cā aūt ꝓpa vnicuiq͡ ſpēꝝ eius ex varietate cāꝝ ꝑdictaꝝ pōt aſſumi Cū. n. epar ⁊ digiua eiuſ fuerit debilitata ꝑncipalr non tū mltū. q: generet ſanguinē ſꝫ flicū q̄ trāſiēs ad mēbra digōnis tūc infrīdata nō ꝑfecte coqꝛ: nec in ſanguinē ꝯ uertiꝛ purꝫ ſꝫ i flicū potius q̄re eis nō vniꝛ ſꝫ ſupfluēs eo rum ſpōgioſitates replet: ⁊ cum nō poſſit reſolui ⁊ mlti plicaꝛ ⁊ ea eleuat in tumorē: ⁊ tē efficit ipoſarcā q̄ cum a debilitate digōnis minori ꝓcedat: ⁊ cām ꝯiūctā ⁊ diffuſā hāt i oib' mēbris minoris ꝑiculi erit. Et lꝫ aquoſitas ⁊ vē toſitas ſint diffuſibileſ magiſ q̄ flegma ꝑ oia mēbra tū q: ſūt facile reſolubiles ita diffuſe: ⁊ nō ꝑmanēt ipoſarcam generare nō valebūt ſicꝫ flaticas ipa. Cū v̇o epar ⁊ dige ſtiua ipius fuerit debilitata ꝑncipalr ⁊ in ſe: ⁊ fuerit au gūentata valde ⁊ ꝑfecte adeo q̄ nō generet ſanguinē fla ticū vt ꝑus: ſꝫ oio eius ꝯtrū: q̄d eſt aquoſitas q̄dā ſupab undans mltū in ſanguine pauco nec poſſit ſeq̄ſtrari ab eo ⁊ expelli ad ꝯſuetas regiones aut pp debilitatē expul ſiue epis ⁊ attractiue renū aut pp mltitudiēꝫ ⁊ abūdātiaꝫ eius aut pp viarū obſtructionē: nec mēbra illā trahāt cū abhorreant: remanēs in epe cū nā ſibi illā neq̄at ſbſtine re ꝑ reſudationē q̄dā ꝑ poros velaminis eius trāſit i va cuū vētris ⁊ ibi colligiꝛ ⁊ tūc efficiꝛ v̇a ⁊ ꝓpa idropiſis: q̄ aſclites diciꝛ: q̄ eſt aquoſitatis collectio. Et q: materia eius q̄ eſt cā ꝯiūcta ſit: collecta eſt: ⁊ a cā maiori: ⁊ q̄ſi ꝑ fecta debilitate ꝓcedēs: ideo magis ꝑiculoſa dignoſciꝛ: ⁊ quoq͡ q: ſpiritalibus eſt magis ꝯiūcta. Cū vero debi litas digeſtiōis icipit in ſtōaco pp aliq̄ ſuaꝝ cāꝝ: fuerit q͡ caliditas ſtōaci: ⁊ inteſtinorū debiliſ i ſe vel lꝫ in ſe for tis debilis tū reſpectu cibi q: fuerit groſſus viſcoſus vl nāliter vētoſus multiplicabiꝛ vētoſitas in eis cum aliq̄li hūiditate pp diminutā decoctionē cibi: q̄ tranſiēs ad ep non corrigiꝛ in eo pp debilitatē ipius ex ꝯpaſſiōe grādi ad ſtōacū ſicꝫ ſupra de debilitate ſtōaci auctoritate. G. ē dictū. Et cū n̄ lꝫ poſſit expelli aliq̄ ꝓhibēte cā nec nā va let tolerare ibidē ſubtilitate ſua penetrabit ꝑ poros ve lamis in vacuū ventris: ⁊ ibi faciet iflatiōēꝫ: q̄ iproprie ⁊ abuſiue dicta eſt idropiſis ad ſimilitudiem tumentis ventris in idropiſi: ꝓpe tū a modernis diciꝛ tipanites a ꝓprietate tipani: q̄d ꝑcuſſū reſonat pp ꝑcuſſionē aeris ꝑ pellis extēſionē ab antiqs v̇o ſicca dꝛ idropiſis cū ven tri non iſit aquoſitas aliqua de qua ſit curādū: imo ven toſitas ſicca q̄ a caliditate ꝓceſſit: ⁊ idropiſis v̇a a frigidi tate ꝓcedat: vn̄ hip. ipam idropē nōinauit ſiccā: q̄ cū a debilitate minori digōnis ꝓcedat ⁊ a caliditate min' de ficiente q̄ aſclites ⁊ maiori q̄ ipoſarca: ⁊ cā eius ꝯiuncta ſit magis reſolubilis tenebit mediū in iferēdo ꝑiculū ⁊ mortē inꝛ ꝑdictas ſpēs eius. ¶Signa idropiſis quoq͡ ſigna hēt cōia: ⁊ ꝓpria. Cōia v̇o ſūt duplicia: q̄dā ſunt cōia ſpēbus inquātū huiuſmōi ⁊ q̄dā ſūt cōia eis inq̄tū ex cōibuſ cauſis ꝓcedūt. Prima ſūt ex parte q̄litatꝫ mu tare: q: colorꝫ altatio ad citrinū: pallidū vide: ſeu nigruꝫ ⁊ iflatio palpebraꝝ ⁊ oclorum pp cām ſupi' dictā iflatio extrēoꝝ ⁊ proprie pedū pp elōgationem a fonte caloris

Signa

Color pallidus

Inflatio ...

propter motum ⁊ ſitum eorum infimum. et propter ma
terie grauitatem et ſe. tepida plurimum. Et ſunt alia ex
actione leſa vt ſitis clamoſa et aqua nõ euacuantur cuius
cauſa eſt triplex. Prima eſt propria paſſio ſtõaci et nu
tritiuorum ex qualitate nitroſa et acuta: aquoſitatis col
lecte in eis que inflat ⁊ exiccat ea. Secunda cauſa eſt cõ
paſſio eorum ad ſpiritualia et eſt cõſtrictio anhelitus: ⁊
inflãmatio ſpiritualium ex vaporibus aſcendentibus vt i
aſclite ⁊ timpanite ſicut dicit G. vel propter materiam
crudam in ſpiritualibus aggregatam ſicut in ipo. Et ter
tia eſt quia potus aque non penetrat ad mẽbra exiccata
vt ponit Albo. propter oppilationẽ que precedit vel cõ
comitatur plurimũ vel ſequitur neceſſario. Et paucitas ap
petitus cibi niſi accidat a frigiditate epatis vt cũ prouenit ex
potu aque frigide ſuperfluo in hora nõ ſua. Et alia ſunt
ex exeuntibus a corpore. Nam in oibus ſpetiebus ⁊ p
prie in aſclite minoratur vrina: ⁊ in pluribus diſpõnibus
rubet propter impotentiã ſequeſtrationis ipſius ⁊ ſan
guine ⁊ colera rubea: nõ ergo oz vt indicetur per tinctu
ram vrine ⁊ rubedinẽ eius caliditatis idropiſis frigide: nec
collice frigide: nec oppilationes ex frigidis humoribus ſicut
nec per eius albedinẽ frigiditas ſe. acute ⁊ freneſis vt ait
Albo. Et multotiens accidit eis bothor que erupte mit
tunt aquã citrinam ⁊ multiplicatio egeſtiõis ſanguinolen
te ⁊ proprie in ipoſarca ⁊ timpanite. Et breuiter ſigna cõ
munia ſpetiebus idropiſis ſunt cõmunia ſignis cacheſie ⁊
eadem ſpetie ſecũdum plurimũ differentes tamen in quan
to ſicut: ⁊ cauſe. ſi. enim ſint parue demõſtrant cacheſiã pñtem
⁊ pronoſticare futurã idropiſin: ſi vero augeãtur demõ
ſtrant idropiſin pñtentem tantum. Cõmũia vero ſigna
inquantum ex cauſis omnibus procedunt ſunt: nam ſi fu
erint ex propria epatis paſſione debilitãte ipſum ⁊ dige
ſtiuã eius: ſigna ſunt in eo incipientia ⁊ perdurãtia. Et
ſiquidem ſit mala complexio calida ⁊ egritudo acuta de
bilitans ipſam ſigna ſunt inflãmatio ⁊ feb. plurimum in
tepida: quia effimera propter dictaʒ cauſam ſitis amari
tudo oris citrinitas coloris: cãus appetitus vomitus co
lericus viridis ⁊ citrinus: vrina citrina non neceſſario
propter cauſam dictã. Et ſi ſit caliditas liquefaciens: ſi
gna erunt liquefactionis in vrina ⁊ egeſtione ⁊ anteceſ
ſio vrine ⁊ egeſtionis lauatiue ⁊ virulente. Si vero ma
la cõplexio fuerit frigida ſigna erunt cõtraria: ⁊ ſi quidẽ
cauſa debilitatis fuerit mala compoſitio puta opilatio ſi
gna precedent opilationis predicta: ſi vero ſolo continui
ſigna ſolutionis prebebũt. Si ẽt apo. ſigna apo. eius iã di
cta: ⁊ tuſſis: ſi vero debilitas cauſa ſit ex compaſſione ad
aliud membrũ: ſigna paſſionis membri illius precedent
⁊ debilitas erit variationem recipiens ſecũdum intẽſio
nem ⁊ remiſſionem illius paſſionis. Et ſi quidem fue
rit ex compaſſione ad aĩalia ⁊ ſpiritualia ſigna egritudi
num illorum precedent. Si vero ad nutritiua ⁊ illa pre
dent ſigna egritudinum inteſtinorũ que collica ⁊ ileon:
⁊ ſi ex compaſſione ad renes precedent ſigna egritudi
num renũ diuerſarũ: ⁊ ſi ex compaſſione ad ſplenẽ. pre
cedent ſigna egritudinis ſplenis. ſ. debilitatis ⁊ oppila
tionis plurimum: ⁊ color declinis ad viriditatẽ. Signa
propria ſunt ẽt duplicia quedam ſunt propria vniuiqʒ
ſpeciei ⁊ quedam vniuiqʒ ſpeciali cauſe. Prima ſunt
nam in aſclite ſunt grauitas ſenſibilis cũ tumore magno
in ventre: ⁊ cum percutitur non ſonat: ſed cum cõmoue
tur auditur ſonitus aque commote ⁊ tactus eius eſt ta
ctus vtris pleni aqua non inflati ⁊ membra: ⁊ extrema
in eo non fiunt grauia ⁊ tumida: ſicut in ipoſarca immo
ſi inflantur in principio eius in fine areſcunt inflatur vir
ga ⁊ teſtes et eſt paucitas vrine ⁊ pulſus eſt paruus fre
quens tendens: ad mollitiem propter humiditatẽ. Et quan
do aſclites eſt eueniens ſubito: poſt lapidem renum exe
untem abſqʒ cauſis in epate manifeſtis: ⁊ alijs membris
tunc ſcias quod vna duarum viarum ſeu pororũ vrina
dum eſt diſrupta. In ipoſarca aũt apparet inflatio i cor
pore toto: ⁊ in extremis membris ⁊ facie ⁊ proprie cum
⁊ preſſio cum digitis relinquit foueam in eis. Neqʒ eſt de
inflatione in ventre eius ⁊ ſumine: illud quod eſt in aſ
clite: ⁊ timpanite. Et ſecundum plurimum ſequitur eaʒ
fluxus ſanguinolentus ⁊ lenitas nature tendẽs ad albe
dinem: ⁊ pulſus eſt magis mollis quã in alijs propter dif
fuſam humiditatem in membris ⁊ brachijs. Sed in tim
panite egreditur ſumen: ⁊ vmbilicus multum: ⁊ tenſio
ſine grauitate: ⁊ cum percutitur ſonat vt timpanum nõ
gurgulat: ⁊ membra extrema non ſunt inflata: immo tẽ
dunt ad areſactionem: vt eſt appetens eructationem q
minuatur: et exitu ventoſitatis: et pulſus eſt longior et du
rior quã in alijs immo ẽ ſicut ſpaſmoſus. Signa propria
vnius cuiuſqʒ cauſe ex predictis ſunt manifeſta que per te
diſcernas. Idropiſis quoqʒ ſignificationes et indicia ha
bet propria et cõmunia. Communia et ex parte antece
dentium et ex parte cõcomitantiũ vel communicantium
et ex parte conſequentium. Antecedentiũ ſcilicet cauſa
rum. Nam que accidit a cauſa propria epatiqʒ plurimũ
eſt mala complexio deterior eſt ea que accidit ex cõmu
nitate: et compaſſione: et que ex cõpaſſione eſt plurimũ
eſt ex lumbis ilijs et renibus: et que accidit in egritudie
acuta deterior eſt: vñ hip. ois idrops in acuta egritudie
malum infeſta enim ſe. grauedie et dolore: cõſurgit au
tem ex lumbis et ilijs et etiam ab epate. Ex parte co
mitantium ſcilicet circumſtantiarum. Namqʒ cuʒ ſimi
libus accidit leuior ẽſt in via generationis: periculoſior
vero via curationis. Atque ex cauſa calida prouenit pe
riculoſior eſt via vtraqʒ ſcilicet generatõnis eo quod frigidus
morbus exñs a contraria cauſa procedit: et in membro
calido ſcilicet epate fit. Et via curationis cum materia
idropiſis ſeu cauſa coniuncta exigat calida: et cura cau
ſe quaſi coniuncte ſcilicet caliditas contraria requirat ⁊
frigida ⁊ contraria eſt et compoſita cura. Ex parte vero
conſequentium. Nam ſi ſuperueniat fluxus vel vrina
educens materiam idropiſis de loco ſuo: bonum erit p
viam ſigni ⁊ cauſe. Si vero nõ ſed ex compaſſione alio
rum membrorum fuerit malum eſt. Item ſi tuſſis ſuper
ueniat malum ſignuʒ: vnde hip. idropicus ſi tuſſiʒ hãc
diſperatus eſt. G. enim oſtendit cõpaſſionem ſpiritua
lium ad mẽbra nutritiua ex materie exuberantia et tranſ
latiõe et ſpiritualia. Prima autem indicia ſunt dupli
cia ſcilicet compationis et abſoluta cõparatiõis ſũt: naʒ
aſclites excluſio eſt: deinde ipoſarca propter dictam ſuperi
us cauſam. Abſoluta vero ſunt: nam ſi qua conuerſa in
vaporem per vritides tranſlata fuerit in veſicaʒ vt mul
tiplicetur vrinam vel per inteſtina in concauum coruʒ
et extra ducatur ſolutio ſequitur ipſius aſclitis: vñ hip.
quibuſcunqʒ inter renes et ventrem flegma cõcluditur
et dolorem preſtãs nõ habet exitum in ventre: his ſtã

vētas i veſicam ꝯuerſo ſtate.i.aq̄ ſolo ſit morbi. Et dr̄ ꝙ
qm̄ʒ accit hn̄ti vlcera iteſtinoꝝ: vt vēter eiꝰ iflet̄ ſic aſcliti
a ꝑpeſſuſiōem egōnis ad ventrem eius: ⁊ nō morit̄ niſi
in lōginquo . Sʒ experiētia dictat nō eſſe veꝝ cuʒ illud
mors añcedat: ⁊ ꝓpe cū vlcus ⁊ eruptio fuerit i ſuperio-
ribus. Et multotiēs epar ipletur aq̄: ⁊ ſiūt in panicl'o eiꝰ
veſice: ⁊ corumpunt̄ currit aqua ad paniculū itriſecū ſi-
phac: ⁊ vēter ipletur aqua ⁊ morit̄ ſic dixit hip.i affo. Et
ꝓpe ſi nō fuerit educta. Et cā eſt quā. G. dic̄ qd̄ ē qꝛ h̄
aqua deteriō ē i ſb̄a aq̄ aſclitis q̄re corrūpitur in ſpatio ⁊
inficit vapore ſuo. Et qm̄ epatis tunica ipſum cōtinēs ē
corrupta. In hypō. ſi q d ē diaria ſuperuenerit fortis ſol-
uit egritudinem: vt dixit hypo. In timpanite ſi quidem
ꝑcutiatur vēter manu ⁊ reſonat ſic timpanū ē ſignū ma
lū. Et eru ptio ventoſitatis ꝑ os ⁊ anum ſi ſit cōtinua: ⁊
multa bonum ¶ Regimen ſiue cura idropſis duplex eſt
cōe.ſ. ꝓpriū. cōe āt cōicat i re ei ꝙ ꝯuēit caceſie ſiecut eni
cōicāt in cā efficiēte ſm̄ rē ſolū āt dr̄ebāt in quāto: ita ⁊ i
cura: q̄ plurimū vtitur ad partem cāe. dn̄t tam̄ i quāto
Erit ergo regimē eiꝰ tres res. pma erit cōfortar̄ digōēʒ
⁊ mēbra eiꝰ debilitata vt materiā nō regeneret. Secun-
da ē materiā generata euacuare: ⁊ tertia eſt corrigere ac-
cidentia. Primā ꝯplēt res due.ſ. admiſtratio rerum ab
ſcidētium cās debilitatis: ⁊ res q̄ cōfortare habent ꝓpꝛe
membra digōis ⁊ totū corpus . Ex qbꝰ ſūt cibi ⁊ medie
ſimplices ⁊ cōpōite ad ſiccitatē decliues ꝓpe dicit.n. G.
Mala ꝯpl'o hūida precedit ⁊ ſequitur idro. Sicca āt ꝓ
cedit: ⁊ ſequit̄ cōſūptio ⁊ maties quorū omniuʒ ſuperiꝰ
tibi noticiā fecimꝰ. Saʒ rē ꝯplēt due res. prima eſt que ma
teriam illaʒ hēt educere ꝑ omnē euacuationis mōʒ q ē q̄
druplex ſʒ iſaac. pmus ē ꝑ ſoltiua ventris cliſterizata ſup
pōita ⁊ ſumpta: ⁊ prouocantia vomitū ſecundus eſt per
diuretica. tertius ē ꝑ ſudorē ꝓuocātia reſoluētia ⁊ eua-
porantia exicātia quartus ē per cauteria ⁊ inciſionem: ⁊
flebotomiā. ſolutia ventris prouocantia vomitus ſūt q̄
educer̄ hn̄t ſlā ⁊ aquoſitatē vētoſitatē quoqʒ extenuar̄ ⁊
reſoluere. q̄ i nr̄o ātidotario ſūt deſcripta ⁊ ſimplicia ⁊ ꝯ
pōita: vt ſuper i ſūma ſa huius diuretica ⁊ ſupra hec ca-
pl'o de cura ſʒ vlim mōʒ ⁊ de cura oppilationis etiaʒ dic
ta ſūt. ſudorē ꝓuocantia ſūt fricationes ⁊ vnctiones cuʒ
aq̄s: ⁊ olis decoctionis rerum ſeu medicinaruʒ ꝓprieta
tē in hoc hn̄tiū. quas ſupra ꝑcedenti ſūma capl'o de cura
apoſtematis ſtōaci diximus. Et balnea ſicca aerea nō a-
quoſa: niſi aq̄ꝝ ſalſaꝝ ſulfureaꝝ aluminorū: ⁊ ſilium vt
ſūt termarū ⁊ artificialiter conſtructa. reſoluentia euapo
rantia ſunt fricationes multe ⁊ aſpe: ⁊ cum exicantibus
vt eſt baurach: ſal nitrū ſpuma maris ſulfur ſpongia ⁊ ſi
milia. Et cū rubificantibus vt tapſia vrtica ſtaphiſagria
⁊ ſimilibus . Emplaſta vnctiones euaporationes ex re-
bus predictis ⁊ reſoluere habentibus vt ſunt camomilla
mellilo. ſeni. anetū calamentū laurus ⁊ alia ſimplicia ſu-
perius dicta. Et cōpoſita in antido. dicta. ⁊. Et ex eis eſt
ſtercus vaccarum ⁊ caprarum montanarum: ⁊ limacie
combuſte cum corticibus ſuis linite ⁊ ſuperaſperſe. Se
pelliri i arena ⁊ reuolui in ea ⁊ ſub ſole ſtare ⁊ iuxta ignē
ſeu clibanum intrare calidam ſufficienter: ⁊ exercitia tē-
perata prout poterit ſubſtinere ⁊ exiccantia vt famis to-
lerantia ⁊ ieiunia abſtinentia a cibo brodiali ⁊ humido ⁊
potu proprie: cameria autem ⁊ inciſiones ſunt ō vltimiſ
iciſiones ſūt ꝓprie aſcliti. cauterizationes ei ⁊ ipoſarce

In qbus oībus ſic ſʒ ſpēʒ diſtictis attendenda ſūt hec.ſ.
locus quantitatis: tēpus ordo ⁊ mōus vt Joannitiꝰ dix
In ſolutiuis.n. eſt vt incipias admiſtrar̄ ea poſt digōꝫ Solutiua
ꝑmiſſionē que ductiua ſūt ſlātis ⁊ aquoſitatis ⁊ ventoſi
tatis: que ſupra in cura male complexionis epatis ⁊ ſto-
maci capitulo dictura ſunt incipiendo a leuioribus i q̄to
⁊ virtute ⁊ ſilibꝰ: ⁊ ſi expediat procedere gradatim ad for
tiora ⁊ compoſita prout natura tolerare valuerit: ⁊ pri-
mo cū colirijs ⁊ cliſteribus: deinde dare ꝑ os. Et ſit eis
admixtū ſtipticū aroma. vt eſt xiloalo. crudum quod cō
fortet robur ſtomaci ⁊ membroꝝ que ſūt minera virtu-
tum ⁊ a malia taliū farmacorū defendat ꝑꝑ quod dēnt
rectificata adminiſtrari ꝓut i ꝓprio loco diximus: ſitqʒ
hora qetis ⁊ nō fe. damus ⁊ ꝑ iterualla ⁊ i medio tempo
re aliquod digiuuʒ ⁊ apitiuū det. In prouocatis aūt vo Vomitu
mitus oʒ vt fiat cum ꝓprijs educētibus ſlā ⁊ aquoſitatē
eꝰ cū aq̄ rafani pmo deide cū elleboro ⁊ alijs q̄ ſupra di-
ximus i hoc libro ⁊ antidotario nr̄o. ⁊ ſit leuiter prouo-
catus añ cibū ꝓprie vel poſt ꝓut melius videbit̄ expedir̄
In diureticis vō oʒ ꝙ incipiat̄ a debilibus ⁊ ſimplicibꝰ diuretica
⁊ deinde ꝓcedat̄ ad fortiora ⁊ cōpōita: ⁊ ſint vehemēter
i trituratione ſubtiliata vt facilie ꝑueniat ad gibbū eius
⁊ mēbra vrie poſt q̄ oʒ vt admiſtres aliquod de iuribus
piguibus ⁊ ꝓpe galline ne a fortitudie v̄tutis diuretico
rū ⁊ ꝓprie cātaridū vlceret̄ mēbra quod ēt dabis in die
ſolutionis vt icitatio mltiplicata mitiget̄: ⁊ omnia iura
ꝓhibent̄ niſi cicerū galli ātiqui ⁊ galie i hoc caſu. In ꝓ Sudor
uocātibus ſudorem oʒ vt poſt euacuationē cū ſolutiuis
ꝑdictis ſit approxiata ⁊ fortis v̄tute exñte vt ait hip. Et
ꝓprie i balneo ſilr āt ⁊ i reſoluētibus ⁊ euaporātibꝰ. In
qt.n. G. euaporātia farmaca mltitudie exñte i toto cor-
pore ꝑticlis qbuſdam allata replent magis q̄ euacuent̄
vniuerſo corpori diſſoluēdo magis q̄ reſoluēdo nocu-
mentum ꝓſtāt. ⁊ ex eis exercitium ē qd̄ magis ꝯuēit ipo
ſarce. ſepeliri quoqʒ in arena ⁊ ſub ſole ſtar̄ vel circa ignē
⁊ clibanum introire . Sed oportet vt ſit illud in loco in
quo nō ſit ventus. nec caput ſit diſcooptum ſoli . In ru
bificātibꝰ quoqʒ oportet vt in extremis applicent̄ ⁊ coſ-
ſis ⁊ anchis: ſʒ paꝝ eſt iuuamēti i eis . In emplaſtis aut Emplastra
vnctiōibus ⁊ ꝯſilibus oportet q̄ attēdat̄ ꝓprietas ⁊ locꝰ
vbi apponat̄ In ipoſarca.n. i membris vniuerſis corpo-
ris i tipanitis ⁊ aſclite i ventre ⁊ i oībus i eꝑe q̄ alterēt: ⁊
ꝯfortēt. In cauterijs āt ſciēdū q̄ cōia ſint ipoſarce ⁊ aſcli Cauteria
ti: ſed oʒ vt fiant poſt ſolōneʒ ꝑ tres dies vel quattuor: ⁊
poſt abſtinentiā. ⁊ ſint ſex res cauteria tria i latitudie tria
i lōgitudie icipiendo a caſſo vſqʒ ad femur. Inciſio. ſci-
endum ⁊ ꝙ propria ē aſcliti: ſed paꝝ ꝓficit: niſi i corpore
valde forti qd̄ potēs ē tolerar̄ exercitiuʒ tēperatū famē
⁊ ſitiʒ. Et fac vltimo cū alia nō ꝯtulerit: ⁊ cū ſit nō opor
tet: vt multum de aqua ſubito educat̄ ne cadat v̄tus: ſed
paulati. Inqt.n. hypo. Quicunqʒ empici aut: idropici
v̄tūtur: aut icidunt̄ ſanie: aut aqua mlta ⁊ ſubito educta Inciſio
r̄pēte moriunt̄ Modus āt iciſiōis ad extrahēdū aquā
vt aſirmis ait ē vt erigat: ſe eger eq̄liter ſi poteſt vel ſedeat
equali ſitu: ⁊ comprimant ſeruientes latera eius vt expel
lāt aquā ad iferiora ſumis deide adminiſtret̄ inciſio ita
vt mēſuret iferiora ſumis q̄titatis trium digitorū con-
iunctoꝝ. deide icide ſi fuerit initiū idropiſis ab inteſtinis
Et ſi fuerit a parte epatis fac inciſionem a latere ſiniſtro
ſumis. Et ſi fuerit a ſplene incide a latere deſtro ſumis

⁊ ſubleua ipſum vt ſedatur ſiphac deinde excorietur mi
rach vſqꝫ ad ſiphac parump ad inferiora lateris ſciſſio-
nis mirach inferius ſub foramine ſiphac: quatenus cum
extrahit cãna cooperiat illud ⁊ rtineat aq̃ ꝑpter diuerſi-
tatẽ duorũ foraminũ: deide intromitte in ipſa canulam
ereã. Cumqꝫ acceperis fac ipſum iacere reſupinũ. ⁊ opor
tet vt cõſideres pulſuꝫ ⁊ cũ icepit debilitari parũp retine
ipſã aquã. Cumqꝫ aquam extraxeris: ⁊ in fine extractio
nis remãſerit aliquid. tunicã ſufficiet vt laborent i ea me
die ſolitine. Et qñqꝫ fiunt poſt inciſionem cauteria que
diximus. Et qñqꝫ fiunt in ſtõaco epate ⁊ ſplene: ⁊ i infe
rioribus ſumis cauteria minuta. Et qñqꝫ ſubtiliant qui
dam: ⁊ faciũt currere aquoſitatẽ ad ſiphach ⁊ veſicam q̃
faciunt cauteria ⁊ incidũt illa: ⁊ faciũt currere aquã illã
paulatim. Et eſt ꝯueniens regimẽ ad illud ⁊ adiuuat ad
illud ſternutatio. ⁊ qđ fac currere aquoſitatem ad iferio
ra: ⁊ oꝫ vt caueatur ne vẽiat res cũ ruptura. ⁊ qñqꝫ pun
gimus iſlaturã teſticuloꝝ cũ acub⁹ multis: vt aq̃ reſuda
tiões hãt plurimas: ⁊ cum ſolo ſuccedit dolor ⁊ punctu
ra oꝫ vt admiſtretur effuſio olei anetini vel camõelini ⁊
oloꝝ vicinorum: ⁊ emplaſta facta ex fenugreco: ſemine
lini ⁊ altee. Et effuſio aq̃ calide: ⁊ olei ſuffic q̃doqꝫ. In
flebotomia vo: q̃ iciſiõis ẽ ſpẽs: ſciẽdũ q̃ ipſa nõ ꝯuenit
niſi cũ fuerit ex cã calida: ⁊ ex retentione ſanguis ꝯſueti
euacuari ⁊ cũ ſignis repletiõis: ⁊ ꝑpꝛie tũc ꝯuenit i pnci
pio dũ vtus ẽ fortis ⁊ flegma ⁊ aquoſitas nõ vincũt i ſã
guie multũ: ⁊ ꝑinđ oꝫ gradati ⁊ cũ trepiditate ꝑcedeꝛ i
eo i fine vero cũ ſit ecõtra negeꝛ ne ſubtrahat nutrimen-
tũ ⁊ faciat excreſceꝛ aquoſitatẽ vẽtoſitatem vel flegma. ⁊
eius ꝯpetentia i ipoſarca ẽ magis i aſclite minus i tipani
te mediocrit. ſolutiõis vo ꝯpetẽtia magis i hipo. ⁊ aſcli-
te min⁹ in tipanite. ait. n. G. cũ humor par ẽ a natura ſã
guinis diſtãs flebotomia audacꝛ. cũ vero plus verẽtius
cũ vero plurimũ nequaq̃. Manifeſtũ ãt q̃ flegma eſt a
nã ſanguĩs parũ diſtãs aqua vero plurimũ vẽtoſitas me
diocriter cũ ex flegmate generetur. Res corrigens accña
eſt q̃ iſtat: ⁊ mitigat ea diuerſimode ſꝫ corũ diuerſitatẽ
⁊ pluralitatem. Et ẽ per antecedentia ⁊ ſequentia nota
Propriũ ãt regimẽ ẽ qđ cuilꝫ ſpẽi ipſius debeꝛ cã vni⁹
cuiuſqꝫ gerat auxilia ꝑpꝛia quibus p̃dicte res: cõis regi
minis quolꝫ obſeruãdi habent cõpleri. Si ergo ſit eius
ſpẽs ipoſarca ⁊ cã eius efficiẽs ſit calida cũ ſignis p̃dictis
repletõis p̃mittaꝛ flebotomia ſꝫ p̃dictũ mõꝫ. qm̃ libera
bit a p̃ſocatione multi udis: deide ſequaꝛ euacuatio mi-
noratiua flegmatis ex colirijs ⁊ cliſteribus: ⁊ vomitib⁹
⁊ digina ipſius ⁊ ſirupuſ de endi. ⁊ abſintio ro. ⁊ alijs ap
itiuis calidis mixtis cum frigidis ſupra in cura ſecunduꝫ
modum vlin dictis: ⁊ trociſcis ſic ſũt troci. đ roſis ſiccis
de alkekẽgi de lacha ⁊ de ſpodio: ⁊ ſimiles. Et alteretur
epar cum temperatis vel frigidis parum excedentibus
vt ſandalis propter caliditatem eius. Deinde ſequatur
purgatio cum reubarbaro ⁊ pillulis eius aloe rectifica-
to ſucco roſ. ⁊ aqua mirabola. citrinorum ⁊ kebulis: ⁊
agarico. deinde reſoluatur ⁊ euaporetur reſiduum mõiſ
predictis proprie cum balneo ⁊ vnctionibus membrorũ
digeſtionis tertie ex rebus habentibus confortare illa ⁊
dgõnem coruꝫ et ſũt cammoilla mellilotũ lupne ⁊ folia
citrini ⁊ alia calida temperate. ſi vero cã eius ſit frigida
poſtponatur flebotomia. ⁊ minoretur materia cũ võiti-
bus ⁊ cliſteribus ⁊ colirijs ꝑpꝛie: que infra in colica ſpi-

ritus ſancti auxilio dicturi ſumus. Digeraꝛ quoqꝫ ſtã
cũ ſirupis. ſ. de euapoꝛario de iſopo de calamẽto: ⁊ troci
ſcis de reubar. đ eupatorio cũ aq̃ iuniperi qđ ẽ ꝑpauꝫ ⁊
aqua radicum ⁊ ellijs: vt ẽ dialacha diacurcuma prope
⁊ ꝯfortetur ep cum temperatis calidis ſup̃ius dictis: vt
ẽ oliꝫ nardinũ de cinamomo xiloaloe ⁊ cõpoſitis. De
inde purgetur cum agarico ellebozo albo quibus ieſt v̇
tus attractia humorũ ab extremitatibus corporis ⁊ ſera
pino: ⁊ ꝑpꝛie cum pillulis eius: ⁊ pillulis de raued cum
gumis q̃s in antidotario noſtro deſcripſimus: deide re-
ſiduum reſoluaꝛ ⁊ euaporetur mõis predictis ſi expedi-
at gradatim de ſpecie leuiori ad fortiorẽ tranſeundo: ⁊ p
pꝛie cuꝫ balneis ⁊ vnctionibus mẽbrorũ tertie digeſtio-
nis ex rebus habẽtibus ꝯfortare illa ⁊ digeſtionẽ eoꝝ cũ
caliditate mãifeſta: vt ſũt ſticados: amomij ſandaracha
cordumeni: laurus ⁊ ſimilia. Et dietẽtur ſubtiliter i vtra
qꝫ cauſa ⁊ cum ſiccis ad caliditatẽ declinantibus: vel fri
giditateꝫ ꝑut exigit diſpõ cauſe. Si vero ſit species aſcli
tis ei cõueniens regimẽ exiccatiuum: ⁊ eductiuuꝫ aque
citrine: que ẽ cauſa cõiunct: ⁊ materialis ipſius ſecũdũ
omnẽ mõꝫ dictũ in cõi regimie: ⁊ ſũt ea que in noſtro ã
tidotario enumerauimus que ſũt đ genere lacticinioꝝ ⁊
aperiẽtium vrinatiuorũ. Et ſi quidem a cã frigida epaꝛ
caliditatẽ naturalẽ extinguẽte fuerit facta digeres p̃mo
cũ ſirupo de eupatorio de ireos: calamento ſirupo aceto
ſo ſqlitico: ⁊ cum aqua ſquinanti: amomi: ſpice ⁊ alioꝝ
ſubtiliãtiũ ⁊ minorabis cũ cliſteribus: ⁊ colirijs ꝑpꝛie đ
inde dabis digeſtione apparẽte aliquod ex predictis far
macis ſimplicibus: quod fuerit leuius ⁊ ſalubrius: vt ẽ
ireos: ſemen vrtice excorticatum ⁊ confectum cum mel-
le: ⁊ aq̃ foliorũ rafani: ⁊ armoniacũ: vel ſerapinum: aſce-
brã: ⁊ euforbium cũ vitello ouorum: ⁊ vinum iſuſionis
pulpe coloqntide. vel eris vſti ⁊ tubel eris in quãtitãte.
ʒ. i. deide ſuccum ebuli vl̕ mediane corticis ſambuci ⁊ pl
ueris carnis. ericij exiccate i ipoſarca. Et caricas cuꝫ lac
te titimali. ʒ. i. cum guttis. ʒ. i. cocondij: ſtercus colum-
binũ i ſirupo: deide ſuccũ cucumeris aſinini. vel radiceꝫ
eius cum ſirupo acetoſo. deinde ſirupum de folijs meze
reon: deinde folia mezereon rectificata contrita ⁊ confec
ta cum melle: vel puluerizata in ſirupo: ⁊ eſt de vltimis:
vel ſcompoſita ex eis: que infra duce xp̃o dicetur. ſint aũt
ſucceſſiue adminiſtrata. Inquit. n. G. varie opoꝛtet vti
farmaciſ. Et ſint cuꝫ interpolatione exibita: vt quieti: ⁊
cibo reſumatur natura in medio tempore. Inquit enim
hipo. cuꝫ farmacaueris ſorbitionibus: vtere Et reſump
ta digeſtioni intendat pp̃ quod vtile erit in medio tẽpo
re aliquod digeſtiuũ aperitiuum ⁊ ſubtiliatiuũ dare: vt
ẽ diacurcuma ꝑpꝛie ⁊ tiriaca: ⁊ trociſcus: amigdalarũ a
mararũ de eupatorio de aſcebrã ⁊ alia ſilia in ãtidotario
notata. Deinceps vero dabis diuretica ⁊ vrinam pro-
uocantia calida p̃dicta in capitulo vniuerſal cure icipiẽ-
do a leuioribus. Et ex appropriatis ẽ lac camelarum fe-
tarum ſerũ eius ⁊ vrina ipſaꝝ. Et ꝑpꝛie arabicaꝝ puruꝫ
bibitũ vel mixtũ cũ his q̃ prouocãt vt ſeca ſpica amomũ
abrotanum: ⁊ ſimilia. Nec attendenda ſũt ſophiſtarũ v̇
ba. ſ. q̃ natura lactis ſimilis eſt idropiſi. Nam eſt ei con
traria pp̃ illud qđ in ipſo eſt de abſterſione: ⁊ ꝓpꝛietate
ſua q̃ educere hꝫ aquam citrinam propter ſimilitudineꝫ
ſicut ẽ diuina in egritudinibus calidis epatis. Et experien
tia ꝯfirmat hoc q̃ꝛ plurimi ex ea ſanie facit ſũt ſꝫ melius ẽ

vt tribuatur per ebdomadaꝫ aut trociſci de aloes cum .ʒ.
ſ.ſpodij: ⁊ cũ nõ ſubſtineat fortes in ſirupo: niſi i exicca
tis ⁊ cõſumptis corporibus qbus deƚ hic ꝓprie lac. Sed
attendẽdũ ẽ i quãtitate eius: ⁊ nã corporis. In quãtitate
vt ſit eius quãtitas: quam bene digereƚ poſſit nõ aceſcat
nec caleetur. In nã corporis vt ſi ſit moll' natura tunc o
portet vt rectificetur: ⁊ modꝰ eius ẽ notꝰ ex p̃cedentibuſ
in ſumma ſa. Deinde factos fortes purga cum mezere
on: ⁊ ſimilibus: deinde procedas ad reſolutioneꝫ cũ bal
neis termaꝝ ſiccis nitroſis: ⁊ ſalſis vel artificialiter con
ſtructis cum fumis ex aquis ſubtiliãtibus reſoluentibꝰ
p̃dictis ſupra in iposarca. Et ſit ap.ꝓpriata ⁊ circũſcrip-
ta regioni vẽtris ſic in ipoſarca in corpoƚ vniuerſo: et ꝓ
inde per modũ embroce ⁊ infuſionis predictã approxi-
mentur. Vnctiones quoqꝫ ⁊ emplaſta ſuper regionem
ventris ex reſoluentibꝰ ⁊ euaporãtibꝰ ſũt vtilia. Et ſu-
pra epar approximabis ſtiptica aromatica virtuteꝫ ⁊ ro-
bur eius ſeruantia deinde ad cauteria: ⁊ vltimo ad
inciſiones ſi expedit ẽ veniendũ. Si vero fuerit ex cã cali
da facta aſcitis calorẽ naturalẽ epatis reſoluendo debili
tatẽ cuꝫ q̃ eſt plurimuꝫ fe. ⁊ iflatio: regimẽ p̃dictũ exicca
tiuũ ⁊ euacuatiuũ cãe ipſius eſt cuꝫ contrarijs quodam
mõ complendũ: puta cũ frigidis cõpetenter. Nec atten
das verba ſophiſte dicentis q̃ idropiſis nõ curatur: niſi
eo mõ quo oĩs egritudo curaƚ: ⁊ illud eſt cuꝫ contrarijs
ſicqꝫ cum idropiſis ſit egritudo frigida curatur cũ cal'is
cum.n. ſua cura ꝓprie vͤtatur ad partẽ cãe vt ſuperiꝰ dic
tũ eſt. Si qdem cã efficiens ſit c'aia niſi illa alteretur pri
us ſemp cã cõiuncta ⁊ materialis regenerabitur ⁊ multi
plicabitur: q̃ mltiplicata idropiſis augebiƚ. Vnde. G.
Qui curat mõbũ auget cãꝫ: q auget cãꝫ auget mõbũ: ẽ
q curat morbũ auget morbũ. Oportet ergo vt p̃ncipalis
cauſa ⁊ efficiens añs que eſt mala complõ epatis calida
debilitans epar ⁊ digeſtiuaꝫ eius primitus in euacuatio
ne ⁊ exiccatiõe inſpiciatur: ⁊ auferaƚ q̃ inſpecta ⁊ ablata
exiccatio ⁊ euacuatõ cãe materialis ꝯiũcte cũ calidis erit
facilis. Alteratio ãt ipſius erit cũ regĩe frõ ꝯpetẽter pu-
ta ꝯpoſito ⁊ mixto calido ſꝫ variã ꝯpoſitionem ꝯtrario
rũ morborũ idropiſis.ſ. ⁊ febris p̃ equalitatem: ⁊ inequa
litatẽ coꝝ vnde. G. ſingli morbi ſimplices ſimplici me-
dicina medicabunƚ: ꝯpoſiti ꝯpoſitis eq̃les equalibꝰ: vel
vno plus altero minꝰ. Idropici quoqꝫ cũ fe. ſic medica-
ri itelligunƚ vt pleuretici ⁊ ſanguinẽ ſcreãtes ⁊ ptiſici. hij
n. morbi q ſunt ꝯtrarij medicamibus ĩdigent ꝯtrarijs e
qualibus ſi eq̃les ſint ſi v̇o ĩquales oꝫ vt fortior medice
tur prius alter v̇o nõ negligaƚ. Intelligas quoqꝫ cõpõ-
nẽ nõ ſolũ tẽporalem ſed partialẽ ⁊ localẽ vt docuit. G
ſi ergo p̃ceſſerit retẽtio ſanguinis ⁊ ſigna repletiõis ap-
parẽte flebotomabis in principio: ⁊ minus q̃ in alijs: de
inde minorabis materiam: cum cliſteribus ⁊ colirijs ꝓ-
prijs ad hec. Et digeres cum ſirupo de endiuia ⁊ alkekẽ
gi: de cuſcuta de ſucco ſolatri: ſucco granatorũ muzoruꝫ
⁊ ſirupo acetoſo ſimplici. Deinde facta digõne. aliquali
dabis aliquod ex farmacis predictis eductiuis aq̃. Alte
rabis cũ aqua lactis caprini aſinini vel ſucco endiuie vl'
roſaꝝ vel aqua ſeminum cõium frigidorum vel ſucco p̃
dictorũ aliquo. Sintqꝫ in liq̃da ſubſtantia ⁊ aq̃a bibita
ꝑ dictã ſuperiꝰ cauſã ⁊ ordinate p̃ interualla exhibita ⁊
potata. Et in medio tp̃e detur aliquod alterãtiũ ⁊ ꝯfor-
tãtiũ vt trociſcus de berberis: vl' de ſpodio vel mirabo.

citrini ſi vẽter ſit ſolutus vel aqua fructuum ſi ſit ꝯſtipa
tus. Deinde dabis diuretica ⁊ vrinam ꝓuocantia ſicut
ẽ aqua ſeminũ cõmuniuꝫ froꝝ ꝯfortata cũ aliquo diure
ticoꝝ calioꝝ q̃ ſuperius ſũt narrata. Ex illis eſt aq̃ lactis
caprini vel aſinini: vel ẽt lac camellarũ. Si vero cã fuerit
multũ calia: vel ſi fuerit ſiccũ decoctiõe endiuie ⁊ ſemi-
nũ cõiuꝫ exhibita. Deinde ꝓcedas ad balnea vnctiões
⁊ empl'a: embrocationes ⁊ epithimata ex reſoluentibus
tp̃atis ⁊ parum ſtipticis hñtibus ꝯſeruare v̇tutẽ mirach
nõ reſolutionẽ impedire. Et deinde ſi expedit ad inciſi
ones cauteria ãt in h̃ locum nõ hñt cum ſint vehementiſ
inflãmationis ⁊ alia q̃ ſuperius tradita ſũt. Regimẽ ãt i
oĩbus alijs nõ naturalibus rebus ſit exiccatiuum ſitqꝫ ci
bus facil' digõnis laudabilis chimi ⁊ paucaruꝫ ſuperflu
itatũ vt ſũt carnes pulloꝝ perdicũ faſianorum: auiculaꝝ
paruarũ montanarum nõ pinguium capolorum aſſate
nõ cocte exiccate ſumanƚ ſine brodio vt in caſu predicto
Et qñ cũ ſubtiliatiuis ⁊ aperitiuis fuerint cocte. Et pa-
nis ſit aliquid furfuris hñs: ⁊ ſal' bene fermentatus cli-
banaceus ⁊ biſcoctꝰ ⁊ ſit calidis vel fr̃is mixtus prout cã
requirit. Et potus in facta ex cal'a ſit hñtis virtutem diu
reticorum dc̃orum vel vini al. multũ limphati cuꝫ aqua
ferri. In fc̃a ex fr̃a ſit potus ex vino al. limphato cõpetẽ
ter ſubtili vel puo. Si vero fuerit ſpecies timpanitis re
gimen ꝓprium ei ꝯueniens eſt regimẽ dictuꝫ iflationis
ſtõaci ⁊ epatis. Et oꝫ vt minuãtur ſolutiua niſi quãtuꝫ
cõueniunt hũori flegmatico: q poteſt eſſe materia ven-
toſitatis ⁊ etiã diuretica: ſuperfluitas in venis: ⁊ ꝓprie
calidis p̃ducit ad generationẽ vaporum p̃lorum. Ei mlƚ
tiplicenƚ reſoluentia ventoſitatẽ ⁊ eructationeꝫ cõmouẽ
tia p̃dicta ibi ſupra ⁊ fricatiões cũ aleis ⁊ cũ ſemine rute
gẽtiane ⁊ ſimiliũ: ⁊ euaporationes cũ milio ⁊ ſale ⁊ alijs
ꝓprijs ⁊ ventoſ ⁊ ſimilia emplaſtis: ⁊ cataplaſmatibus
⁊ ſpongijs ⁊ balneis ⁊ embrocis cum ſiccis ⁊ extenuan-
tibus dictis. Et ſi fuerit ex calida cauſa reſoluentia ven
toſitatem ſint ex tp̃ate calidis vt eſt feni. apium aniſum:
carui: mellilotum camomilla: anetum tribuli. ⁊ ſimilia.
Si vero ex cauſa frigida ſit ex calefacientibus maniſe-
ſte vt eſt ciminum ſpica ameos ruta caſtoreum iuniperũ
⁊ ſal' ſpeties ⁊ cortex thuris. Et ex compoſitis confectio
de acoro cum nigella: ⁊ colirium ex baurach cimino fo-
lijs rute cum melle: ⁊ oleum rutaceum ⁊ nardinum cli-
ſterizatum: ⁊ oportet q̃ omnia olea: ⁊ vnctuoſa alienen
tur oppilãt enim ⁊ prohibent reſolutionem iniuncta exte
rius. ¶ Dicta autem cibi ⁊ potus ſit qualis in predictis
vt eſt dicta. ⁊ h̃ ſupra in cura inflationis. ¶ Deinceps ad
medicinas compoſitas deueniendum quarum multa-
rum deſcriptionem feeimus in antidotario noſtro ſecũ-
dum omnem modum ex ſirupis decoctionibus confec-
tionibus electuarijs trociſcis pillulis vnctionibus em-
plaſtis ⁊ olis appropriatis que per te inuenies ⁊ approxi
mabis prout oportet: ⁊ te ſcire ſuperius ãmonuimꝰ. Iſa
ac quoqꝫ deſcriptionem omnium ſerioſam fecit. Galie.
quoqꝫ ⁊ Abo. in antidotarijs ſuis que obmiſſa propter
breuitatem per te inuenies ſi oportet. Sirupus contra
idropiſim ex fr̃a cauſa. ℞. origani camedreos camepi-
theos ſpine albe ſicle calamenti fluuialis: ⁊ campeſtris i
ſopi añ. ℳ. 5. camphoƚ. ſcolopendrie eupatorij lupuli
capil'. veneris endiuie añ. ℳ. i. aſari folij: añ. ʒ. ij. quqꝫ
radicum cõmunium fu. meu. paſſularum enucleataruꝫ

coꝛticum capa.añ.ʒ.i.ſquinanti abſinthij thimi epithimi
ariſtologie rotunde:añ.℥.ſ.ſeminis aniſi:feniculi cina/
momi añ.℥.iiij.ſeminum communium.℥.ij.zucari lib.ij.
aromatizentur cum his.℞.ſpice aſari croci folij carpo/
balſā:cipi: galie muſcate añ.ʒ.i.doſ.℥.ij.cū aq̄ ferrea te
pida donec digeſta ſit materia.Pillule contra omnem
idropiſim.℞.folioꝝ mezereon infuſoꝝ in aceto vl'
oxizachara.ʒ.v.mirabolanoꝝ.ʒ.iiij.citr.ſubar.ʒ.iiij.Cō
fice cum ſucco apij ⁊ aniſi:aut feniculi ſilueſtris.doſ.añ
ʒ.i.vſq; ad.i.ſ. Et illis ſūt pillule reubarbarate poſite ſ
capl'o de cura opilatiōis epatis.Inquit Aui.radix.feni
culi ſilueſtris miſtrata ſecūdū omnez modū curat idro/
piſim ex opilatiōe. Medicamen vtile idropicis in qb'
nō eſt calitas ad educendū aquam in paucis diebus per
vrinam.℞.ameos fructus ſauine cimini ſalis albi añ p
tes equales:terantur: ⁊ ſumantur cū vino.Pillule val
de vtiles idropicis.℞.eris vſti.ſtercoꝛis columbini: ru
te ſicce:añ.ʒ.iiij.euſoꝛbij.ʒ.ij.fiant pillule cū ſucco apij
doſis.ʒ.ij.Emplaſtum ad ventris inflationē idropicoꝝ
℞.ſtercoꝛis bouini: vel caprini montani exiccati lib.i.
ſucci.praſſii lib'.ij.olei cōis lib.iiij.ſulfuris rubi.℥.iij.
cum vitelis ouoꝝ. Confice ⁊ emplaſta. Idem opera
tur ſtercus caprinum cum vrina mixtum ſi ſuperponat'
Emplaſtum bonū ⁊ foꝛte.℞.calcis viue.nitri:ireos coꝛ
dumeni:ſulfuris:armoniaci:bachaꝝ lauri:ſtaphiſagrie
ſtercoꝛis columbini. Terantur: ⁊ diſtemperētur cū vri
na:reſoluit.n.aquam mirabiliter ſuper inunctum.Vn
guētum Magiſtri Archidis.℞.ſanguiſugaſ curatas
triginta: ⁊ pone in fiala vitri plena oleo camomillino
mīn' tertia parte ⁊ dimitte donec ibi moꝛiant'. Deinde
reple eā vino gre.opila eam bene: ⁊ fac bulire eam in va
ſe aq̄ dulcis pleno:vſq; ad ꝯſumptionem totius. Dei
de auferas ⁊ reponas.fiet.n.ſicut vnguentum quo lini/
atur vēter aſclitici māe ⁊ ſero. Et detur quolibet mane
vitellus vnus oui cū limatura cal'is. Cōfectio empli ad
idropiſim aſclitē ⁊ qn̄q; emplantur ex eo aquam hn̄tes
⁊ eſt expertū.℞.farine oꝛ.ciperi ſtoracis oꝛigani ſicce: ni
tri cimini: baurach boli armeni añ partes equales. Cō
ficiantur cum melle qm̄ exiccant aquam virtute foꝛti.
Confectio.Raſ de kekēgi ad idropiſim in q̄ nō eſt cali
tas nec ſolutio ventris valde.℞.folioꝝ mezereon in
fuſoꝝ in aceto exiccatoꝝ: ⁊ tritoꝝ.ʒ.v.aga.turbit
añ.ʒ.v.ſucci abſinthij.ʒ.iiij.mirabolā.ʒ.v.roſarum rube
arum:endi.añ.ʒ.iij.terniabin.ʒ.x.ſucci liquiritie.ʒ.ij.de
coquātur terenialbin donec fiat ſicut mel: ⁊ conficiant' cū
eo ⁊ detur ex eo in potu:añ.ʒ.ij.vſq; ad.iiij. Pillule ꝯ
ferentes ad febres antiquas ex humoꝛibus diuerſ' ⁊ do/
loꝛem epatis: ⁊ inceptionez idropiſis iuuatiue valde.℞
abſinthij ⁊ ſucci eius ſucci eupatoꝛij:mirabolanoꝛum ci
trinoꝛum aloes maſti.croci:laudani:lache ablute aniſi a
ſari ſceitaragi ſicce:ierepigre añ.partem.i.terantur ⁊ cri
belentur ⁊ ꝯficiantur cum aqua ſolatri doſis.ʒ.ij. cum a
qua tepida in nocte. Et ſi eſt tuſſis adde ſucci liquiritie
medietatem medicinarum ponderis. Pillule xiraſi re
gis ꝯferentes idropicis.℞.lactis titiāli ſerapini:añ pteſ
equales decoquant'.cum vino: fiant pillule ſicut cicer: ⁊
ſit potō ex eis duas:aut tres plm̄ eius cū vīo pmixto añ
cibum ⁊ poſt cibum. Sirupus expertus ad idropiſiz ex
cauſa calida.℞.endi.cū radice.lupul.cum radice capil:
ve.cicoꝛee ſpice añ.M.i. abſinthij policarie minoꝛis

cuſcute ſcolopendrie cū radice blete bedegnar:añ. M.
ſ.radicis feniculi ſilueſtris radicis apij radicis aſparagi
reſidentiū in aceto:ana.℥.i.ſquinanti.ʒ.i.reubar.ʒ.ij.
ſpice.ʒ.i.ſe.cōiū.℥.i.roſ.mirob.citri.añ.℥.i.zucari lib.ij.
ſucci endiuie ſucci eupatoꝛij depuratoꝛum ana.℥.v.ace
ti pꝛedictarum radicum: ⁊ ſucci granatoꝝ:añ.℥.ij.In
pecia rara buliant:ſandali ſpodij ana.℥.ij. ¶Sirupus
ad idropiſim ex cauſa vtraque.℞.iſopi abſinthij cuſcute
roſ.endiuie cum radice capil.veneris bedeguar blete:
policarie minoꝛis:añ.℥.ij.ſquinanti liquir.radicis feni
culi ſilueſtris radicis apiſ ⁊ ſe.eius añ.℥.i.ſ.aniſi feniculi
meu.ſu.ameos añ.℥.ſ.floꝛum bugloſe: ⁊ rob eius añ.ʒ.
i.ſpice folij añ.ʒ.iij.reubarbari maſti.añ.ʒ.ij.omnia bu
liant in aque lib.x.vſq; ad tertiam partem. Deinde co
lentur cum expꝛeſſione ⁊ colature addantur zuccari lib.
ij.ſucci endiuie depurati ſucci policarie minoꝛis: ⁊ ſucci
apij depurati:añ.lib.ſ.vel ſucci feniculi ⁊ abſinthij ⁊ ſi
rupentur cum decoctione ſandali ⁊ ſpodij.Et in proceſ
ſu ſi vis facere laxatiuum adde ſecundum impinguētiā
cauſe: vt in timpania polipodiū in ipoſarcha reubarba.
vel agaricum in aſclite mezereon.Filij ſerapionis pillu
le ad idropicos ⁊ doloꝛem ſplenis.℞.mezereon infuſi i
aceto: ⁊ exiccati coloquintide ſauich oꝛdei añ partes eq̄
les terantur ⁊ ꝯficiantur cum melle. ⁊ dentur oī hoī ſcḋi
dum quātitatē virtutis:ſoluūt enim aquā valde. Diaſ
coꝛides inquit.Dum ſumitur de radice cucumeris aſini
ni ad quantitatē anoloſath:ad minus ⁊ radice eius quā
titas.iiij.kiſt.laxat colām ⁊ flegma ⁊ pꝛopꝛie ī coꝛpꝛibus i
dropicoꝛum: ⁊ abſq; q̄ nocumentū inferat ſtomacho.
Et accipiat' ex radice eius lib.ſ. ⁊ teratur cū duobuſ kiſt
vini: ⁊ maxime babilonice: ⁊ miſceat' bene: ⁊ teratur cū
eo.Et dentur ex eo idropico.iij.anoloſath in ieiūio quo
libet die donec diminuatur tumoꝛ ventris diminutiōe
cōpleta excludendo aquā que ē in ventre eiuſ.Pillule
de ſpica aperientes oppilatiōes epatis ⁊ ſplenis ꝯferen/
tes idropiſi: ⁊ ſoluūt naturam.℞.ſpice.ʒ.iiij.aga.amo/
mi raued.epithi.maſt.coſti camedreos añ.ʒ.ij.mirre ci/
nāi ſquinanti gario.añ.ʒ.i.aloes.ʒ.viij.fiant pillule ad i
dropicos ⁊ timpaniticos reſoluūt eniz ventoſitateſ groſ
ſas vapoꝛoſas.℞.ſe.apij aniſi maſt.añ.dauich.ij.ariſto/
logie rotunde acoꝛi gentiane añ.dauich.i.ſalis indi ſera
pini:añ:dauich.i.aloes.ʒ.vi.terant': ⁊ fiant pillule: doſ.
ʒ.ij.cū aqua calida.Et aliqui addunt galange zedoarie
añ ⁊c. Decoctio ſerapionis ad idrpoicos qn̄ nō ē febris
℞.camedreos cāepitheos petroſilini iſopi ſicce ſquinā
ti ſpice rōane delegenſiter ⁊ eſt ſaguelſera ſil eleos: ana
℥.i.mirre gentiane epithimi dauci:ana.℥.ſ. aloes ſuco
trenſis.℥.iij.decoquantur cum lib.x.aque donec rēa
neat tertia. Colentur ⁊ dentur in potu ex ea ab.℥.ij.vſ
que ad.v.ſecundum quantitatez virtutis vniuſcuiuſq;
Alia cum ſerapino: ⁊ ſoluit cum virtute.℞.ſerapini ſex
taria.ij.opponaci armoniaci ariſtologie longe:ana.ʒ.iij
turbit mezereon ana.ʒ.ij.eupatoꝛij aſſe:fumiterre collo
quintide interioꝛis calamenti ireos mirabola.citrinoꝝ
radicum lilij celeſtis ana.ʒ.i.cepe ſquille.ʒ.ij.terant' om
nia: ⁊ infundantur cum zucharo: ⁊ ponantur ad ſolem
vij.diebus deinde colentur: ⁊ dentur ex eo omni die.℥.
ij.vel.ʒ.iij.conferunt enim valde.emplaſtū contra om
nem ſpeciem idropiſis.℞.farine oꝛdei ⁊ confice cū ſuc
co ebuli ante ⁊ emplaſta. Balnea termarum: ⁊ pꝛopꝛie

ſicca ⁊ ſũoſa: ⁊ que ex aquis ſalſis nitroſ ſunt idropicos
iuuant. Et ſunt de vltimis prout tolerat virtus. Quot
ſi non inueniatur in regõe artificialiter conſtruantur ſic
In ti: clauſa ſit tabla vna perforata in medio eius plu-
ribus foraminibus in qua ſtet patiens: ⁊ infundo ſit aq̃
ſalſa decoctionis calamenti origani rute ſauine iſopi ⁊ i
illam proiciantur lapides morales igiti: ⁊ recipiat fumũ
tina exiſte bene clauſa: ⁊ cooperiatur donec ſudet. Alij
faciunt buliri predicta in caldaria bene cooperta: vt nihil
expiret ⁊ habente cõcaua per quam fumus: ⁊ vapor per
uenit ad tinam bene coopertam in qua patiens ſtat. ⁊
ſudet ibi fortiter quantũ vult ⁊ tolerat vt ſuperius dic
tum eſt. Emplaſtum contra inflationem tibiarum: ⁊ ẽt
ventris idropicorum. folia vrtice conterantur: ⁊ tepeſca
emplaſtentur prodeſt. Idem fomẽtentur tibie ⁊ euapo-
rentur cum aqua maris vel ſalita decoctionis tribulo-
rum marinorũ camomille ⁊ radice ebuli. Diaſcorides
narrat de quodam qui cura habuit inflata cui fecit em-
plaſtum de fimo columbino farina ordei ⁊ aceto ⁊ libe-
ratꝰ eſt. adde ſandaracha ſi vis. Et ſi rubor ibi appareat
femina cõmunia vetera cum oleo roſaceo commixta ꝓ
ſunt. ⁊ adde ſi volueris memite.

Capitulum. xiiij. de fluxu epatico.

Qoniaz fluxus epaticus ex exeũtibus a cor
pore ⁊ q̃ ab epe fluit: ⁊ exit de corpore vt eſt
ſuperius dictũ aut per nares ſanguinis fluxu
aut per os vomitu aut per poros ſudorẽ aut
pertenes ⁊ veſicam vrinam aut per inteſtina exit per q̃
exiens vltra modum conſuetum proprie dicitur fluxus
ventris ideo vſq; ad ſummam de medicinis egritudi-
num inteſtinorum cum de medicinis fluxus ventris lo
quemur xp̃o preſtante dicere poſtponimus.

Capitulũ xv. de ictericia citrina.

Eicterícia citrina: ⁊ medicis eius vſq; ad ſũma
quartã cum de medis egritudinum ſplenis ſer-
monem afferemus dicere reſeruamus.

Sequitur ſumma vlti-
ma particule
tertie ſectionis prime de egritu-
dinibus ſplenis continens capi-
tula quattuor. Capitulum pri-
mum eſt prohemiale ſermo gene
ralis in ſplene ⁊ egritudibus eiꝰ
Cap. ſcõm de oppilatiõe ſplẽis.
Capitulum tertium de apoſtematibus ſplenis.
Capitulum quartum de ſpeciebus icteritic.

Capit. primum generale de egritudinibus ſplenis.

Alienus inquit cõmentari ⁊ exponere quid
circa generationẽ humorum in epate con-
tingere dicant antiqui exempla lʒ addiſcere.
Vinum vtiq; nouiter intelligere expreſſuʒ
ab vuis nõ colatuʒ ⁊ buliens ⁊ alteratũ a calore qui i ip
ſo eſt: demũ ſecũdum ſui tranſmutationẽ duas gnãtas
ſuperfluitateſ in eo eſſe appebit. hãc quidẽ leuiorẽ ⁊ mol
liorẽ. hãc autẽ tereſtrẽ ⁊ grauiorem: quarũ hanc quideʒ
florẽ: hanc vero fecem vocant quod ex eis depuratũ in
medio exiſtit vinuʒ. Similiter ⁊ i generatiõe ſanguis i
epate alterato chilo: ⁊ tranſmutato a calore epatis eſt vi
dere in eo duas gnãri ſuperfluitates vna ſupnatãtẽ vo
catam coleram ſpume aſſimilatam feci vocatam mlãʒ: ⁊
qđ depuratũ ẽ ab eis mediũ ſanguinẽ aſſimilatum vino
depurato ab illis: a quibus depuratum oportet eſſe ſan
guinem naturalibus exiſtentibus pro pte ⁊ etiam factis
in naturalibus per aduſtionem propter dictam ſuperiuſ
cauſam capitulo primo huius antequã in alimentũ trã
ſeat ipſorum membrorum. Ad huius autem mundifi-
cationem artificialis natura duo creauit membra: vnuʒ
qđ proprie amaritudineʒ rẽcte colere naturalem ſibi ad
mixtã trahit. ſ. veſicam felliʒ ciſtis ab antiquis vocatam
que duas tunicas hʒ contextas ex triplici genere neruo
rum ad modũ tunice vnius ortorũ a venis ẽpis ad quã
veniunt ex neruo: ⁊ vena pulſatili. ii. rami. pui a cerebro
⁊ corde. q̃ per porum explãtatum ab eis ipſam coleram
ab ẽpe ſibi impreſſam trahit cuʒ virtute propria vt ex ea
nutriatur ⁊ quod ſupereſt expellat per poꝝ alium qui in pluri
bus hoium eſt vnus mittens coleram ad gracilia inteſti
na ad expurgandum ea nõ ad ſtomacum cum ledat per
eã: ⁊ nauſeetur: ⁊ eius digõ corrumpatur. In quibuſdã
etiam duplex eſt ſiue biſurcatus. ⁊ per vnum mittit cole
ram ad inteſtina: ⁊ per aliũ ad ſtomacũ nõ i vacuũ eius
pp̃ dẽaʒ cãm: ſed inter tunicas eius ad faciendum: ⁊ ad-
iuuandum digiuã. Et in quibuſdam eſt ãplior primus
vt in Audio phõ ⁊ in quibuſdam ſecundus vt in ſabio
ſacerdote: vt recitat. G. At quoq; creauit membroruʒ
quod ꝓprie trahit feces eiuſ. ſ. ſplñ: quod adhuc eſt vt fe
cem ſanguinis naturalem ⁊ innaturalem ſemp trahit cũ
virtute propria per poꝝ coniunctum epatis venis a par
te concaua qui in venis pulſantibus en eo digeritur vt ex
ea nutriatur ex ſanguine ⁊ ſua ſubſtãtie raritate recipiat
cum ſit groſſa ⁊ retinet donec digerat ⁊ quod ſupereſt
remandet per alium poꝝ ad ſtomacum vt cuʒ alijs ſuis
ſuperfluitatibus expellat qui in hoie figure eſt clipeaſ
ſicut in porco ligoſe ⁊ coopertus pellicula orta a ſiphac
⁊ diafragmate: ⁊ ſuſpenſuſ pãniculis coſtarum q̃ſi liga-
mentis a parte ſiniſtra ad contemperandum calitatem
cordis ſua frigiditate. Si ergo deficiat mundificatio ſã
guinis ab illis ſuperfluitatibus totaliter vel pro parte:
ſiue propter cauſam membroruʒ. ſ. debilitatem epatis ex
pellentis ⁊ ipſorum. ſ. fellis ⁊ ſplenis trahentium ſuum
propter cauſam in poris per quos ab epate trahunt. ſ. op
pilatione ſiue per cauſam ſuperfluitatum: q: ſit amplior
q̃ꝑ trahere poſſunt: remanens colã rẽcta cum ſanguine
in epate facta apoſtema euenire in eo vt ſuperius dictuʒ
eſt: vel tranſiens de eo cum ſanguine per venas facta oc
caſione aliqua intranſpirabilis putreſit ⁊ accendit feb.
tertianam continuam vel cauſoneʒ veniens ad lacertos
⁊ ſubcutaneas partes putreſcã accendit fe. tertiam inter
polatam: vadens ad cutim diffuſa in ea cum ibi tranſpi
rabilis ſit per poros eius facit ictericiam citrinam. Col-
lecta in aliqua ſui parte: facit eriſipilã: ſi aduſta facit eriſi
pilam ⁊ vulneratiuam ſeu carbunculuʒ ſicut in cerebro
carabitũ. Similiter intelligas ſi malitia cum ſanguine
mixta permanſerit facit enim egritudines ſimili modo
ſecundum genus ſuum. In epate permanẽs facit cliro-
ſim vel ipilatõeſ in totum corpus vel hĩtudinem lacerto
rum diffuſa ſi fuerit aduſta facit lepram ſi in cute ſit diffu
ſa facit ictericiam nigram ſi in vno membro collecta nõ
aduſta facit duriciem ſi aduſta quantum ad parteʒ gro
ſam facit cancrum: quantum ad ſubtileʒ antracẽ. Si vo

trahant ꝑfecte non tñ ex eis quod ſupereſt pñt expellere
ad ſtõacum ⁊ iteſtina ſiue ꝑꝑ cãm exñtẽ i mẽbris.ſ.felle ⁊
ſplene ⁊ epe .ſ. debilitatẽ accñtẽ eis ſiue ꝑꝑ cãm exñtẽꝫ i
poris ꝑ quos excernũt ⁊ mandãt illas puta opilatiõꝫ ſiũ
cãꝫ exñtẽ i ſupfluitate:q: ſit amplio: ꝙ expellere poſſint
rẽanẽte in eis neceſſe eſt ip̃a membra igroſſari ſi vacuum
ſit collecta ⁊ apoſtẽari ſi colligetur in poroſitate ipſorum
⁊ cupũ. Et cum cõuertat̃ i vẽtũ neceſſe ẽ ip̃m iſlari ⁊ cũ
ſplẽ ingroſſatur corpꝰ neceſſe eſt ſõtiliari ⁊ econuerſo vt
ait hypo. Et illud ex triplici cã: vna qñ deſtruitur vir-
tus ep̃is vehemẽter cũ ꝯtrarietate hũoris quare minora
tur gnõ ſanguiſ. Secũda ẽ q: cũ ħ attrahit õ ſangiue bo
no corpis illius infert rem ꝑlãm ꝑꝑ magnitudiem ſuaꝫ
Tertia cauſa ẽ: q: ex multiplicatione.mlie ſanguinis re
manẽs ſit ifectuſ quẽ abhorẽt membra ſic nõ nutriuntur
⁊ extenuantur cũ ergo ſplẽ extenuatur accidit ex contra
rijs cãis ex quibus corpus impiguatur ⁊ ingroſſatur.

Si vero tractas ſuperfluitates perfecte nequeãt ſubſtie
re ꝑꝑ defectum contentiue illorum membrorum vel am
plitudinẽ pororum vel ꝓpter multitudinẽ ⁊ malitiã ſu-
perfluitatum tranſiens colã vltra modum ad ſtomacuꝫ
⁊ ſimiliter mẽlia faciunt nauſeam ; ⁊ corrũpunt digõem
ſi ad inteſtina faciunt multum fluendo diſenteria. Jnqt
enim. G.plia diſenteria ex colã ru.fit . Et ſi a colera ni.
⁊ felle inceperit eſt mortalis ait hypo . Si vero tranſeat
colerica ad viã vrine :que ſunt eius eũatorium propriuꝫ
ſecundum Galienum facit ardorem vrine ⁊ deinde vl
cera eorumdem.quod autem ex predictis colligere opor
tet eſt ſcire naturam predictorum membroꝝ.ſ.ciſtis felliſ
⁊ ſplenis op̃ationes: ⁊ iuuamenta:nec nõ ⁊ egritudines
eis euenire poſſibiles cãs quoqꝫ quarũ quedã ſunt pro-
p̃ie ⁊ in ſe ⁊ quedã ex colligantia ⁊ vicitate : ⁊ illud ẽ ad
ep plim. Et ſunt oĩs generis.ſ.mala cõplõ debilitãs ſuas
nãles op̃ones:mala ꝯpõ.ſ.oppilatõ ipediens debitam o
p̃ationem eorum ad quã ordinauit ipſa natura ſolõ cõti
nui ad apoſtẽa ſeu groſſicies p̃eter nãm ad quas ſequit̃
plim accñs ſedatiuũ coloris naturalis q facit ad pulcritu
dis bene eẽ qõ icteritia dicitur de quibꝰ dicet̃ per ordinẽ
xp̃o iheſu auxiliãte qui ſit benedcẽs. Et q: p̃edcẽ egritu
dines ciſti poſſibiliter ꝯtingẽtes: ⁊ egritudines ep̃is cui
affixus eſt in cura nõ dr̃nt iõ obmittantur.eſt enim eadẽ
vtraqꝫ cura. Sed de egritudinibus ſplenis plim contin
gentibus ei cum ſit membrorum ab epate diſtinctuꝫ ſpe
cialiter dicere eſt in quarta ſumma neceſſe.

¶ Capitulum ſecunduꝫ de oppilatiõe ſplenis.

Opilatio ſplenis eſt egritudo officialẽ veni
ens in vijs ⁊ poris eius ꝑ quos trahere ⁊ ex
cernere hꝫ fecem ſanguinis ab epate,quatenꝰ
mundificet̃ ⁊ conueniẽs fiat alimento mem
brorum . Et eſt triplicis ſp̃ei:aut enim eſt in poro qui eſt
inter ipſum ⁊ epar per quem habet trahere ſanguinis fe
ces ab ipſo:aut ẽ in poro qui eſt inter ipſum ⁊ ſtomacuꝫ
per quem quod ſibi ſupereſt mandat illi:aut in vtroqꝫ.
Cauſa autem ipſius ex cauſis oppilationis epatis ẽ ma-
nifeſta ⁊ plim ẽ coartatoria. Cuius cã vt precedenti caplõ
dictum fuit eſt humor mlicus feculentus : ⁊ luctuoſus,:
quem trahere habet: ⁊ excernere ſua multitudine ⁊ groſ
ſicie nõ potens tranſire per poros illos:ſed remanet ob-
ſtructus in eis . Et quandoqꝫ eſt attenuatoria ex ſiccita-
te : ⁊ punctione colere : vel ventoſitate vicinorum vel
apoſtemate comprimente. Et raro eſt carnoſa. ⁊ cum eſt
nõ ſperat̃ cura. Signa vero oppilatiõis pororum diſtin
cta ſũt nã ſi quidẽ oppilatio ſit in poro ꝑ quẽ trahit exte-
nuatio erit in ſplene. Et ẽt ſi ſit in vtroqꝫ magis: nec pro
tãto corpus erit pigue:ſed extenuatũ magis ꝑꝑ ſanguis
ipuritatẽ ⁊ maiorẽ infectionẽ ⁊ p̃dcã accñtia ꝯ[illegible] ebunt i
alijs mẽbris ⁊ vniuerſo corpe: ⁊ cute. Si vero ſit in po-
ro ꝑ quem illã excernit : ⁊ ad ſtomacũ groſſicies : ⁊ du-
rities cũ grauedie appebit in ſplene nõ ex natura: ⁊ diſ-
põe mẽbri:q: ſit ſtrictorum poroꝝ: vt ep cum ſplẽ rare : ⁊
mollis ſubſtãtie exiſtat: ſꝫ ex natura ſubſtãtia hũoris ob-
ſtructiſ: ⁊ detẽti q groſſus ẽ ⁊ tereus ſicuti. G.dixit. Et i
vtraqꝫ ẽ defectio appetitus ⁊ vrina magis ſecũdũ plim:
⁊ egõ quaſi cõſucta minus ſecũdũ diuerſitatẽ poroꝝ. Si
enim in primo poro ꝑ quem trahit : ſit oppilatio omnia
erunt minora . Et ſigna cauſarum ⁊ mõrũ alioꝝ ex dic-
tis in oppilatione ep̃is ſũt nõ . Signa vero ventoſitatis
⁊ apoſtematis infra dicentur.

Cura oppilationis ſplenis ſicut cura aliarũ
egritudinum eius generaliter ex cura oppila
tionis ep̃is ſuperiuſ dicta ẽ manifeſta. Eadẽ
enim vtriuſqꝫ ẽ in re ⁊ i intentiõe. Cõplemẽ
tum tñ eius ⁊ ꝑfectio: ⁊ fiet qñqꝫ cũ eiſdeꝫ,quandoqꝫ cũ
fortioribus proprijs ⁊ diuerſimode miniſtratis,. Jnquit
ẽnim Galienus nos non inuenimus medias alias que
ſint magis inciſiue ⁊ ſubtiliatiue humorum groſſoruꝫ ⁊
⁊ viſcoſorũ qui ſunt in pectore ⁊ pulmone : ⁊ ſaniei exñ-
tis in pectore nec melioris aptitudinis ⁊ conuenienti ad
maturandum ⁊ iuuamenti ad ſpuẽdum illud quod epꝫ
ꝙ predicte . Et de ꝓprietate earum eſt huius vt apiant
oppilationem ep̃is ⁊ mundificẽt venas eius: ⁊ faciant ſi
mile illi in ſplene qñ oplõ nõ ẽ vehemẽs:qñ oplõ qñꝫ
ẽ in ſplene vehemẽs indiget medis fortioribꝰ iſtis ſicut
ſunt ridix ⁊ cortex capparis : ⁊ radix tamariſci : ⁊ media
noiata grece ſcolopendria ⁊ ſquilla ⁊ herba noiata aſce
leni: cuius expõ eſt mundificatiua ſanguinis,ex eſtio ꝙ
ſit cortex ſalicis vel fraxini. Et cõuenit tibi vt ſit vſus vi
niſcuiuſqꝫ earum diſperſis. Medie enim ſpleni appro-
ximande ſunt cum aceto. Ep̃is cum ſirupo acetoſo ⁊ aq
or. Jn pectore ⁊ pulmone cum aqua mellis ⁊ kiſt or. ſꝫ
oportet ꝙ ſint medie mãeꝝ reſolutiue ſplenis magis ſtip
tice medis ep̃is propter ſubſtantie raritatẽ ſplenisꝰ vt di-
cit G. Specialiter qñ plim coartatoria eſt cura eius eſt
quattuor res prima eſt eũatio .ſecunda pori expurgatio
tertia ponit ſtudium in vita quarta eſt accñtiuꝫ correctio
Eũatio eſt duplex pima eſt cãe retente in ep̃e ⁊ venis.ſa
cauſe oppilationis ⁊ retente in ſpleñ.,. Primaꝫ complẽt
ſi cuꝫ mlico humore peccare ſanguis appareat ꝙ tumor
venarum illarum partium proprie indicat flebotomia
de baſilica.primo.deinde de ſaluatella ſiniſtre manus q́
tamdiu ſluat ꝙ diu reſtringetur per ſe ſi natura corpis
tolãbit vel ſlõia de ſaphena loco eius vel aptõ venarũ
emorridaliũ ꝓpriũ ſi retẽtio ſanguis mẽſtrualẽ vel emor-
ridaliũ p̃ceſſerit. Jnquit.n. G.mlicis emorrodes ina-
te bonũ. Et qñqꝫ tibi neceſſariũ eſt vt flebothomes gui
deꝫ ſiniſtram.deinde cum eũatione ipſius mlie ꝑ fluxuꝫ
ventris ꝓprie dicente hypo. Spleneticis diſenteria ſup
ueniens bonum. Que ſi ꝓlõget̃ accit ei idrops: aut lic-
teria ⁊ peũt ſplenetici . Spleneticus autem ẽ q duriciẽ
⁊ groſicie hꝫ in ſplene dicit. Albo. Scõm eũationeꝫ cãe

obſtantis ꝯplent.eūones cum medicinis educeꝛ̄ hūtibꝰ
hūoꝛē mīcū a ſplene ꝓprie ſimplicibꝰ ⁊ ꝯpoſitis q̄ ī dicē
tur:ꝑmiſſiōe mediaꝝ maturātiū ⁊ apiētiū hūoꝛē ⁊ inbꝛo
rū q̄s dicemꝰ. Et vltio cū medis reſoluētibꝰ ipꝫ de loco
qbꝰ mollificātia ſūt ꝑmittēda vl' ꝑmiſcēda vt infra diceꝛ̄
Medicine vͦ ſimplices qbus ē maturatō ⁊ apio ſūt a
pertiue icīſiue ſubtiliatiue ⁊ abſterſiue. Et harum q̄daꝫ
ſunt tales a ꝯplone:q2 ſūt tpate calie ⁊ ama.ſtipti.⁊ con-
ſortati.q̄dā a ꝓprietate ⁊ ꝯfortatiue. Que vͦ ſūt tales a
ꝯplone ſūt duplices:q̄dā leues ⁊ quedā fortes ꝟtute:le
ues camedreos cāepitheos cicera:ſuccus caulium dome
ſticorum:acorus:aniſum:agnus caſtus ſcolopendria ca-
nabil poliū aſpargꝰ nil.acetoſa:anetū eupatoꝛiū bede-
guar feniculus:aſſe.ſpica calamētū ⁊ ſimiles. Fortes ſūt
naſturtiū volubilis ſemē raſāi ⁊ ſinapis praſſium lupne
iuniperus fructꝰ rubee tinctoꝝ q aperit ⁊ mundificat a-
ꝓprietate ſqlla oxiel eiꝰ:⁊ ē vltia. Leuibꝰ ḡ vteꝛ̄ ī oppi
latonibus leuibus ⁊ fortibus ⁊ ꝯpoſitꝭ fortibꝰ. Auiq.n.
G.fōti īfirmitati foꝛt media occurat. Cū ḡ ſi mā appue
rit digō cūabis cū epithimo:an.ʒ.iij. vſqꝫ ad.v.cum ſiru
po acetoſo ē cum reiteratione educit,n.id quod ē i ſple-
ne:⁊ detūeſceꝛ̄ facit illū vel armoniacū cum ſirupo aceto
ſo ⁊ decoctione lupinoꝝ ⁊ cappaꝛ̄. vel ſuccus eius educ̄.
n.mālꝫ groſſaꝫ ⁊ ſeqꝛ̄ ſanitas:⁊ radice lilij vel vrina ⁊ lac
te camellaꝝ nutritaꝝ ex ſcea aniſo ⁊ feniculo. Secundaꝫ
rē ꝯplent ꝯfortatiua ex cibis.⁊ potibus q̄ ī dicentur. Et
medic operātes illud a ꝓprietate ſūt tales.ſ.ſumac ſemis
portulace.ʒ.ij.cū aceto:aut corali valde decocti:aur.i.cuꝫ
ſirupo acetoſo. Et emplaſtū de cucurbita tenera:aut cu
curbita ipſa teratur poſt exiccationē ⁊ bibantur ex ea.ʒ.
ij.cum ſirupo acetoſo⁊ ſemen cāne cuſcute:⁊ folia ſalicꝭ
⁊ ſemen acetoſe: atriplicis:⁊ fructus tamariſci:⁊ folia eꝰ
⁊ plmo vulpis ⁊ ſplen aſini ſilueſtris ⁊ pulli eqni exiccati
⁊ epipiꝰ exiccatū.ʒ.ij.cū ſirupo acet. Medic̄ ꝛ̄ſoluētes
ſimplices ſunt predicte operantes a compulſione: quas
per te eligas:⁊ ex eis componas prout te inuitat neceſſi-
tas:⁊ alias infra dicemus:⁊ etiam mollificantes. Secū-
da res completur cū eūone partis ſeu expurgatione pōi
oppilati:ſi.n.ſit in poro qui ē inter ipſum ⁊ epar ꝯpletur
apertio cū leuioꝛibus: ſꝫ in poro q eſt inter ipſū ⁊ ſtōacū
ſeu in vtroqꝫ ꝯpletur cuꝫ fortioꝛibus ꝑdcis ſilr ⁊ in ciſti.
Tertia res q̄ ponit ſtudiū ī vit ꝯpletur cū ordinatiōe ꝛ̄
gimis in cibo.⁊ potu. Et ē vt ibi ſint leues ⁊ pingues ex
iuribus ⁊ carnibus ꝑparatis cū ſubtiliātibus:⁊ calefaciē
tibus cū equalitate vt cappaꝛ̄.cum aceto ⁊ reliqua q̄ ſci-
uiſti ē. Et potus ſit ſic aq̄ i aqua extictū ſit ferꝝ ignitum
multotiens:⁊ vinum ſubtile. Et breuiꝛ̄ i alijs rebꝰ ap ꝓ-
piquat regimi oppilatiōis ep̄is. Quarta res.ſ.accūtium
correctio ⁊ ꝓprie duriciei ac ſplenis doloꝛ̄ q̄ nūc diceꝛ̄
Alioꝝ vͦ accūtiū q̄ i mēbris ⁊ toto corpe ꝯtigūt ex ea ī
ſectiōe ſa ⁊ tertia diceꝛ̄ vbi ḋ vnoquoqꝫ caplꝫ facienꝰ ap
propiatuꝫ. Sciendū ḡ q̄ duriciei ſplenis ꝯueniētia q̄
dam ſunt ſimplicia ⁊ quedā ꝯpoſita. Et pⁱmoꝝ q̄dā ſūt
opātia a ꝯpulſione q̄dā a ꝓprietate. A ꝯpulſione ſūt mol
lificātia hūida ⁊ tpate calida:⁊ vnctuoſa vt fenugrecum
ſemen lini.carice:altea ⁊ mucilago eaꝝ:⁊ radic. filicum:
malua:⁊ radix lilij:oleum amig.dulcium ⁊ amararum
de lilio iſopus humida ⁊ ſimilia. Unctuoſa vt pingue-
dines adipes omnes:⁊ ꝓprie galline:anatiſ:anſeris por
ci ⁊ vituli ⁊ medulle ipſoꝝ:⁊ alia ē in cura apoſtematiſ

dicta.h.n.iuncta mollificant ⁊ reſoluendo extenuant.
Operantia a ꝓprietate ſūt vrina ſplenetici:q̄ bibita ē mi
rabil'.decoctō nucis cōis:vel capilli cum aq̄ ⁊ aceto ſum-
pta valꝫ duriciei:⁊ ſuccꝰ caul'cum ſucco de paſſis ⁊ de-
coctō foliorum ſetaragi cum aceto bibita confert valde.
Et ſcolopendia confert magnifice ſūpta cū oximelle fa
cto ex decoctione folioꝝ eius diebꝰ.xv. Spica cū vino
bibita oſtracuꝫ puꝝ cum aceto bibitum hēc q̄ū bibiꝛ̄ cū
aceto mixtum i pondē.ʒ.ij. acorꝰ ꝯfert groſſiciei ⁊ exte
nuat ipm armōiacuꝫ ⁊ opopōacū cum aceto more ēpli
ſupponitur ⁊ bibitum cū aceto viſcꝰ cuꝫ calce:extenuat
ſplenem iſopꝰ hūida cum caricis ⁊ baurac confert duri
ciei. Ariſto.cum melle ſup iuncta reſoluit duriciē etiam
ēplm ex naſturcio cum melle. Et fenugrecum ēplm cuꝫ
nitro. Granum viride ⁊ ꝓprie alboti cū deſ reſoluit du
riciē. Cortex raſani cum oxielle ēplus. Sit ēplm ex.ac
calo:centaurea valꝫ duriciei bibita ⁊ ēplaſtata: ſetaragi
.i.tapſia linita ſup ſplenēꝫ extenuat ſinapis extenuat lac
tuca aſinina cum aceto comeſta ⁊ ēplaſtata:ſtercꝰ capara
rum montanaꝝ ꝓprie ēplꝫ ſuccꝰ ēt ſirupꝰ ⁊ reubar.ēplm
⁊ filces. Dolori autē eiꝰ ꝯueniētia ſūt h ⁊ betōica cū ex ea
ſumuntur.ʒ.iiij.cum melle et aceto:et filia. Attēdē āt oꝫ
et nām ſplenis ꝓp iuuamētū eiꝰ in cura ⁊ medic dicte:⁊
q̄ ſplēis in paſſiōibus miſtranꝛ̄:i ꝟtutis vehemētia ſint il
lis ꝓportiōate. Ait.n.G.nigra colera potiōi nō obedit
⁊ i oppilatiōibꝰ eiꝰ maxie nō facile ptrāſibil': duplici.n.
interueniēte alteratione ac mora in trāſitu per artos:⁊ co
artatos meatus piculū eſt eaꝝ exſolui ꝟtutē anteq̄ ad ꝓ
fundū eius deuēiat quod ex naturali ꝯplōe ⁊ diſpōe ſb̄e
ac ꝓprietate ſb̄e inueſtigari oꝫ. Que.n.calā ſūt ꝯplone ⁊
ſilia ꝓprietate ſe inuicē trahūt:⁊ trahunꝛ̄ ſic velociꝛ̄ pene
trabiles ſiūt ꝓprie ſi adſit ſb̄e diſpōe ⁊ ſbtilitas:q̄ vͦ ꝑ
rium coopatur āt ars vt inquit hebē meſue cū tritura ꝑ
mixtiōe ⁊ corpis ꝑparatiōe.tritura vt ſi ſint groſſe ⁊ ſoli
de ſb̄e teranꝛ̄ ſubtiliter ſic alcohol.ꝑmixtiōe.ſ.cum aceto
vel ſirupo acetoſo quod facile eſt:ptranſibile ſubtilitate
ſb̄e ſue ⁊ virtute groſſiciē ſubtiliat humoꝝ viſcoſitatē i
cidit ⁊ poros ripticādo exſtractat. Corporis ꝑparatione
vt pleno corpe:ſed ieiuno vel appetētī exhibeanꝛ̄:⁊ poſt
fricationē vel exercitiū ſeu balneū vt membris inanitiſ ⁊
calefactis velociter atrahanꝛ̄. Sirupus extenuās ſplenē:
⁊ apiens oppilatiōes eius. ℞.epithimi:corticuꝫ radicis
cappis:ſcolopendrie: ⁊ fructus tamariſci corticis ſalicis
rubee:ireos:aſari:acori:an partes eq̄les:decoquanꝛ̄ cuꝫ
aceto forti:deide coletur:⁊ cū zuccaro fiat ſirupus aceto
ſus zuccarinus vel mellinꝰ: ⁊ bibaꝛ̄.doſ.ʒ.ij.⁊ i q̄libꝫ do
ſi ſit.ʒ.i.armōiaci. Eſt.n.mirabilis adeo q̄ ſi ꝑdicte me-
dic̄ denꝛ̄ aliqbus diebus bibere porcellis nō repleꝛ̄ i eis
ſplē. Trociſci exptoꝝ iuuantoꝝ i oppilatiōibus ſplenꝭ
℞.rubee.ʒ.xij.corticuꝫ radicis cappis ariſtol.lon. ireos
ana.ʒ.ij.terantur valde ⁊ conficiantur cum oximelle ace
toſo:⁊ fiant trociſci aur.i.⁊ dentur cum aqua abſinthij:⁊
corticum radicis capparis. Dixit almāſor:ſi cum duricie
ſplenis fuerit calitas da trociſcos de agno caſto. ſi ſrītas
da trociſcos de cappare. Confectio trociſcoruꝫ de agno
caſto. ℞.ſe.agni caſti.ſe.tamariſci ſcariole ⁊ portulacaꝝ
ana.ʒ.v.fiant trociſci .iij.cum aceto:de quibus detur v-
nus cuꝫ ſirupo acetoſo. Alij. ℞.folioꝝ raſani recentiū
corticum radicis caparis fructus tamaraſci:ſcolopēdrie
ſqlle aſſate piperis al.ana partes equales.iformēꝛ̄ ex eis

troci.aure.ij.doſ.i.cum ſirupo acetoſo. Sirupus ex in
uentione noſtra contra antiquas oppilationes omnium
viſcerum ⁊ ſplenis ⁊ rectificat ea. ℞.abſinthij: radicis i-
reos: centauree minoris ſcolopendrie radicis cappar. ⁊
fructus eius fructus tamariſci eupatorij aſſe iſopi mon-
tani añ.ʒ.ij.ariſto.lon. ⁊ ro.corticum fraxini diptami flo
rum camomille: aniſi añ.℥.i.ellebori ni.ʒ.i.ſ.maſt.ſerapi
galbani opoponacis: lapidis lazuli preparati ſquame fer
ri mirre electe gummi eder: laudani añ.℥.i.gar.cubebe
macis galange cinamomi añ.℥.iiij.cum quibus aroma-
tizetur ſirupus. In fine decoctionis ſue adde epithimi
ſene agar.añ.℥.ſ.ſucci radicum ebulorum ſucci cucu.aſi
nini añ lib.i.magnet.℥.i.aceti.℥.iiij.zuccari lib.iiij: doſ
eſt ab.℥.ij.vſq3 ad.iiij.cum aqua ſcolopendrie in ſtoma-
co vacuo.quando itur dormitum ⁊ maxime quando op
pilatio fuerit infixa cu3 diuturnitate t͛p͛um in membro
ſanat enim hec medicina ſi deus voluerit. Pillule reſol-
uentes oppillationes e͞pis ⁊ ſplenis ⁊ ad principiu3 idro
piſ. ℞. rauedſeni.ʒ.v.armoniaci ſerapini bdelij: ana.ʒ.
viij.lache.℥.i.opoponaci.ʒ.iiij.mezereon.ʒ.v.turbit; ſpi
ce polij aloes añ.ʒ.v.maſt.ʒ.ij.omnium mirob añ.ʒ.iiij.
lapidis lazuli abluti epithimi ellebo.ni.ſalis indi.añ.ʒ.ij
pigre.ʒ.x.diſſolue gumas in vino ⁊ in forma pillas. doſ
ʒ.ij.cum ſero. Et hi pondus cibi quod aſſumunt hodie
ſumant cras. Dixit Galie.egritudines m͞lice non niſi
forti medicina curantur: q͞m malia non obedit ei. Dixit
Afrayz aqua in aq͞ decocta eſt radix iris remouet oppila
tiones o͞io antiq͞s ⁊ e͞ fortis op͞ationis. Dixit.A.decoc-
tio abſinthij ⁊ centauree mioris e͞ media maxia i remoue͞
do opp͞lo͞nes ſplenis. Educit eni͞ vtranq3 colera͞: ⁊ maxi
me aduſta͞: ap͞it vias adeq͞t ma͞m ad expellendu͞ ⁊ fortaſ-
ſe ꝯfortat me͞bra mittentia ma͞m in valore͞ opp͞lo͞nis. Et e͞
de inte͞tio͞e rei ſe vt ſtomaco ⁊ e͞pi ꝯfortet. Dixit demo
critus fructus edere folia ⁊ gu͞mi eius a p͞prietate remo-
uent oppilationes e͞pis ⁊ ſple͞is antiq͞s. Et fit ex puluere
ſcertaragi: plus laudabilis qui aſſumitur in cibis omni
hora. ℞.p͞leris predi͞c.℥.ij.a͞iſi.℥.i.limature ar.℥.ſ.aur.
boni ʒ.iij.limature eris al.℥.i.magnetis.℥.ij.gar.cube-
be macis zinzi.gummi ede͞.añ.ʒ.i.zuccari lib.ij.doſis.ʒ.
ij. Et ſuperbibat parum poſt pa͞z vini antiq. Et eſt me-
dicame͞ regu͞ ⁊ magno͞z d͞noru͞m. Reſpicit.n.cor ⁊ mem
bra principalia ⁊ generat gaudiu3 ⁊ e͞ medicame͞ diuinu͞
in remoue͞do oppilatio͞es. Medicamen magnu͞ reſol-
ue͞s ſplenem duo͞z ⁊ attenua͞t eius magnitudine͞ ⁊ groſſi
ciem. ℞.armo.ʒ.iiij.florum camo.aneti tama.añ.ʒ.i. car
ui grano.balſ.tamari.rubee añ.ʒ.ij.ſquille aſſate.ʒ.iii.ſco
lo.ariſt.ro.añ.ʒ.ij. Conficiantur cum melle ⁊ dentur ex
eo.ʒ.iij.cum aceto ſic t͞pa ſpata͞e.ʒ.ij.mittantur in.℥.vij.
aceti boni ⁊ buliant vſq3 ad.iiij.ſit doſ medio.añ.ʒ.ij.vſ
q3 ad.ij.cum.℥.ij.ipſius aceti in hora dormiendi. Egre
ditur virtus huius medicamis vſq3 ad profundiſſimas
⁊ abſco͞ſas materias huius membri m͞licas ⁊ violenter o
peratur attenuat ⁊ co͞ſumit materia͞ rebelle͞ ⁊ ſepita͞. Di
xit Abo.accipe veſptilione3 ⁊ decolla ⁊ exicca ipſum ⁊
ꝯtere ⁊ accipe ex eo quantu͞ tollant tres digiti.aut accipe
vij.veſptiliones pingues: ⁊ decolla eos: ⁊ exicca ipſos ⁊
⁊ pone eos in vaſe vitreato ſubmerſos cum aceto forti:
⁊ luta ⁊ dimitte in furno clauſo. Cum ergo decocti ſu͞t
depone.vas extractum donec infrietur. Et deinde extra
he eos ⁊ diſſolue digitis in aceto: ⁊ ſumatur ex eo omni

die in potu pondus.ʒ.ij. ⁊ eſt ſana ⁊ experta medicina.
Inquit Ab.emplaſta vnguenta ⁊ olea ſu͞t ex conuenien
tibus medis egritudibus ſple͞is p͞dictis. Media vo: ⁊
ellin illo͞z e͞: q͞m q͞n͞q3 q͞de͞ ſumit͞ ex ſimplicibus p͞narra
tis: puta q͞: fit e͞plm de ſtercore oui͞u cu͞ aceto vel ſterco-
re capra͞z mo͞tanaru͞ cu͞ aceto: ⁊ q͞n͞q3 ex fece ipſius aceti
q͞n͞q3 fit euaporatio cum ipſo. Et q͞n͞q3 fit cataplaſmatio
cu͞ filtro infuſo in aceto tepido. Et q͞n͞q3 ſumitur ſtercuſ
vaccarum herbas paſcentium ⁊ exiccat͞.dei͞n coq͞t cum a
ceto ⁊ fit e͞plm bonum. ⁊ q͞n͞3 p͞luerizatur ſup ip͞3 ſulſu r
citrinu͞. Et e͞plm cu3 flore eris eſt mirabile. Et ex eis q͞
propiqua ſu͞t equalitati e͞ ſicla d͞cocta cu͞ ace. ⁊ ſil͞r radices
altee. Et q͞doq3 fiunt vnguenta ex armo͞iaco ⁊ ſtercore
oui͞u: ⁊ ace. ⁊ oleo rutaceo. Et olea ſu͞t de amig.amaris
de ſemie agni caſti: de granis narciſci.aut alca͞ne aut fra
xini: ⁊ q͞n͞q3 fiu͞t co͞poſita ex p͞dictis vt e͞ mara͞ maſili co͞is
⁊ maran G. ⁊ mara͞ factum de radi.cap.infuſa in aceto
diebus tot do͞ec lenificet͞.deide exiccetur: ⁊ fiat mara͞ ex
ea cu͞ cera ⁊ oleo de alca͞na: aut aſſuatur nigredo vaſis d͞
cre: ⁊ fiat ex ea cu͞ ſaria or. ⁊ aceto: ⁊ ſirupo aceto.e͞plaſtu͞
q͞m eſt vltimu͞: Euaporatio experta ſ͞3 alchidum. ℞.ru
te cor.radicu͞ cap.abſinthij calamenti origani: añ partes
equales decoqua͞tur in ace. ⁊ infundantur fruſta filtri: ⁊
exp͞mantur ⁊ applicent͞.xx.vicibus. ⁊ cu͞ i͞frigida͞tur au-
ferant͞. Item do͞ec calitas euaporet͞ ſple͞ cu3 vapore aceti
in lapide crudo. ⁊ ipſum filtru͞ infuſu͞ in aceto ca.applice
tur ſup ſple͞3. Et prope decocta ſit ſalicis cortex vel ruta
⁊ p͞pue in balneo. Euaporatio ad ve͞toſitate͞ ⁊ inflatio͞e3
ſple͞is ⁊ e͞t apoſtema͞te͞ in aceto bul.cortex ex cap.ra.ru-
ta agn͞ caſtus: calamentu͞ armo. ⁊ ſpica ⁊ infuſu͞ filtrum
freq͞nter applicet͞. Et eſt raſ. Co͞fectio troci.ad ſplenem
cu͞ calitate. ℞.razia.ʒ.v.lace reubar.ſucci eupa.aniſi ſpi-
ce maſt.añ.ʒ.i.detur cu͞ decoctio͞e radicum: ⁊ ſunt Raſ
Co͞fectio e͞pli ad ſplene͞ cum caliditate. ℞. ligni ſalicis
⁊ folia eius ⁊ tamari.extremitates mirti ⁊ cipreſſi ⁊ ꝯtere
⁊ miſce cu͞ aceto vini: ⁊ eſt Raſis. Emplm ad duriciem
ſplenis ⁊ ventoſitate͞. ℞.foliorum rute.ʒ.x.nitri menta-
ſtri ſicci añ.ʒ.iij.armo.ʒ.vij.armoniacum diſſoluatur in
aceto vel vino ⁊ cu͞ cera ꝯſpſa fiat e͞plm ⁊ ſupponatur: ⁊
e͞ almanſoris. Decoctio ſerapionis ad ſplenem experta
℞.foliorum cap. ⁊ terantur cu͞ ace. ⁊ exprimat͞ ex eis qua͞
titas.℥.ij.q͞ biba͞tur ⁊ dentur tribus dieb͞. Sed pueri
ſuma͞t ex eo poſt͞q͞ expreſſum fuerit ſine ace. Alia ſagua
ſara ⁊ e͞ alfeleſiſ.ſit e͞q͞lis ei.teratur ⁊ exp͞matur: ⁊ d͞tur ex
ſucco eius e͞q͞le ei. ⁊ detur i potu e͞t.ʒ.ſ.armo͞iaci cu͞ aqua
raſani: ⁊ miſcea͞tur cu͞ fece raſani q͞ exp͞ſſus fuit q͞d ſit e
q͞le ei de ſiſamo ⁊ terantur ⁊ fit emplm ex eis ſuper ſple-
ne͞ tribus dieb͞: expertu͞.n.e͞. Dimac ſap.vale͞s ad durici͞
ſplenis ⁊ ſtomaci: ⁊ co͞fert ad reliquas exturas: ⁊ apoſte
mata ca͞la in eis. ℞.bdelij armo.añ.℥.i.caricarum.v.ſa-
baru͞ paſſularum enuclea.ciceru͞ mellilotí fenugre. ⁊ ſe-
minis lini ca͞moil. alumis farine lupino͞z añ.℥.ſ.olei
rute ⁊ camo͞ilie q͞ntu͞ neceſſe e͞. Infu͞de ficus in mebute-
gi ⁊ aceto die ⁊ noc. ⁊ tera͞tur valde ⁊ miſceantur cu͞ me
dis ſoluantur q͞ ſoluuntur cu͞ mebutegi i͞quo i͞fuſiſti ſi
cus: ⁊ rectifica illud ⁊ admiſtra ipſu3. Aliud armoniacu͞
ſoluatur cu͞ aceto forti do͞ec fiat ſic alcha. line ipſu͞ ſuper
pa͞nu͞ ⁊ epithia. Aliud ſumatur mirra bdeliu͞ armo͞iacu͞
thus e͞q͞li po͞dere ⁊ ſolua͞tur.cu͞ aceto forti ⁊ epithimetur
Sil͞r abſcidatur ca͞ta ſ͞3 q͞ntitate͞ ſple͞is ⁊ linitur ſup ipſam

ſamus mellis ⁊ pulueriȝetur ſup ipſum ſinapi, hũctatuꝫ
nõ tritũ ⁊ epithimetur cũ eo nocte vna. Vnguentuꝫ ex
pertũ ad doloꝛeꝫ ⁊ opilõnẽ ſplẽis ⁊ duriciẽ eius ⁊ dolo-
rem matri. ℞. bdelij. maſti. galãge armoniaci: aloes co-
loſõie mellis cõis: ana. ℥. j. terbẽtie. ℥. ij. ſerapini ſtora-
cis liquide. ana. ℥. viij. cere citri. ℥. iij. ſucci ciclamis ⁊ ab
ſinthij: ana. lib. j. olei camomil. lib. j. butiri. lib. ſ. teran-
tur terenda ⁊ ꝯficiant̃ ⁊ ẽplet̃ ꝯtĩue mollificat. n. ⁊ reſol
uit ⁊ rectificat ꝯplõnẽ eius: dixit Diaſcorides ciclamẽ
ſm omnẽ modũ admiſtratiõis in medicia ꝓbatiſſima in
ſoluẽdo oplõnẽ ſplenis: ⁊ mollificat: ⁊ reſoluit ⁊ attẽu-
at. Et ſuccus eius cũ tñdẽ aceti mollis ⁊ cere pariter. ij
ij. bulli. vſqꝫ ad ſpiſſitudiem eſt medicamẽ exptũ valde
in antiqs oplõnibus eius. Antidotũ ad ſplenẽ ꝓbatiſſi-
mũ. ℞. ra. enule cãpane rafani maioris: añ. ℥. ij. mediãe
corticis tama. ℥. j. floꝝ eiuſdem. ℥. ſ. betõice ſiſimbrij. añ
℥. ſ. liature ferri. ℥. iij. mellis qd̃ ſufficit ſumat̃ bis vl' ter
in die adde ſpice. ℥. j. Neminẽ feſellit vnq̃ ⁊ puluis ta-
mariſci cum ſpica ⁊ cinamomo ꝓprius eſt.

¶ Ca. tertiuꝫ de apoſtẽatibus ſplenis: ⁊ tũore eius.

Poſteã ſplenis ⁊ tũoꝛ preter naturam eue-
niens ei. Eius autẽ ſpẽs ſequũtur numeruꝫ
matericꝝ admodũ apãtum ꝯtigentiũ in ẽpe
⁊ ſimilibus mẽbris ſm plin eſt melancolicũ
durũ pp cãm ſupius in pncipio dictã. Et qñqꝫ eſt fleg-
monicũ qd̃ eſt qꝛ i eo ſũt arterie ⁊ vene ꝯtientes ſangui-
nem qui ꝑter naturã influens ⁊ in ſubſtãtiã ſplẽis colle
ctus flegmonẽ facit. Et aliqñ eſt flegmaticuꝫ molle: ſed
raro pp flegma groſſum aggregatum in ẽpe ex indigõe
vel mẽbro catarizãte illi ꝑ poꝛ. occultos ad eius mollicieꝫ
adiuuat ſubſtãtia eius mollis ⁊ cũ caleſiat ſiml: cũ melã
colia a tepida caliditate accñte ei fit vẽtoſuꝫ ſi colligatur
Si vo in vacuo fit diffuſa vel iterclusa facit iflationem.
Colericũ vero rariſſime accidit cole. n. ſi ſup excreſcat i
ẽpe tranſmittitur ad ciſti nõ ad ſplenẽ. Oppilatiõe vero
in poro ciſti ꝯtĩgẽte vt nõ poſſit trãſmitti ab illius tranſi
tur cũ ſanguine ꝑ venas ꝙ in ſplenẽ mittatur ſplene re-
pugnãte illi ⁊ natura ſui ignea q̃ de cẽtro ad circũferen-
tiã ſemp mouet̃. Et ſi ꝑ venas ⁊ arterias trãſeat ⁊ i illis
obtũditur ⁊ alteratur: inſpiſſaturqꝫ ſplenis frigiditate:
⁊ hũoris melãcolici in eo cõtẽti qꝛ nõ remãet colericum
ſed traſmutatur in duꝝ. Cauſe eius ſũt note ex dictis
hic ſupra de apoſte. ẽpis cui delatõe ſeruit. Et ex cauſis
eius eſt flebo. plurima ⁊ cõuẽientia circũſtãciaꝝ eſt cau
ſa exterioꝛ. Et qñqꝫ fit ꝑmutatiõe apãtis epatis cũ eius
materia trãffertur in ſplenẽ ⁊ ẽ melius ꝙ ſi ecõuerſo fi-
at. Et qñqꝫ cõfoꝛtatur ſplen ſubito ⁊ educit ei⁹ materiã
ſeculẽtã ⁊ euadit infirmus. Et eius eductio eſt qñqꝫ per
fluxũ ſanguis naris ſiniſtre: qñqꝫ ꝑ võitũ: qñqꝫ licet ra-
ro ꝑ vrinã: ⁊ qñqꝫ ꝑ ſeceſſum. Et ſigna ei⁹ abſolute ſũt
ſigna oppilationis ſupius numerata: ſed ſũt cuꝫ doloꝛe
grauatiuo pp tẽſionẽ ſuſpenſorij: qꝛ ſe extenditur vſqꝫ ad
furculã ⁊ ꝯpatitur diafragma ex quo ſeqtur malitia i an
helitu ⁊ fit velox freqũẽs ⁊ interceptus: ſicut accidit pu-
ris qñqꝫ ploꝛãt ⁊ eſt cũ melãco. ⁊ qñqꝫ cũ riſu. Et cum
eſt flegmonicũ eſt minus duꝝ cũ inflatiõe ⁊ fe. ⁊ maioꝛi
doloꝛe. Et magis cũ eſt colericũ: ⁊ eſt cũ alienatiõe: eius
aũt qd̃ eſt flegmati. ſig̃ ſũt ꝑdictis oppoſita. vẽtoſi vero
ſig̃ ſũt abſqꝫ ꝗuitate ⁊ cum ꝑmit̃ tactu reſiſtit illi: ⁊ ſõat
Cura apãtũ ſplẽis ex cura oppilatiõeꝫ ipſius ⁊ apãtum

epatis inoteſcit. Curã ergo illoꝝ ꝓſeq̃re ſꝫ illoꝝ itentõ
nes ⁊ modos. Et ꝯpleas cũ appꝛopatis ſimplicibus ⁊
ꝯpoſitis q̃ ſũt deſcripta ibidẽ. Et ex appꝛopꝛiatis i apo
ſtẽate calõ eſt alumẽ in eo. n. eſt inciſio aliqua cũ q̃litate
eq̃li ⁊ ſtipticitas ⁊ virtus ſtratis: q̃re oꝫ vt miſceatur cuꝫ
medicinis eius apocruſticis ⁊ reſolutiuis. Et acetuꝫ ẽt
eſt ex illis ⁊ aqua folioꝝ ſalicis ⁊ folioꝝ algarab. ⁊ aqua
poꝛtulace ⁊ capilli vẽeris hũidi. Et ſũere i potu ꝺ ſemi.
poꝛtulace. ℥. j. cõ aceto arnogloſe exiccate ⁊ pulue. oĩ die
coclear. j. ⁊ alia q̃ a ꝓprietate operãtur ſrã ſupi⁹ nũerata.

¶ Cap. quartum de ſpẽbus ictericie.

Ctericia vt dicit Abo. eſt alteratio coloꝛis
coꝛpoꝛis feda. Eſt aũt triplex: citrina nigra
mixta ſeu viridis. Et cã eius eſt quadruplex
ſm q̃tuoꝛ actus interuenĩẽtes ad eius calidi
tatẽ ſe inuicẽ oꝛdiate hñtes ſicut cã ad cãm: ſũt imedia-
ta: mediata magis mediata ⁊ remota. Immediata ſecũ
dũ G. eſt effuſio colere in toto coꝛpoꝛe ⁊ ꝓprie in cute
nec mirꝫ cũ cutis ſm eũ ſit mẽbꝝ oꝛdinatũ ad receptio-
nẽ ſupfluitatum coꝛpoꝛis totius: eſt quoqꝫ illius iſuſio
qñqꝫ cretica: qñqꝫ ſintõatica: ⁊ ſi qdẽ ſit colere citrine fa
cit citrinã. ſi vero nigre facit nigrã: ſi vero vtriuſqꝫ mix
tã ſeu viridẽ opatur. Cũ. n. miſcẽtur duo hũores citrini
coloꝛis ⁊ nigri viridis rſultabit coloꝛ vt dixit Abo. nec
erit tertia ſpẽs ſimplicis ictericie: lꝫ ſit tertius hũoꝛ: qui
naturalr ꝑ venas vadit cũ ſanguie flegma. ſ. albũ coloꝛe
dicẽte hipo. in aflo. Si albo flegmate. Tale. n. flegma ẽ
naturale ꝙ a ſanguie nõ ſequeſtratur: nec ſub ꝓpria foꝛ
ma in alteraꝝ trãſeat i cutẽ vt ꝓpriũ ipꝛimat coloꝛẽ i ea
ſicut colera vtereqꝫ facit. Et ſi flegma in naturaleꝫ ſan.
ſepetur qñqꝫ illud tñ pp ſui viſcoſitatẽ ⁊ groſſitiẽ nõ bñ
eſt effuſibile ꝑ vniuerſa coꝛpis mẽbꝛa ⁊ cutẽ ſiñ ſanguine
q̃re totã cuti dealbare nõ põt lꝫ interdũ diuerſus ⁊ cir-
cũſcriptus in aliq̃ parte cutis illã dealbet ⁊ moꝛpheã al-
bã opatur ſicut mlia nigra q̃ dĩt pp hoc ab ictericia: qñ
moꝛphea ex erroꝛe tertie digõnis fit ⁊ mẽbroꝝ eius: ic-
tericia vero ex erroꝛe ſe ⁊ mẽbroꝝ ipſius: ⁊ ſi qñꝫ coloꝛẽ
palidũ ⁊ plũbeuꝫ in vniuerſo coꝛpoꝛe ipꝛimat naturale
flegma ſuper excreſcens in ſanguine: ⁊ effuſum cum eo
in totum ⁊ curaꝫ illud eſt qꝛ in ſua ſuperexcreſcentia nõ
ſepatur a ſanguie vt trãſiẽs in cutẽ ꝓpꝛiũ: ⁊ ꝑ ſe coloꝛeꝫ
ipꝛimat in ea ſed mixtus cũ eo ipſius coloꝛẽ obtũdit: ita
ꝙ alteratũ cũ eo in nã mẽbroꝝ cutis coloꝛẽ palidũ ⁊ plũ
beũ reddit: q ⁊ ſi nõ ſit naturalis tñ non eſt fedus vt co
loꝛ ictericie cũ nõ tñ a nãli recedat: q̃re ictericiã facere
nõ ẽ dcm̃. Et in ſũa fleg. qd̃cũqꝫ nõ efficit ictericiã albã
lꝫ ſit albũ cũ ictericia vt dcm̃ eſt: ſit alteratio coloꝛis coꝛ-
poꝛis ⁊ cutis totius feda ipm̃ flegma coꝛpus totũ a cute
alterare nõ põt ⁊ ſi alt̃at totã ipi⁹ alteratio nõ ẽ feda. i.
mltũ recẽs a nãli ſicut eſt citria ⁊ nigra vt poſſit icteri-
cia dici. Cã mediata eius eſt effectus mũdificatiõis illo
rũ hũorum a ſanguie in venis: ⁊ epate vt ſupi⁹ dcm̃ eſt.
Cauſa magis mediata eſt debilitas in membꝛis oppila
tio in vijs: ⁊ materia colere multitudo in mẽbꝛis. ſ. ciſti
quantũ ad citrinam: ⁊ in ſplenẽ quantũ ad nigram: ⁊ in
vtriſqꝫ quantum ad viridem. Remota cauſa eſt queli-
bet egritudo debilitans ipſa in attractione ⁊ ẽp in expul
ſione ⁊ propria mala complexio quelibet vt ſuperi⁹ di-
ctum eſt in epatis debilitate ⁊ apoſtemate. In poꝛis op
pilationis cauſa eſt non ex cauſis ꝑdictis in materie ꝙ

titate multa ſeu illorum hũorum ⁊ magis quam per il-
la membra mũdificari poſſit. Talis ſecunduꝫ G.ē du
plex interior.ſ.⁊ exterior. Interior eſt duplex.ſ.materi-
alis.ſ.cibi ⁊ potus q: ſint acuti vnctuoſi ⁊ dulces in vtra
qꝫ vel melancolici ⁊ groſſi ⁊ terreſtreſ in nigra. Et effici
ens vt complexio calida mltũ epatis multiplicans cole
ram citrinam in citrina vel calidam multum adurens
valde ⁊ coleram nigrã multiplicans in nigra: vel cõple
xio totius corporiſ ⁊ membrorũ calida multum ſanguĩ
nẽ in coleram citrinam ꝑmutans in citrina vl' i nigraꝫ ꝑ
aduſtionem ſuo ſuperexceſſu in nigra ictericia vel frigi
da valde totius ⁊ epatis ipſum ſanguinem cõgelans: ⁊
denigrans qui veniẽs ad cutem nigram ictericiã opera
tur: licet cauſa hec ſit rariſſima: ⁊ cum adſit in epate poti
us egeſtionem nigram qualis eſt anguis nigreſcens q̃
ictericiã operatur propter groſſiciem ſui non bene effuſi
bilem in circũferentias cutis: ſed petentem potius cētꝝ
⁊ inteſtinorum infimũ propter grauitatem. Et cuꝫ acci-
derit nõ reſoluitur eius materia cito ⁊ eſt timoroſa. Ex
terior eſt coadiuuans ⁊ eſt per ſe ⁊ ꝑ accidens: per ſe i oĩſ
circũſtantia cõſimilis calida vel frigida cooperãs ad ge
nerationem illoruꝫ humorũ: ꝑ accid ẽs eſt diſpoſitio tẽ-
poris aeris regionis ⁊ ſimilium frigida ⁊ ſicca q̃ caloreꝫ
remittunt ⁊ fortificant in interioribus igniendo vnde hu
morum ꝑdictorum ſequitur ex predictis cibis generatõ
⁊ poros cutis cõſtipant non tantum q̄ per hoc intranſ-
perabiles illos reddat humores: q: ſic febreꝫ accenderet
ſecundum q̄ ad eorum retentionem in cutis ſubſtantia
opetur vt in hieme ⁊ borea: ⁊ i regionibus ſimilibus eſt
viden. Uel eſt ſumptio veneni ſeu morſus aĩalis venẽo
ſi: ⁊ proprie tiri ſanguinem ⁊ hũores corporis ⁊ mẽbro-
rum corrũpentis: ⁊ in citrinum colorẽ: ⁊ viridem cõuer
tentis qui ꝑueniens ad cutim citriam operatur vel viri
dem ictericiam: vnde G. ait. redeamus igitur ad epar ⁊
videamus an in omni tempore epar ictericia exiſtẽte pa
tiatur: ⁊ an ſit ad hoc accidens operans. Dico ergo q̄ð
multotiens epate ſalubre exiſtente: videamus coler am
rubeam diuidi ⁊ ex cuti exire: ⁊ hoc ſecundum criſim
Item ſine criſi ſanguinem cõſpicimus in coleram mu-
tari cum ex peſſima: ⁊ aliena corruptione corrumpit̃ ſic
ex morſu reptilium venenoſorum quẽadmodũ vidi re-
gis miniſtrum cuius officiuꝫ erat tiros capere quodam
tempore a tiro morſum fuiſſe qui tardans ſumere me-
dicinã ſolutiuã mutatus eſt in coloreꝫ praſij. ¶ Signa
ſpẽs ictericie vnaq̃qꝫ ꝑ ſe viſui nõ ẽ: cũ ſit mẽbri exterio
ris coloratõ feda cuiꝰ viſus ẽ iudex ꝓpus. Cãꝝ v̊o ſig
q̃ ſũt occulte oꝫ ſubiũgere diſticte ⁊ ꝓpe rẽotaꝝ iterio-
rũ: q̃ licet ſint poſterioris i ipſius impſſione: poreſ tñ ſũt
in curatione. Eis enim ablatis prompte fit mũdificatio
ſanguinis: ceſſat que effuſio colere ⁊ feda cutis coloratõ
fiens nec non ⁊ facta ceſſabit facile. Inquit eni G. Q̄ð
prius eſt intentione poſterius eſt in operis executione: ⁊
econuerſo recto curõnis ordine procedẽdo. Hoc autẽ
dixit q: inutiliter quis prouidebit febribus ⁊ etiam aliis
diſpoſitionibus: niſi prius meminerit cauſe: cuiꝰ cogni-
tionem cura cõſeſtiꝫ ſequitur vt eſt dictum. Si igitur
cauſa euiſ ſit egritudo queliꝫ: ⁊ maxime cõplo queciimqꝫ
mala: ⁊ debilitans: ⁊ frigida: ⁊ humida ⁊ attractiua ci-
ſtis: ⁊ etiam ſplenis coniecturando cognoſces ex ſignis
predictis diſpõnes epatis: quas plurimũ ſequitur ciſtis

propter affixionem: ⁊ ſplen. propter colligantiaꝫ: ⁊ vtra
qꝫ propter ſeruitium egritudinis debilitant s epatis ex-
pulſiuam. Signa ibidem habuiſti: ipſius ergo preſentia
cũ priuatione ſignorum ſubſequẽtium cauſarum idicãt
illam. Signa vero diſtinguentia inter debilitatem at-
tractiue ipſorum ⁊ ſequeſtrationem epatis ſunt: nam d̃
bilitatẽ attractiue illoruꝫ abſqꝫ debilitate expulſiue epa
tis ſigñt pauca tictura egeſtiõis ⁊ minor ſolita nãli: ⁊ mi
nor tinctura vrĩe cum ꝑceſſione egritudinũ ciſtis ⁊ ſple
nis abſqꝫ egritudĩe epatis. Debile ſequeſtratiuaꝫ epĩs
abſque debilitatem atttractiue illoꝝ mẽbrorum ſigñt añ
ceſſio egritudinum epatis cũ leſione in alijs operationi-
bus eius ⁊ tinctura in egeſtione: ⁊ vrina mior ſolita. Et
quandoqꝫ ſunt ſanguinolẽte ſicut lotura carnis: ⁊ ſequi
tur caceſia: deinde idropiſis. Si v̊o ſit cauſa eius oppi
latio in poris ꝑ quos trahunt ⁊ tranſmittunt ſupfluita-
tes: ſigna erunt egeſtio alba: ⁊ conſtricta in citrina nõ ne
ceſſario in nigr. : ⁊ vrĩa citrina vel nigra ⁊ color obtuſuſ
in ictericia ⁊ ſubito eueniens. Signa vero ſpẽruꝫ ⁊ mo
dorum oppilationis ex ꝑdictis in epate ⁊ ſplenẽ ſũt ma
nifeſta. Signa quoqꝫ diſtictiua oppilationis pororum
ex dictis in oppilatione epatis ſunt mãifeſta cum predi-
ctis oppilationis ipſorum ſignis que percipies abſqꝫ ſi-
gnis precedẽtium ⁊ ſequentiũ cauſarũ. Si vero i cauſa
ſit materia: ⁊ multa q̃titas colere cuius cauſa materialiſ
ſit cibus ⁊ potus ſcies ex reſolutione infirmi ⁊ aſtantiuꝫ
Si vero in cã efficiẽte ſit culpa q̃ eſt mala cõplo calĩa mul
tũ epatis mltiplicãs colerã citrinã vel nigrã ſigna erunt
q̃ ſu ꝑius dicta ſũt in mala cõplone epatis calĩa: ⁊ eſt pau-
latiue eueniẽs: ⁊ cũ hoc videbis in citria citrinitatẽ ma-
iorem nigredinẽ vrinã quoqꝫ rubeã vehemẽtis rubedi
nis donec ad rubedinẽ trahat ⁊ pãnũ talr̃ tigat vt vix re
moueri poſſit ⁊ ſilr̃ egõneꝫ. Et oĩa exĩtia ꝑ nares ⁊ ſu-
dores q̃ſi citria i citria: vel nig̃ i nig̃ vel mixta ex vtriſqꝫ
ſeu viridis in v̊idi ⁊ cõmixta. ⁊ ſi qdẽ ſit ex mala cõplone
mltũ calĩa totius corpis ⁊ mẽbroꝝ ex tactu mẽbroꝝ corpo
ris ⁊ cutis calo͛ iſlato ⁊ vẽaꝝ rubore ⁊ pruritu ⁊ erũt i co
lore ictericie: ⁊ mõ veniẽdi mediocres: tũc ⁊ vrina ⁊ egõ
nãles vl' q̃les i ꝑncipio. Colera.n. mltiplicata i mẽbris tẽ
dit de ſui nã ad circũferẽtias cutis nõ regurgitat ad in-
teriora cũ ep cũ ſuis emũtorijs ſaluũ exiſtẽs egõnẽ: ⁊ vri-
nã nãleſ tũc opet̃ lꝫ i ꝓceſſu cõtigat mutari: ⁊ ẽ ſignũ bõa
q: epĩs ſanitatẽ oñdit qr̃ idrops nõ tīet̃: vñ hip. icterici
nõ valdẽ iſlati ſũt. Et ex his ſpẽꝝ cãꝝ ipſiꝰ ictericie nig̃
⁊ citrie ſũt note. Et erũt cũ ꝑuatiõe ſignoꝝ ꝑcedẽtiũ cã
rũ. Et ſilr̃ ſi ſit cã mala cõplo epatis ſrĩa vel totiꝰ corpis ⁊
mẽbroꝝ ex ſignis cõrijs ꝑdictis cognoſces. Cãꝝ v̊o exte
rioꝝ q̃ ꝑ ſe ſũt: ſũt mãifeſta: cognitiſ eis etiã q̃ per accñs
cãe ſiũt. Et ſi qdẽ ſit venenoſa ſi ab aĩali ẽ morſus oñdit
ſeu pũctio: ſi v̊o a ſũptiõe venẽi ſigñt ipſã ꝑterita ſuſpitio
⁊ ſãitas ⁊ bõitas hũoꝝ ⁊ aduẽtꝰ illius ſbito cũ ꝑuatiõe
ꝑdcãꝝ cãꝝ atqꝫ egõnis: ⁊ cũ vrĩa mordicali vl' ſiſticali
⁊ ſic ireos ꝓpe vl' i coloꝛ ſili erugĩ eris vl' ſucco porĩ ſm
diuerſitatẽ cõplonis ipſius veneni ⁊ ſpecierum ictericie.
Signa vero ipſarum ex cretica vel ſinthomatica effuſio
ne colere ꝓuenientium ſumi poſſunt ex ꝑcedẽtibus cõ-
comitantibus ⁊ ſequentibus. Ex precedentibus quidẽ
nam creticam precedit egritudo acuta epatis vel ſplenis
apta terminari per eam nec fit ſubito ſed ꝑcedẽtibus ſi-
gnis digeſtionis ⁊ alijs ſignis bõe criſis. Ex cõcõmitã

tibus quia eſt cuꝫ bona tolerantia: cum fit ante ſtatum
ſed in ſtatu ⁊ in d te cretica que eſt poſt. vij. nõ ante niſi i
corpore calido ⁊ regione calida vt eſt 'eregio Auerois.
Et non cũ duritie ipocũ. dextri immo cum bõa diſpo-
ſitione ipſius: vnde Hip. ictericia ante. vij. mala in. vij.
vero ⁊. xj. bona ſi dextrum ipocundriũ non durum fiat
Ex ꝯtibus quia ceſſat egritudo ⁊ virtus confortetur.
Inquit Hipo. ſi qualia oportet purgari purgentur
confert ⁊ bene ferunt ſi vero non contrarium. Sed ſin-
thomaticã ꝯtraria p̃dictis ſigna oſtendunt.

Cura ictericie ſinthomatice vt ex predictis ẽ
habitum eſt due res: prima eſt cauſarum abla-
tio ſecunda eſt ipſius alterationis cutis ſede
facte ad naturalem permutatio. Primam
rem cõplent proprie que cãs debilitatis ciſtis ⁊ ſplenis
attractiue auferunt. Cauſas quoqꝫ debilitatis ſeq̃ſtra-
tiue epatis ⁊ venarum: ſiue ſint de genere male comple
xionis cõpoſitionis ſolutiõis: vel apoſtematis: que om-
nia in cura epatis ⁊ ſplenis tradita ſunt. Inquit autem
Abo. ſi fuerit cauſa ictericie in epate ⁊ felle curetur cuꝫ
regimine predicto in debilitate epatis: nam cura ipſius
fellis eſt illa vel ea que oppilationes pororũ ciſtis fellis
aperiunt cauſas earum auferendo quecumqꝫ ſunt que
omnia ſuperius in cura. oppilationis epatis ⁊ ſplenis ti
bi nota fecimus. Et ex proprijs eſt cuſcute que fellis op
pilationem aperit ⁊ epatis: ⁊ etiam omnia amara q̃ quo
niaꝫ aperiunt ⁊ abſtergunt curãt ictericiã. Dixit Abo.
ex conuenientibus attenuatorie ex ſiccitate quam ſignifi
cãt corporis ariditas eſt admiſtratio lenificantiũ ⁊ ſubal
terantium coleram ſicut mucilagines frigide ⁊ ſicut ſebe
ſten ⁊ ſimilia cum oleo amig. Si vero fuerit ex naſcen
tia rei alicuius non eſtimo qð ſit cura: ſi vero fuerit ex
apoſtemate cura eſt cura illius. In coartatoria aſimar ẽ
ex melioribus medicinis ictericie. Et debilior iſta eſt in
qua oppilatio eſt in meatu colere. Et quando cũ op-
pilatione eſt febris tunc atriplices ſunt boni valde quo
niam ſunt aperitiui ⁊ exiccatiui: ⁊ ſimiliter radix lactuce
de qua ſumãtur. ʒ. ij. cum melle: ⁊ ſimiliter aqua cuſcute
endi. lactuce ⁊ mirti cũ rotulo caſſiefi. ⁊ oleo amig. dul.
⁊ amara. Et ex appropriatis in opila. eius ẽ reubar. ipi-
con capili vene. olibanum rubea tinctorum ana partes
equales de quibus detur. ʒ. j. cuꝫ aqua fe. gentiane ariſto
logie coſti podij centauree ⁊ ſimilium ſi non ſit fe. Se-
rapio ait: ⁊ confert in hac ſpecie ictericie vomit⁹: fortaſ
ſe enim aperit opilatio propter motum eius impetuoſũ
Cliſteria quoqꝫ ex polipodio epithio ⁊ thimo in nigra
⁊ abſinthio endi. mal. ⁊ vio. in citrina vel ea que mala e
patis comple. calidam vel frigidam valde alterant ⁊ p-
mutant que etiam ſupra in cura ipſius diximus vel to-
tius corporis in membrorum cõplexi. malam calidã adu
rentem que ibidem etiã tetigimus. Et ex eis ꝓprie ẽ bal
neum vniuerſi corporis cuꝫ aquis dulcibus et frigidis
molificantibus ⁊ rarefactiẽtibus nõ ſtipticis q̃ dẽplãdo
poros iflamant: qualia ſunt vio. mal. lactuce atriplices
mellilotũ coriandrum ſolatrũ aceto. ⁊ ſimilia. Et ex eis
eſt alterare epar cuꝫ ceroto vel epithimate de ſandalis:
⁊ cum ſirupo de end. trociſci de camphora d eſeminib⁹
cõmunibus ⁊ frigidis. Et electuarijſ diarodon ⁊ triaſã
da. ⁊ cum ſeminibus ⁊ ſucco frigidaruꝫ herbarũ ⁊ alijs
frigidis aperitiuis appropriatis que ſuperius dicta ſũt.

Et alterare etiam cor cũ frigidis appropriatis ſupra in
cura ipſius enarratis: ait enim G. cum cor ⁊ epar eſt fri-
gidum totũ corpus frigidum erit. Et vrina rectificabi
tur in ictericia ceſſat: vel que frigidam complexionem
totius corporis mortificantẽ alterant ⁊ calefaciunt ⁊ eti
am epatis interius ⁊ exterius approximãdis. Oportet
autem ne ſubito approximentur ſed paulatim ⁊ cũ cali-
ditate nõ ſuperflua aduſtiua: ⁊ taliter approximata calo
rem naturalem debilem exiſtentem i eis reſoluunt. Re
giminis quoqꝫ rectificatio in cibis: potibus ⁊ alijs non
naturalibus rebus ſit ita ꝙ in contrarium vertatur diſ-
põni materie ⁊ membrorum habentiũ ipſam generare.
Et caro ericij eſt iuuatiua valde propter fortitudinẽ ꝓ-
uocationis mundificationis ⁊ conuenientie ſue ad ep.
Et ex regimine lauante fel ⁊ remouente putrefactionẽ
eius. Et in groſ. illud qð eſt in ep. ⁊ eſt vt cibetur in fri
gidis pane nõ azimo ſale trito ⁊ endi. pluria. vij. diebus
Et ſi quidem ſit a cauſa ventoſa cura eſt ea ⁊ cũ his que
ſupra in cura egritudinũ cordis ex ſimili cauſa diximus
Gali. autem dixit: cum autem ad me veniret qui pun-
ctus fuit a tyro: ⁊ cauſam paſſionis narraret iuſſi cũ ty-
riacam aſſumere: que ſumpta in pauco tempore ⁊ natu-
ralem redijt colorem. Poſt ipſam autem dixit Abo.
bibat patiens aquam malorum macianorum granato-
rum ſuccum endi. portulacharum mucilaginis ⁊ berbe
ris ⁊ omnia in quibus eſt ifrigidatio cũ virtute tiriace ⁊
cordiali. Et in ipſa iam expertus ſum cum accidit i pri-
cipio: ⁊ proprie cum venenum eſt imbibitum: ⁊ bibat
lac aſſidue cum oleo amigdalino. Et ex regimine con-
ueniente ⁊ comuni in ſinthomatica quacumqꝫ eius pre-
miſſa eſt cura ⁊ eſt vt iuuetur cum ꝓuocatione fluxus
ven. ⁊ ſudoris ⁊ confortatione nature. Inquit G. Icte
ritia ante. vij. mala niſi cum de ventre nimia humiditas
exierit. Abo. quoqꝫ dixit ictericia ante. vij. mala niſi ſue
curratur fluxu ventris: aut ſudore naturali: ⁊ natura ſit
fortis. Illud tamen conſideratione indiget: quemadmo
dum de fluxu ventris in pleureſi ⁊ vomitu in principio
diximus. Si vero cretica ſit dimittatur nature: iquit. n.
hipo. ea quorum criſis fit aut facta eſt: non mouere oꝫ
neque nouum facere: ſed ſinere. Secundam rem com-
plent: que materiam colericam in poris ⁊ ſubſtantia cu-
tis ibibitam reſoluunt: ⁊ abſtergunt: ⁊ lauant ⁊ ſic ipſuꝫ
ſecudum naturalem colorem dimitutnt. Quorum que
dam ſunt illam complentia a proprietate: quedã a com-
plexione. a complexione reſolutionem ꝯplent exercitia
temperata fricationes ⁊ proprie cũ aquis ⁊ oleis ex reſol
uentibus materiam ſubcutaneam vt eſt camomilla ire-
os: ⁊ proprie anetum ⁊ ſudorem prouocãtia que in cura
epatis in vniuerſali dicta ſunt. Abſterſionem complẽt
vnctiones cum fricatione proprie ex acetoſitate citri aq̃
acetoſelle ſeminis melonis: ⁊ aqua cucumeris: ⁊ aqua ⁊
aceto. ⁊ alioruꝫ abſtergentium frigidorum ſi adſit fe. vl:
calidorum ſi non adſit quorum ſumma in decoratione
infra faciemus annuẽte xp̃o. Lauationẽ cõplent bal
nea naturalia ⁊ artificialia ex aquis dulcibus ⁊ decoctõ
ne atriplici ſicle tribuli endiuie capilloruꝫ veneris: cuſ-
cu. ane. ⁊ ſimilium in citrina: in nigra vero cum epithi-
mo: thimo boragine: ⁊ bugloſa. ſene ⁊ ſimilibus in mi-
xta cum vtriuſque verumtamen ante introitum balnei
oportet vt ſumatur aqua decoctiõis aſparagi; cicerum:

añ.M.j.que decocta ſit in vaſe vitreato cum.v.veſij
aque ⁊ ſit cum vino mixta ſi non ſit febris: ſi vero adſit
ſola ꝓbibatur ⁊ ſimiliter aque cuſcute cum ſemine apij ⁊
zucharo tabarzet ſi bibatur ex ea ſacratat.i.ē innatia val
de ¶ Verum particularia balnea ſeu lauationes ſunt
ꝯuenientia oculis ⁊ extremitati ipſorũ cũ ſuperfluit :cũ
ſit eis nocuia: et ſint cũ aq̃ feni. celidõce: vſnee: rute: vel
cũ aq̃ tribulor̃ ⁊ mẽte ſolatri: coriãdri ⁊ fructuũ ſrido-
rũ hñtiũ ỽtute abſterſiuã iã dictorũ: ⁊ ſbmergũt etiam
oculi in ea. Et ex conuenĩẽtibus eis eſt ſternutatio pro-
uocata ſecundũ diuerſitatẽ diſpoſitionis eiꝫ calidis: vt
eſt ſuc. foliorum naſturtii: praſii aut ciclaminis: ſicut eſt
vel coctum: vel infuſum in lacte mulieris: deide in ma-
ne expreſſum: aut ſucus radicis rafani vel foliorꝫ eius
vel cum parum calidis vt eſt ſuccus ſicle: vel cuꝫ ſuccis
frigidis: vt eſt ſuccus ſemperuiue ⁊ acetum ipſius quã
do ſugitur naribus: ⁊ tenetur hora vna ⁊ ſtet infirmus
in pila balnei: quoniã eſt bona curatio: motu enim co-
leram de oculo excuti: ⁊ p nares deriuando educt dicit.
G. complentia vero a proprietate ſunt vt ſumatur nu-
cis cipreſſi.ʒ.ii.caſſie lignee.ʒ.iii.⁊ bibantur cum vio an
tiquo: ⁊ deinde balnectur: quoniam minget ictericiam
Item ſumatur fel vrſi cum vino: aut de cornu cerui.ʒ.
ii.aut pulueris ſulfuris.ʒ.ii. Et ex eis que laudantur eſt
vt ſumatur in potu cum vino de lumbricis terrenis exic
catis: quoniam ipſum mundificãt ſtatim. Et ex exper-
tis eſt: vt dentur tales radices acetoſe.⁊ ſtet patiẽs in ſo
lio: ⁊ ãbulet in ipſa hora vna donec calefiat ⁊ ſitiat dein-
de in potu ſumat decoctionem capilli veneris: rubee tin
ctorum ⁊ mente: ⁊ ſimiliter ſi bibatur poſt balneum cõ
fert valde. Et ex ſolutiuis proprijſ ẽ vt perforetur colo-
quintida: ⁊ expell.atur illud q̄ eſt in ea: ⁊ repleatur vio
⁊ buliat ſuper prunas: deinde coletur ⁊ bibatur. ¶ Si-
rupus in materia epatis calida: ſiue refrigerãs epar mẽ
bra ſupercalefacta audaciã fellis ⁊ acumen colere extin
guit: ⁊ omnes morbos febriles: ⁊ releuat infirmum ab
ethica ⁊ icteritia citrina: ſi xp̃s voluerit ſanator omniuꝫ
languorum. ℞.berberis florum boraginis cicoree ſemi
nis portulace: ſcariole: lactucarum papa.pſi.conquaſſa
ti in aqua frigida epatice.ana.℥.i.plantagi.pipinelle ſc
perni.ſolatri ana.M.ſ.ſucci epatice: ſucci cicoree ſca-
riole ſilueſtris ⁊ domeſtice ſucci ſemperuiue: ſuc.apii d
puratorum ana.℥.iii.ſpodi.ſandali.ana.℥.iiii.ſeminuꝫ
communium mũdatorũ.℥.ii.cãphore.ʒ.i.zuchari.lib.
ii.ace.℥.iiii.doſis.℥.ii.in aurora cum aqua frigida caue
ne ſit infirmus cuꝫ oppilatiõe epatis ⁊ ſplenis: ⁊ ſenex
⁊ debilis ſtõaci. ¶ Alexandri ſiru. vtilis habentibus
epar ſupercalefactũ ⁊ coleram exuberantẽ in felle extin
guit ⁊ mundificat. ℞.ſucci endiuie: ſucci plantaginis:
lupuli.fumiter.ana.lb.iii.depurentur: ⁊ buliant aq̃ fõ-
tis in quibus reſideant reubarbari.ʒ.x.ſpice nardi.ʒ.
i.ſ.p duos dies: ⁊ buliant: deinde vſq ad cõſumptio-
nem.lib.iii.deide coletur: ⁊ aqua zucha.lib.i.⁊ ſirupẽ
tur doſis.℥.ii.cũ aqua frigida. Sirupus ex inuẽtione
noſtra ad epatis materiam nociuam: vt expellatur mũ
dificans epar ⁊ malitiam fellis per veſicã extinguit au
daciam colere: fugat febres omnino: rectificat effigieꝫ ci
minitatem oculorum ⁊ ictericiam ex caliditate inflam-
mante ⁊ vrente eo quod membra que ſunt radix egri-
tudinum rectificat ſi deus voluerit. Omnia enim velut
deficiente igne deficiunt ⁊ velut pluuia deficientibus
nubibus euaneſcent: ſi modicũ ſua quieſceret influentia
℞.capil.veneris: cariole ſilueſtris: portulacarum: ſcolo
pendrie: eupatorii: lupulor̃ ſaxifragie epatice: radicis ⁊
folium cicoree: ⁊ florum radicis apii feniculi bruſci ſpa-
ragi ⁊ ſemperuiue tamarindorum: rubi vuarũ cũ teneri
tate ſua alkekengi: vel nenufaris: ſolatri domeſtici ana.
M.ſ.ſemis coriãdri portulace: apii fenicu.bruſci aſpa
raliſſime pulueriꝫatorum ana.ʒ.iiii.florꝫ boraginis vio
larũ pſilii preparati roſarum ana.ʒ.iij.ſandali vtriuſq
calami aromatici ſpodii maſticis ana. dragmam.i.ſucci
plantaginis depurati: ſucci fumiterre: ſucci apii: ſucci ar
temiſie: ſucci pomi acetoſi ſucci ſcariole: ⁊ pomi terra-
nei perfecte depuratorum ana.ʒ.iiii.reupõtici dragmas
quatuor reubarbari electi.ʒ.i.ſ.camphore dragmã vnã
ſpice.drag.ſ.zuchari.lib.quatuor: aceti infecti in muſco
vncias quatuor doſis.℥.i.vſq ad duas cũ aqua cico-
ree vel lactis caprini in mane. Hypocratis ſirupus vlti
mus epati inflamato ⁊ poſſeſſori oppilationum venarũ
℞: florum tamariſci: cãepithcos: berberiſ ana.℥.i.endi.
epatice ſcolopen.lupulo.apii ana.℥.j.ariſto. M.i.ſan
dali al.⁊ ru.ana.℥.i.zuchari: lib.ii.cuſcute abſin.ana.℥.
i. Filius zacharie Modus emplaſti refrigerãtis epar
inflammatum ⁊ fel ⁊ coleram. ℞.ſandali.℥.iiii.ſemper
uiue trite.℥.ii.farine ordei.℥.ſ.maſti.ʒ.i.albuminis ouo-
rum trium camphore.ʒ.ſ.olei ro.⁊ aque ro.ſucci ſolatri
ſucci berbene ana.ʒ.ij.aceti.℥.i.applicentur pmixta be
ne a tertijs vſq ad veſperas. ¶ Sirupus iudei. ℞.ſuc
endiuie ſucci abſinthii ſucci eupatorii ana.lib.i.depurẽ
tur ⁊ addãtur zuchari.lib.i.ace.radicum.℥.ii.⁊ aroma
tiꝫentur cum vtriuſq ſandali ſpo.ana.ʒ.ii.ſpice.ʒ.ſ.va-
let icteri.citrine ⁊ nigre ex aduſtione ⁊ oppilatione: ex
tum eſt. Similiter ſi fiat ex ſuco roſtri porcini: ⁊ ſi pre-
mittatur cum aceto albo eſt efficax: ⁊ expertum. ¶ Ex
cus medicamen magnum in egritudinibus diuturnis
epatis icteritia nigra egritudinibus flegmatis ſalſi ⁊ le-
pra. Recipe fumiter.ſeminis lapa.ſeminis abſin.ſcabi-
oſe ana.ʒ.ix.omnium mirabo.ſine oſſibus ana.ʒ.v.ie-
ralogodion ſucci ro.a.℥.j.thimi epithimi ſene ana.ʒ.vi
reupõtici.℥.j.mãne pulpe caſſie tamarindorum ana.ʒ.
iiij.reubar.boni ⁊ reu.de ſeni ana.℥.j.conficiant. ¶ Si
rupus. ℞.lache ſpo.ana.ʒ.j.ſpartãe.ʒ.j.polipo.aniſi añ
℥.j.eupato.epatice ana. M.ſ.doſis.℥.ſ.cum aqua la
ctis caprini. Vnguẽtũ refrigerãs epar acumẽ fell: ⁊ fe-
calidas magnas. ℞.aſſungie porcie recen.q̃ti.quã vo-
lueris: lana eam cum aqua ca.decies: ⁊ octies cum aqua
frigida: poſtea piſtetur: ⁊ cum ea icorporetur roſarũ.℥.
j.ſãdali vtriuſq ſpo.ana.ʒ.iiij.reubar.ʒ.iii.ſpice.ʒ.j.cam
phore.ʒ.j.cere albe.℥.iiij.olei roſa.ſucci ſempuiue: ana.
℥.iij.coquãtur cum facilitate: deinde coletur: ⁊ pmitte
congelari: ẽ maxĩe efficacie vbi oportet. ¶ Inquit expe
rimẽtator magnus. Succus epatice cum albumine ouo
rum agitato mixtus per decem dies in ieiunio aſſumptus
curat diſcraſiam epatis ⁊ fellis calidaꝫ: ⁊ eſt efficax: ⁊ ap
propriatum in icteritia: ſi deus voluerit. ¶ Inquit the-
ſaurus. Re.ſucci ſpui.depurati partes.x.melliſ.partem
j.aceti partem.ſ.⁊ bulliant ad partem mellis. Ius ſer-
pentis: vt ſupra de cura opilationum epatis poſitum eſt
⁊ expertum in vtraq icteritia: ⁊ ſupercalefactis in epate
⁊ malicia fellis: non ex coniunctione cõplexiõis ⁊ ſubſtã

tie ꝗuis ad bene eſſe ſecūdū aliqd faciāt nec ſtā:nec cō
plexione. Scriptum eſt enim quod tale ex non quali mi
nuit medicinā largitō bonoꝝ naturali:ſ; ſup nāli v̓tute
vtraqꝫ celeſti ⁊ elemētaria:ſicut deus creauit:ſicut que-
dam ē nobiliſſima in rebus v̓tus nō nā hac:ſ; altera nā
nā ignota nō de naturis q̄ ſūt ſub ſole.ſed alterius natu
re nr̄o intellectui ignote. Abo.ſirupus de abſin.curat ic
teriam citrinā: ꝯfortat ſtōacū:⁊ cāmomilla ⁊ kekengi
aqua decoctiōis cuſcute lacha:⁊ ſirupus de mēta:lactu-
ca cū aceto caſſiafiſtu.acetoſitas citri ⁊ ſuccus ro. curat
eā ⁊ albaras:reubarbarū:⁊ aloes cū aqua lactis caprū
vel camelaꝝ. Idē decoctio polij cū aceto curat icteritiā
nigrā:liniū indū bibitū ⁊ linitū ꝓhibet icteritiā nigraꝫ
⁊ ſplenē. Et aſſa adminiſtrata cū ficubus⁊ decoctio ci-
cerū camedros:cāepitheos:ꝯfert icteritie nigr̄. Succus
caulis cū vino de paſſiſuc.radicis pētaphilō: calamen.
ſilueſtre ⁊ radix peonie ⁊ ſiru.ex eis ꝯpoſitus ē efficax ⁊
expertus ſi xp̄s voluerit:ſcolopēdrie oēs ſpice ⁊ vene tin
ctorum cōferūt ictericia ex oppilatiōe:⁊ ꝓpe cū aniſo
⁊ vino albo. Aqua folioꝝ raphani apit oppilationes
epi ⁊ remouet icteritiā reubarbarū:agaricū ⁊ aloes. Si
lius Serapio.medicina ſolutiua q̄ abſtergit ictericiaꝫ
℞.ſcamonee aloes ſiracoſt:ſeminis atripli.ana ptes e-
q̄les terātur ⁊ dētur in potu ex eis.ʒ.j.cū aqua buliente
Idē medicina ſolutiua ad icteritiā valde mirabilis. ℞
ſcamonee.ʒ.iiij.mirabo.citri.ʒ.vj.ſucci eupato.ʒ.ij.terā
tur ⁊ cribellentur:⁊ detur potio.ʒ.ij.ex eo cū aqua ⁊ zu
charo. Serap.medicia ſolutiua ad icteri.nigrā expta ēta
℞.ſuc.ciclamis.ʒ.iiij.al.℥.j.⁊ ſolue in.iij.lib.zuchari:⁊
decoque quouſqꝫ remaneāt due ⁊ dētur in māe. ¶ Itē
alia ad icte.⁊ iceptionē idropiſis:⁊ datur cū lacte camel-
laꝝ vel aq̄ caſei:⁊ ſi illic ē caliditas cū aqua ſola. ⁊ endi.
⁊ volubilis. ℞.ſucci eupa.raued.croci ana.ʒ.j.ſ.lache ſe
mis cuſcu.ana.ʒ.ii.cimarum.ſquinanti:ſeminis citruli:
ſcis, cucu.ſe mis portula.ſcamonee ātiocene aſſate i cito
nio ana.ʒ.j.terātur ⁊ cribellētur:⁊ detur potio ex ea au-
reū vnū.i.cū eo qȯ videtur ex rebus ꝑdictis. Sirupus
ex īuentiōe nr̄a ad epis iſlāmatio.colerā repmit: eiꝰ fu-
rorē in ciſti extiguit:m̄bra totius calefacta infrigidat fe-
bres alterat ⁊ diuturnas abreuiat:⁊ icteri.citrinaꝫ ſanat
ſi deus voluerit. ℞.ſucci endi.ſuc.lu pul.depuratoꝝ an̄
li.i.ſucci apij:ſuc.abſin.⁊ eupato.ſuc.boragis depurato
rū ana.lib.ſ.⁊ buliant in eis pmixtis.v.radices cōcq.ro.
in ace.ana.℥.j.lactucarū portulacarū:papa.endi.ana.℥.
ſ.eupa. ℔.j.coquātur ⁊ colētur cū expreſſiōe:⁊ colā
tur addātur zucha.lib.ij.ace.predictaꝝ radicū ⁊ ſucci ꝑ
natorum maiorū ana.℥.iij.⁊ in pecia rara buliāt ſanda
li vtriuſqꝫ ſpo.ana.ʒ.ij.⁊ qdā addūt cāphore.ʒ.ſ.doſis
℥.ii.cū tepidā in aurō.⁊ premittatur flebothōia:ſi expe
dit. Deinde finito ſiru.miniſtretur infuſio reubar.ʒ.ii.
ſ.in aqua caſei fructuū vel ſucci roſarū:⁊ alteretur epar
cū ſandalis cōibus ⁊ ſuc.ēdi.deide balneū tpatū dulciſ
aque intret ⁊ ſeruato bono regimīe liberabitur:ſi deus
voluerit q: cum tali regimīe libaui mltos ⁊ ē exptum.

¶ Incipit particula quarta ſectiōis prime que ē de me
dicinis egritudinum membroꝝ expulſionis cōtinēs
ſummas.v. Summa prima de medicinis egritudinum
membrorum deſeruientium expulſiōi ſuperfluitatis ſic
ce:vt iteſtinoꝝ ⁊ ꝯ iuuāmēs ca.

Explicauimus hucuſ
qꝫ ſermonē
in medicis egritudinū mēbroꝝ
nutritiōis q̄ ad tertiaꝫ ſpectabāt
pticulā ſectiōis pme.tps ē vt aſ-
ſerāus illā ad eius pticu.qr̄tā q̄
erit de medi.egritu.m̄bro.expul
ſiōis. Sciēdū ꝓut retulit falco ꝙ
explſio ſſfluitatibꝰ ꝓpe debet tāq̄ corpori i vtilibꝰ Cir-
ca ꝙ G.ſūmus medicoꝝ iqt. Et q: ex necēitate cibariſ
ſſfluitas iſeqt organa ad euādam eā nā ꝯſtituit:eiſqꝫ vir
tutes ipoſuit qbus mota alia ꝙ attrahūt:alia nutriūtur
alia expellūt ſſflui.attrahit v̓o ſplē ciſti fell ⁊ reneſ: vt in
pº.c.ſūme ētie ⁊ q̄rte ꝑcedētis tertie pticule dcm̄ ē. Nu
triunt v̓o ſplen ⁊ ciſtis fell:ſic dcm̄ eſt in ſūma ꝑcedenti
vbi de his dixius. Expellūt ſupfluitates īteſtia :veſica:
⁊ vie vrinales. Triplici aūt exiſtēte digōe ac triplici ſſ-
fluitate:q̄ illi ſeqtur neceſſario ſicca.ſ.hūida ⁊ vaporoſa
ad expulſionē ſicce talit a ꝑdn̄o noīate:q̄ digōni pme
ſtōaci iſeqtur:ꝯſtituit ꝓpīe ⁊ pncipaliter nā inteſtia.vi.
numero tria gracilia:⁊ tria groſſa ꝯtinua i ſe ipſa incipi
entia a fundoº ſtōaci:⁊ ꝓtēſa vſqꝫ ad poſtremū fictem lō
ga circūuoluta inuolutiōibus pluribus ligata dorſo li-
gamētis ſtrigentibus ea qbꝰ aducūt arterie vene ⁊ ner
ui plurimū tāq̄ ſenſu plurio indigentes. Cōpoſita ex
duplici tūica neruoſa ſolida:ne rūpanī a ſupfluitatibus
trāſeūtibus hn̄te tria in ſe villoꝝ genera quoꝝ latitudi
nales in intiori tunica ſunt ſituati :in exteriori aliis ſi-
tuatis. Inquit.n. G.⁊ omnia.ſ.organa videbis ſm vil
los mota. Et ꝓpea vnicuiqꝫ qȯ inteſtioꝝ rotūdi.i.lati-
tudinales ſ; alterutrū tūicaꝝ villi ſunt q circuntrahunī
n.ſolum attrahūt nihil ⁊ ſua circūuolutiōe retinēt ma-
gis ꝙ ꝓpria virtute:quoꝝ tria ſupiora gracilia ītrinſe-
ca ſupficie ſūt fulcita hūidi:mucilaginoſa:tria groſſa in
feriora piguedie:ne āmotis ⁊ diſcurētibus ſuperfluis ef
fundātur:primū ipſorū vocatū eſt duodenū:q: lōgitu.
xii.digi.in rem̄ exiens aſtōi fūdo cui ꝯtinuaī:cuius offi-
ciū ⁊ iuuamētū ē vt ſit pōta iferioris meatꝰ ſtōi:⁊ eo clau
ſo teneatur cibus in ſtōaco dōec digeratur pfecte:⁊ ſicꝫ
bus p mēri ſtōꝫ ore apto trahitur ita eo apto expellatur
per eum de ſtōaco ad inteſtia:alia gracilia ꝯtinua ipſi.ſ.
ieiunū ⁊ illeō quibus mltipliciter inolutis teneatur do
nec meſeraice eis affixe multe traxerit eis ſuccū ad epar
cuius ſunt manus:aliter aūt corpꝰ ſup appeteret:vt gu
loſum doneqꝫ ſiqd diminutū a digeſtione ſtōaco hūit
cōpleatur p virtutem eius mediātibꝰ meſeraicis ab epa
te venientem ⁊ ſua ꝓpria cōplexione que eſt ſimilis com
poſitioni ſubſtantie ſtomaci:⁊ quia maxime tales vene
ſunt affixe ieiuno a quo maxīe ⁊ attrahendo ipſū inani
tū a viſcoſitate cibi:dimittūt:⁊ a groſſo feculēto tamen
te ipſum colera rualli tranſmiſſam per felleum porum
a ciſti que excitat expulſiuam:dictū eſt ieiunū. Ileon
autē iuuamentū eſt idē ſ; ab eo minus trahatur ꝙ a ie
iunio plus tn̄ digō fit in eo quā fiat i iferioribuſ groſſis
que ab ea ēt nō euāntur:ſicut nec a venis epatis veniē-
tibus ad ea propter ſuctionē:ſ; modicū ſugant ⁊ ab eo
paſſio iliaca dicta eſt. Inquit enim G.egritudines mī
tis mōis ſortiūt nomina:vt a mēbro ⁊ humus. Inteſtio
v̓o ileō ꝯtinuatur alia tria groſſa:quoꝝ offm̄ gn̄ale ē ꝓpa
re feces ꝯpellere ⁊ exiccare ſicut triuꝫ gracilium generale